

ಎಸ್.ಜಿ.ವಿ.ಸಿ. ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರಕ ಸಂಸ್ಥೆ

ಮಾತೋಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮ ವಿರಪ್ಪ ಚಿನಿವಾರ
ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ -586212

ತಾ: ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ಜಿಲ್ಲಾ : ವಿಜಯಪುರ

ಜ್ಞಾನಗಂಗಾ

ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಪ್ರೊ. ಎ.ಬಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶ ಎನ್. ನರಗುಂದ

ಮಾತೋಶ್ರೀ ಪ್ರಕಾಶನ
ಎಸ್.ಜಿ.ವಿ.ಸಿ. ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರಕ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ

ಮಾತೋತ್ತೀ ಗಂಗಮ್ಮ ವೀರಪ್ಪ ಚಿನಿವಾರ
ಜ್ಞಾನಗಂಗಾ

ಸಂಪಾದಕ ಸಮಿತಿ

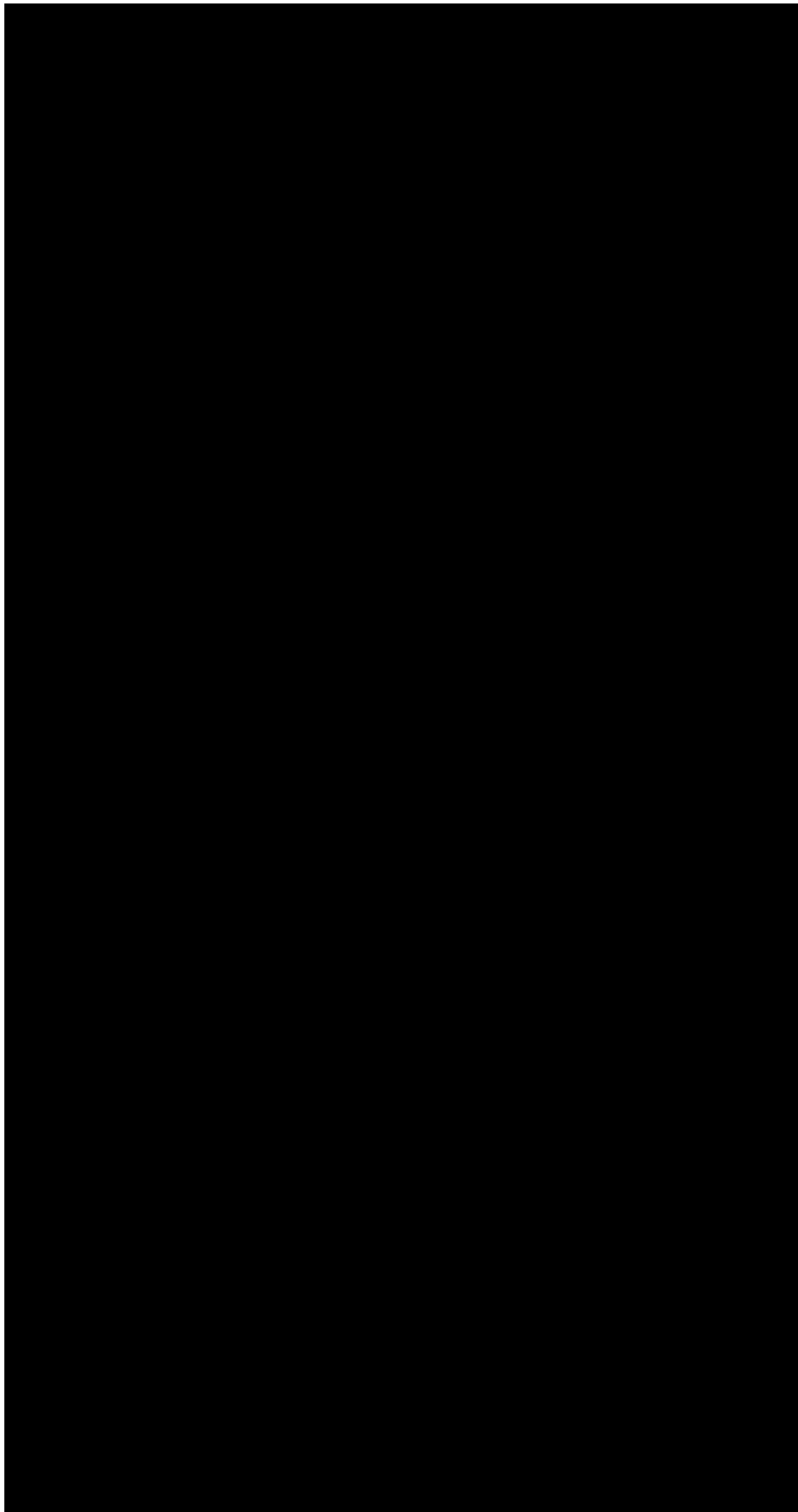
ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು	:	ಪ್ರೊ. ಎ.ಬಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು
ಸಂಪಾದಕರು	:	ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶ ಎನ್ ನರಗುಂದ
ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ	:	ಡಾ. ಎಂ. ಐ. ಬಿರಾದಾರ ಡಾ. ಎಸ್. ಸಿ. ಅಂಗಡಿ ಡಾ. ಎ. ಎ. ಮುಲ್ಲಾ
ವರ್ಷ	:	2019-20
ಪ್ರಕಾಶನ	:	ಮಾತೋತ್ತೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಎಸ್.ಜಿ.ವಿ.ವಿ.ವಿ. ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರಕ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ
ಮುದ್ರಣ	:	ಜಿ.ಪಿ. ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್ ಗದಗ

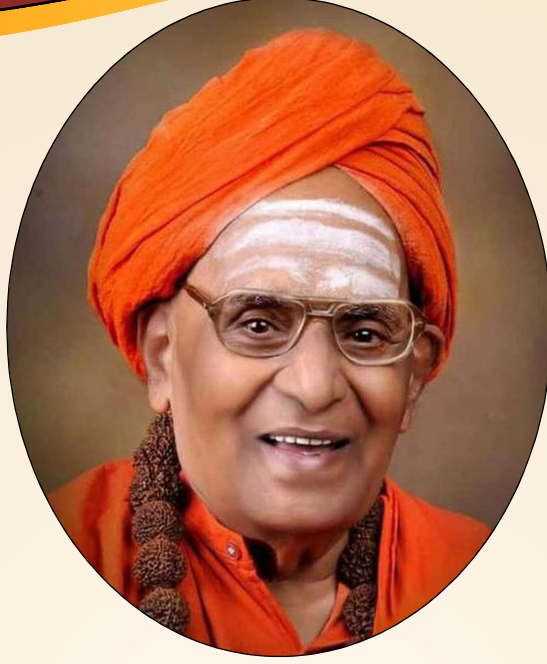
ಮಾತೋಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮ ವಿರಕ್ತ ಜಿನಿವಾರ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರಕ ವಿಶ್ವನ್ಧ ನಿಧಿ, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ

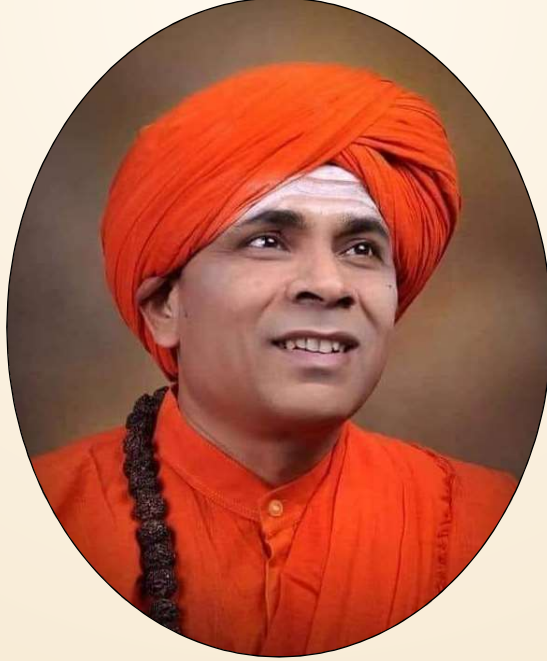
- 1) ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಮ. ನಿ. ಪ್ರ. ಗುರುಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮೀಜಿ
ಚಿತ್ತರಗಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠ ಇಲಕಲ್ಲ
- 2) ಡಾ. ಸತೀಶ ಎಸ್. ಜಿಗಜಿನ್ನಿ
ಚೇರಮನ್ನರು
- 3) ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಎಸ್ ತಡಸದ
ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು
- 4) ಶ್ರೀಮತಿ. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಕೇತ ಬಗಲಿ

ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು
ಪ್ರೊ. ಎ. ಬಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ

ದಿವ್ಯಚೇತನ
ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಲಿಂ. ಡಾ. ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮೀಜಿ
ಚಿತ್ತರಗಿ ಸಂಸ್ಥಾನಮಠ, ಇಲಕಲ್ಲ

ಮಹಾಚೇತನ
ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಮ. ನಿ. ಪ್ರ. ಗುರುಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮೀಜಿ
ಚಿತ್ತರಗಿ ಸಂಸ್ಥಾನಮಠ, ಇಲಕಲ್ಲ

ಮಹಾದಾನಿ
ಮಾತೋತ್ತೀ ಗಂಗಮ್ಮ ವೀರಪ್ಪ ಚಿನಿವಾರ

ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ನಿಧಿಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳು
ಶ್ರೀ ಶಂಕರಪ್ಪ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪ್ಪ ತಡಸದ

ಚಾಲಕ ಶಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ನಿಧಿಯ ಚೇರಮನ್ನರು
ಡಾ. ಸತೀಶ ಎಸ್ ಜಿಗಜಿನ್ನಿ

ವಿಶ್ವಸ್ಥ ನಿಧಿಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು
ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಎಸ್ ತಡಸದ

ವಿಶ್ವಸ್ಥ ನಿಧಿಯ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳು
ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಕೇತ ಬಗಲಿ

ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು
ಪ್ರೊ. ಎ. ಬಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ

ನ್ಯಾಕ್ ಸಂಯೋಜಕರು
ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ವಿ. ಗುರುಮಠ

ಆಯ್.ಕ್ಯೂ.ಎ.ಸಿ. ಸಂಯೋಜಕರು
ಡಾ. ಬಿ. ಎ. ಗೂಳಿ

ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶ ಎನ್. ನರಗುಂದ

ಪರಿವಿಡಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಒಳ ವಿಷಯಗಳು	ಪು.ಸಂ.
1.	ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರ ನುಡಿ - ಪ್ರೊ. ಎ.ಬಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ	3
2.	ಸಂಪಾದಕರ ನುಡಿ - ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶ ಎನ್. ನರಗುಂದ	4
3.	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಅನಿಸಿಕೆ - ಕುಮಾರ ರಮೇಶ ಪೂಜಾರ ಕುಮಾರಿ ಅನಿತಾ ಗೋನಾಳ	6
4.	ಬೋಧಕ ಹಾಗೂ ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ವಿವರ	7
5.	ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಲೇಖನಗಳು	
	1. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಬೆಳವಣಿಗೆ - ಡಾ. ಆರ್.ಎಸ್. ಸಜ್ಜನ	11
	2. ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು - ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಹೂಗಾರ	16
	3. ಜ್ಞಾನ ಗಂಗೋತ್ರಿ : ಲಿಂ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಪ್ಪ ಎಸ್. ತಡಸದ - ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶ ಎನ್. ನರಗುಂದ	19
	4. ಮುದ್ದಬ್ಬೆ ನಾಡಿನ ಶರಣ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ - ಪ್ರೊ. ವಿ.ಎಸ್. ಲಮಾಣಿ	22
	5. ತಾಯಿ - ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಿ. ಜತ್ತಿ	25
	6. ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕು ದರ್ಶನ - ಕುಮಾರಿ ರೇಣುಕಾ ಇಳಗೇರ	29
	7. ಬಿದರಕುಂದಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ - ಕುಮಾರಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹೊಸಮನಿ	33
	8. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳ ಮಹತ್ವ - ಕುಮಾರ ಮನೋಜಕುಮಾರ ಬಡಿಗೇರ	36
	9. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕುರಿತು ದೀನ ದಯಾಳ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಚಿಂತನೆಗಳು - ಕುಮಾರಿ ರಾಜಶ್ರೀ	39
	10. ನೆರಳಿನ ಪಿಸುಮಾತು - ಕುಮಾರ ತಿರುಪತಿ ಎಸ್. ರಾಠೋಡ	44
6.	ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಭಾಗದ ಲೇಖನಗಳು	
	1. Vishwa Guru Basavanna - Porf. M.I. Biradar	46
	2. The Science of Yoga - Porf. S.V. Gurumath	51
	3. Co operative Societies and Agriculture : Problems and Prospects - Prof. S.R. Hatti	55

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಒಳ ವಿಷಯಗಳು	ಪು.ಸಂ.
	4. Teach your Child the best lesson - Miss Ashwini Chalawadi	62
	5. Importance of Discipline in Studnet's Life - Miss. Anita Gonal	64
	6. Short Stories - Miss. Sabamma Patil	66
	7. Dignity - Miss. Akshata Kurmbar	68
	8. Mother - Miss Prema Biradar	69
	9. Teacher - Miss Sushmita Shettar	70
	10. My First At the College - Miss Shruti Yatagir	71
	11. Time - Miss Anita Gonal	72
7.	ಹಿಂದಿ ವಿಭಾಗದ ಲೇಖನಗಳು	
	1. Beti Bachao Beti Padhoo - Kumari. Simron Siragumpi	73
	2. Unemployment - Kumar. Abhishek Devoor	75
8.	ಉರ್ದು ವಿಭಾಗದ ಲೇಖನಗಳು	
	1. Muhib Kousar our Unki Shayeri - Dr. A.A. Mulla	78
	2. Urdu Mein Insha Pardazi ki riwayat - Dr. A.A. Mulla	83
	3. Sandal Tree - Umme Barira Shabai	87
	4. Rules of Trade and Transactions - Misbah Kausar Mulla	89
9.	ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು	

FROM PRINCIPAL'S DESK

The College magazine is an annual Publication of the college which is written and edited by the teachers and students. It includes a detailed report of the college activities. The students and teachers get a scope to show their creative power through it. The magazine contains poems, Articles short stories, essays, report of activities of various units, clubs and associations in the college, An elaborate photo gallery providing glimpses of the campus activities.

The college magazine is a mirror of the college. It reflects cultural, literary, educational and sports activities of the college. It projects the important events celebrated in the college. A lay man can judge the standard of the education of a college just by going through college magazine. It shows the activities of students in the field of their extracurricular enthusiasm as well as in their academic ventures.

The magazine prepares students for their future. It gives them training in concentration of thoughts and ideas in discipline. It can educate and prepares students for their different roles in society. Students can benefit a lot by friendly guidance of a college magazine.

The young writers and poets get an excellent opportunity for displaying their talent, essays, short stories, poems and articles are written by students and are published in the magazine. This Cultivates a literary taste among students. In this way the college magazine helps to boost new talent. The young budding authors and poets are encouraged a lot. It is a rare pleasure to see one's work in print in the college magazine.

The college magazine is a comprehensive magazine as it contains valuable articles from the college students and professors, who want to convey about their interesting experiences. Thus college magazine plays an important role in the life of college students. For old students it revives their memories.

Prof A.B. Kulkarni

Principal, M.G.V.C. Arts, Commerce and
Science College, Muddebihal

ಸಂಪಾದಕರ ನುಡಿ...

ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾನವನ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಮೂಲ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಮಾಜದ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಕ್ರೀಡೆ, ಸಂಗೀತ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಮಾನವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಸದೃಢ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಧ್ಯ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ನವ ಭಾಷ್ಯ ಬರೆಯಬೇಕಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುವವರು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ತ್ಯಾಗದ ಫಲದಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿ ಅವರ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿವೆ.

‘ವಿಜಯಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆ ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದರೂ ಬರಹಕ್ಕೆ ಬರಗಾಲವಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕವಿ, ಸಾಹಿತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅಜರಾಮರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಧರ್ಮ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಇಂಥಹ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕು ತನ್ನದೇಯಾದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣದ ಮಹಾದಾನಿ, ದಾನ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಆಧುನಿಕ ಅತ್ತಿಮಬ್ಬೆಯಂದೇ ಹೆಸರಾದ ಮಾತೋಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮನವರು ಚಿನಿವಾರ ಅವರ ದಾನದ ತ್ಯಾಗದ ಫಲದಿಂದ ಶ್ರೀಮತಿ ಗಂಗಮ್ಮ ವೀರಪ್ಪ ಚಿನಿವಾರ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಸಾರಕ ವಿಶ್ವಸ್ಥನಿಧಿಯು 1967ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. 1968ರಲ್ಲಿ ಮಾತೋಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮ ವೀರಪ್ಪ ಚಿನಿವಾರ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯವು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಲಾ ವಿಭಾಗದೊಂದಿಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ.

ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಸುಸಜ್ಜಿತ ಮೈದಾನ, ಇ-ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ವಿವಿಧ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು, ವಸತಿ ನಿಲಯ, ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಅಧಿತಿ ಗೃಹ, ಎನ್.ಎಸ್.ಎಸ್, ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ, ಸೌಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗೈಡ್ಸ್ ಘಟಕಗಳಿದ್ದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಸ್ತು, ಮಮತೆ, ಸಂಯಮ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಸೋದರತ್ವ ಮುಂತಾದ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ, ಬಿಇಡಿ, ಐಟಿಐ, ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಿದ್ದು ಆಯಾ ವಿಭಾಗದ ವತಿಯಿಂದ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತರ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟ, ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಹಲವಾರು ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯತೆ ಕೌನ್ಸಿಲ್ (NAAC) ಸನ್ 2004-2005, 2010-2011 ಹಾಗೂ 2016, 2017 ಮಾನ್ಯತಾ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಈಗ 2021-2022ರ ನ್ಯಾಕ್ ಆಗಮನದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ರ್ಯಾಂಕ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸದಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ಟ್ರಸ್ಟಿನ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮ.ನಿ.ಪ್ರ. ಗುರುಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಚೇರಮನ್ನರಾದ ಡಾ|| ಸತೀಶ ಎಸ್. ಜಿಗಜಿನ್ನಿಯವರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಅಶೋಕ ಎಸ್. ತಡಸದ ಮತ್ತು ಟ್ರಸ್ಟಿನ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಂಕೇತ ಬಗಲಿ, ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾದ ಪ್ರೊ. ಎ.ಬಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾದ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಜ ಎ. ತಡಸದ ಇವರಲ್ಲರೂ ಈ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆ ರೂಪಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣೀಕರ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಗೆ ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಹಿಂದಿ, ಉರ್ದು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರಿಗೆ ಲೇಖನ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿ, ಲೇಖನಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತಿಡಿ ತೀವ್ರ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿದ ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಹೂಗಾರ, ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಐ. ಬಿರಾದಾರ, ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಅಂಗಡಿ ಹಾಗೂ ಡಾ. ಎ.ಎ. ಮುಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

2019-20ನೇ ಸಾಲಿನ ಸಂಚಿಕೆಗೆ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಹಳ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೌಲ್ಯಧಾರಿತ ಆದರ್ಶ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಿಂತನೆಗಳ ಮೂರ್ತರೂಪವೇ 'ಜ್ಞಾನಗಂಗಾ'. ಈ ಸಂಚಿಕೆಯ ಒಡಲಾಳದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರ ಲೇಖನಗಳು, ಕವಿತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಆಯಾ ವಿಭಾಗಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.

'ಜ್ಞಾನಗಂಗಾ ಸಂಚಿಕೆಗೆ ಸಲಹೆ- ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ, ಮಕ್ಕಳ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. 'ಜ್ಞಾನಗಂಗಾ' ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆಯು ಮಾತೋಶ್ರೀ ಪ್ರಕಾಶನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಈ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆಗೆ ಬೆರಳಚ್ಚು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಿ. ಜತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮಡಿವಾಳರ ಅವರಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ ಜೆ.ಪಿ. ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್, ಗದಗ ಅವರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶ ಎನ್ ನರಗುಂದ

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಎಂ.ಜಿ.ಐ.ಸಿ. ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ,

ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಅನಿಸಿಕೆ...

ಪದವಿಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರೈಹಿಸಿ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಎಂ.ಜಿ.ಐ.ಸಿ. ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದೆವು. ಪ್ರಕೃತಿ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಅರಳಿ ನಿಂತ ನಮ್ಮ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳಿವೆ. ಕ್ರೀಡೆ, ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ., ಎನ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಮತ್ತು ಸ್ಕೌಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗೈಡ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನದ ಜೊತೆಗೆ ದೈಹಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನದ ದಾಹವನ್ನು ನೀಗಿಸಿವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ದಿನಾಚರಣೆ, ಪಠ್ಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರವಾಸ ಮುಂತಾದ ವಿಭಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೆರೆಹಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಕರೋನಾ ಮಹಾಮಾರಿ ರೋಗದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಎನ್.ಎಸ್.ಎಸ್, ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ. ಮತ್ತು ಸ್ಕೌಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗೈಡ್ಸ್‌ಗಳ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ನೆರೆಹಾವಳಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಾ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಮುಡಿಸುವೊಂದರೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಮಸ್ತ ಬೋಧಕರ ಸೇವೆ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು. 'ಜ್ಞಾನಗಂಗಾ' ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಚಿಕೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಉರಿದುಂಬಿಸಿ ಲೇಖನ ಹಾಗೂ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ನೀಡಿದ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಕುಮಾರ ರಮೇಶ ಪೂಜಾರ
ಕುಮಾರಿ ಅನಿತಾ ಗೋನಾಳ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿ

**ಎಂ.ಜಿ.ವ್ಹಿ.ಸಿ. ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಪದವಿ
ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ**

ಬೋಧನಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ

ಪ್ರೊ. ಎ.ಬಿ. ಕುಲಕರ್ಣಿ : ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಡಾ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಡಾ. ಪಿ.ಎನ್. ನರಗುಂದ : ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಪ್ರೊ. ವ್ಹಿ.ಎಸ್. ಲಮಾಣಿ : ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿಭಾಗ

ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎ. ಬಿರಾದಾರ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಐ. ಬಿರಾದಾರ : ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ. ಆಫೀಸರ್

ಪ್ರೊ. ಜಿ.ಸಿ. ಹೊಸಮನಿ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಹಿಂದಿ ವಿಭಾಗ

ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಅಂಗಡಿ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಉರ್ದು ವಿಭಾಗ

ಡಾ. ಎ.ಎ. ಮುಲ್ಲಾ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ

ಡಾ. ಆರ್.ಎಚ್. ಸಜ್ಜನ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಡಾ. ಬಿ.ಎ. ಗೂಳಿ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಡಿ. ನಂದೆಪ್ಪನವರ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಡಾ. ಪಿ.ಎಚ್. ಉಪ್ಪಲದಿನ್ನಿ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎಚ್. ನಾಟೀಕಾರ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಡಾ. ಎಸ್.ಬಿ. ಚಾಧವ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಹೂಗಾರ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸ್ಕೌಟ್ಸ್ ಮತ್ತು
ಗೈಡ್ಸ್ ಆಫೀಸರ್

ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಡಾ. ಎಂ.ಆರ್. ಹೂಗಾರ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
(ನಿಯೋಜನೆ ಸ. ಪ. ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ
ವಿಜಯಪುರ)

ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ವಾಣಿಜ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಪ್ರೊ. ಎ.ಡಿ. ತಳುಗೇರಿ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ವಾಣಿಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಜಿ. ಖ್ಯಾಡಿ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಆರ್. ಹಟ್ಟಿ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಎನ್. ಮಠ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎನ್. ಬಿದರಕುಂದಿ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಪ್ರೊ. ಎನ್.ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ : ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಗಣಿತ ವಿಭಾಗ

ಪ್ರೊ. ಎ.ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾನಸಾ ಪಾಟೀಲ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

- ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎನ್. ಪೋಲೇಶಿ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎಂ. ನಿಂಬಲಗುಂದಿ : ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಕುಮಾರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹಡಪದ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

- ಪ್ರೊ. ಸಿ.ಎಸ್. ಕಟಗೇರಿ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಪ್ರೊ. ಎ.ಎಸ್. ಬಾಗವಾನ : ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಪ್ರೊ. ಉಮರಪಾರುಕ ಹಾಲ್ಯಾಳ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು
ಪ್ರೊ. ಶ್ರೀ ಪಿ.ವಿ. ರೂಡಗಿ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

- ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಜಿ. ವಸ್ತದ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಪ್ರೊ. ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ.ಜಿ. ಹಿರೇಮಠ : ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಪ್ರೊ. ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಬುಕಟಗಾರ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

- ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ವಿ. ಗುರುಮಠ : ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಪ್ರೊ. ಶ್ರೀಮತಿ ದಾನಮ್ಮ ತಾಳಿಕೋಟಿ : ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಕ್ರೀಡಾ ವಿಭಾಗ

- ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಜಿ. ಪಾಟೀಲ : ದೈಹಿಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ. ಆಫೀಸರ್

ಗ್ರಂಥಾಲಯ ವಿಭಾಗ

- ಶ್ರೀಮತಿ ಜ್ಯೋತಿ ಬಿ. ಹಣಸಿ : ಗ್ರಂಥಪಾಲಕರು
ಶ್ರೀ ಸಿ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲ : ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಹಾಯಕರು
ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಿ. ಜತ್ತಿ : ಗಣಕಯಂತ್ರ ನಿರ್ವಾಹಕರು

ಬೋಧಕೇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ

- ಶ್ರೀ ಜಿ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲ : ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಸಹಾಯಕರು
ಶ್ರೀ ಬಿ.ಜಿ. ಲಮಾಣಿ : ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆ ಸಹಾಯಕರು

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಬಿ. ತಡಸದ	:	ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆ ಸಹಾಯಕರು
ಶ್ರೀ ಎಂ.ಸಿ. ಗಸ್ತಿಗಾರ	:	ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆ ಸಹಾಯಕರು
ಶ್ರೀಮತಿ ಶೈಲಜಾ ಜಿ.	:	ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆ ಸಹಾಯಕರು
ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಟಿ. ಭಜಂತ್ರಿ	:	ಅಟೆಂಡರ್
ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಬಿ. ಶಿವಯೋಗಿಮಠ	:	ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಸಹಾಯಕರು
ಶ್ರೀ ಎಂ.ಡಿ. ಪತ್ತಾರ	:	ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಸಹಾಯಕರು
ಶ್ರೀ ಎಂ.ಆರ್. ನಾಯಕ್	:	ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಸಹಾಯಕರು
ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎಸ್. ಬಿರಾದಾರ	:	ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಸಹಾಯಕರು
ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎಂ. ಬನೋಶಿ	:	ಬೆರಳಚ್ಚುಗಾರ
ಶ್ರೀ ಪವನಕುಮಾರ ಕುಲಕರ್ಣಿ	:	ಗಣಕಯಂತ್ರ ನಿರ್ವಾಹಕರು
ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎ. ತೊಂಡಿಹಾಳ	:	ಸಿಪಾಯಿ
ಶ್ರೀ ಪಿ.ಎಂ. ಸಿಂಧೆ	:	ಸಿಪಾಯಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಹೇಮಾ ಆರ್. ಪಾಟೀಲ	:	ಸಿಪಾಯಿ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲ ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಡಾ. ಆರ್.ಎಸ್. ಸಜ್ಜನ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ

ಪಿರೀಕೆ :

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ಚಳುವಳಿಗಳು ಕ್ರಿ.ಶ.8ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿವೆ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಬಸವೇಶ್ವರರು, ಚೈತನ್ಯರು, ಕಬೀರರು, ಮೀರಾಬಾಯಿ ಗುರುನಾನಕರು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸುಧಾರಣ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದವರು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕವೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಚಳುವಳಿಯು ಪರ್ಷಿಯಾದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಸೂಫಿ ಸಂತರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅದು ಕರ್ನಾಟಕವು ಹೊರತಾಗಿರಲ್ಲ. ಕ್ರಿ.ಶ. 630ರಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮದರಿಂದ ಮಕ್ಕಾದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ನಮಾಜ್ (ಪ್ರಾರ್ಥನೆ) ರೊಜಾ (ಉಪವಾಸ) ಜಾಕತ್ (ದಾನ) ಹಜ್ (ಪವಿತ್ರಿ ಮಕ್ಕಾಯಾತ್ರೆ) ಮತ್ತು ಅಖಿರತ್ (ಮರಣಾ ನಂತರ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ) ಇವು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಮೂಲತತ್ವಗಳು, ಅದು ಏಕೀಶ್ವರವಾದ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಅವನೆ ಅಲ್ಲಾ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತದೆ. ಇಸ್ಲಾಂನ ಈ ಸರಳ ತತ್ವಗಳು ಜನರನ್ನು ಬಹುಬೇಗ ಆಕರ್ಷಿಸಿದವು; ಮಹಮದರು ಪ್ರಪಂಚದ ನಾನಾ ಕಡೆಗೆ ಮತ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವರ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಹಜರತ್ ದಾದ ಹಯಾತ್ ಮೀರ ಖಿಲಂದರ ಕ್ರಿ.ಶ. 720ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಇಂದಿನ ಚಿಕ್ಕ ಮಂಗಳೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಬಾ ಬುಡನಗಿರಿಗೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಂದನೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮುಂದೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಅವನಿಂದಲೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದವು ಪರ್ಷಿಯಾ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರು, ಮೊಘಲರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಚಳುವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಇಸ್ಲಾಂನಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಪಂಗಡ ಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಸುಲ್ತಾನ ಮನೆತನಗಳಾದ ವಿಜಯಪುರದ ಸುಲ್ತಾನರು ಮತ್ತು ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಸಂತರು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಹಿನ್ನೆಲೆ :

ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರ ಆದಿಲ್ ಷಾಹಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆಯಿತು. ಅವರ ರಾಜಧಾನಿಗಳಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ಬೀದರ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರ ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ದೆಹಲಿಯ ಮೊಘಲರು, ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರು, ಸೈಯದ್ ಮತ್ತು ಲೋದಿ ಸಂತತಿಗಳು ಗತಿಸಿದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅನೇಕ ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಬಹಮನಿಯ ಸುಲ್ತಾನರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದರು. ಹೀಗೆ ವಲಸಿ ಬಂದ ಸೂಫಿ ಸಂತರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರೆಂದರೆ ಹಜರತ್ ಬಂದೇ ನವಾಜ್, ಷೇಕ್ ಷಾಯಾಬುದ್ದೀನ್, ಸೈಯದ್ ಹುಸ್ಸೇನ್ ಷೇಕ್ ಕಮಾಲ್‌ದ್ದೀನ್, ಹುಸ್ಸೇನ್ ನೈಜಿ, ಷೇಕ್ ಅಜೀಜ್ ಉದ್ದೀನರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಖ್ವಾಜಾ ಬಂದೇ ನವಾಜ್ (ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ) ಹಜರತ್ ಸಯದ್ ಕ್ವಾತಲ್‌ಷಾ

(ಬೆಳಗಾವಿ) ಹಜರತ್ ಸೈಯದ್ ಮುರ್ತಾಜ್‌ಖಾದರಿ, (ವಿಜಯಪುರ) ಹಜರತ್ ಬುರ್ದನುದ್ದೀನ್ ಷಾ (ಬಾಬಾ ಬುಡನ್‌ಗಿರಿ) ಹಜರತ್ ವಾರಿ ಅಲ್ಲಾ ಖಾದರಿ (ಧಾರವಾಡ) ಇವರಿಂದಲೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಪ್ರಚಾರಗೊಂಡಿತು. ಈಗಲೂ ಇವರ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಉರುಸುಗಳನ್ನು ಸರ್ವಧರ್ಮೀಯ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸೂಫಿಗಳು ಬಹುಮನಿ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರ ಸಲ್ತಾನರೊಡನೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಸೂಫಿಗಳು ಅವರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಸುಲ್ತಾನರು ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿ ದಾನ-ದತ್ತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದೇ ನಮಾಜ್‌ನು ಬಹುಮನಿ ಸಲ್ತಾನ ಫಿರೋಜ್‌ಷಾನಿಂದ ದಾನ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಬೀದರಿನ ಬರೀದ ಷಾಹಿಗಳು ಬಹುಮನಿ ಚಿಸ್ತಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಖಾದರಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ವಿಜಯಪುರದ ಸುಲ್ತಾನರು ಚಿಸ್ತಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿದ್ದರು. 2ನೇ ಇಂಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್‌ಷಾನು ಚಿಸ್ತಿ ಪಂಥದ ಸೂಫಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನು ಬಾದಷಾ, ಜಗದ್ಗುರು ಸಂತ ದೊರೆ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಆತ ಸ್ವಂತ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿದ್ದರಿಂದ “ಕಿತಾಬ್-ಇ-ನವರಸ್” ಎಂಬ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂತರ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ದಖಿನಿ ಉರ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೋಡಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಸಾಧಿಸಿದ್ದರು. ಇವರು ರಾಜರಿಗೆ ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ ರಾಜಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ರಾಜರಿಗೆ ಅಥವಾ ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಇವರು ಖನ್‌ಖಾನ್ (ದರ್ಗಾ)ಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ತುಂಬಾ ಸರಳ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜನ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೋಡಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿವ್ಯಾನುಭವಿಗಳಾದ ಸೂಫಿ ಸಂತರು ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಜನರು ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ವಶೀಕರಣ, ಯಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ಮಾಟ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಭೂತ-ಖಶಾಚಿ ಬಿಡಿಸುವುದು ಖಾಯಿಲೆ ನಿವಾರಿಸುವುದು. ಬಂಜೆತನ ನಿವಾರಿಸುವುದು, ಹುಚ್ಚು ಬಿಡಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂತರಮುಖಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಸೂಫಿ ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸೂಫಿಗಳು ದೈವತ್ವ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ ಆತನು ಅನಂತಗುಣವುಳ್ಳವನು ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ತೇಜಸ್ವಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮನು ಅವನು ಅಲೌಕಿಕ ಪ್ರೇಮ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೈವತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು (ಏಕೀಶ್ವರ)ವಾದ ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೂಫಿಗಳು ಮತಾಂತರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಬೋಧಿಸಿ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸಹಿಷ್ಣುತಾ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸುನ್ನಿ ಮುಸ್ಲಿಂರಿಗೆ ಸೂಫಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಕುರಾನ್ ಅಥವಾ ಫರಿಯತ್ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅವರು ಮಸೀದಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿದ್ದ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಗುರುವಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಿದರು. ದೇವರು ಮತ್ತು ಮಾನವನ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಾಂಗದ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಸಮಾಧಿಗಳನ್ನು ಮನಸಿಡಿ ಎಂದು ಕರೆಯುದಿಲ್ಲ ದರ್ಗಾಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೀದರ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಮತ್ತು ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಇವರ ದರ್ಗಾಗಳಿವೆ ಅಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಲ ಉರುಸು ಅಥವಾ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಜರಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಬಂದೇ ನವಾಜ್ ದರ್ಗಾ, ವಿಜಯಪುರದ ಹಜರತ್ ಸೈಯದ್ ಮುರ್ತಾಜ್ ಖಾದರಿ ದರ್ಗಾ ಬೆಳಗಾವದ ಹಜರತ್ ಸೈಯದ್ ಮುರ್ತಾಜ್ ಖಾದರಿ ದರ್ಗಾ, ಧಾರವಾಡದ

ಹಜರತ್ ವಾಲಿ ಅಲ್ಲಾ ಖಾದರಿ ದರ್ಗಾ, ಹದರಿಯ ಹಜರತ್ ಖ್ವಾಜ್ ದರ್ಗಾ, ಆಲಮೇಲದ ಗಾಲಿಬ್ ದರ್ಗಾ, ಯಂಕಂಚಿಯ ದಾವಲ ಮಲಿಕ್, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಅಯ್ಯನಗುಡಿಯ ಬಡಮಯ್ಯ ದರ್ಗಾ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಸೂಫಿ ಸಂತರು (ಸೂಫಿ ಪಂಥದ) ದರ್ಗಾಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಅರ್ಥ :

ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಅಂದರೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಒಂದು ಭಾಗ ಇವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತತ್ವೋಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಾಧು ಸಂತರ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ "ಸೂಫಿ ಪಂಥ" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದೊಳಗೆ ಆರಂಭವಾದ ಒಂದು ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿದೆ. ಸೂಫಿಸಂ ಎಂಬ ಅರೇಬಿಯಾ ಪದ ಇದು ಸೂಫ್ ಮತ್ತು ಸಾಫ್ ಎಂಬೆರಡು ಪದಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಸೂಫ್ ಎಂದರೆ ಉಣ್ಣೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಉದ್ದವಾದ ನಿಲುವಂಗಿ ಧರಿಸಿದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂತ ಎಂದರ್ಥ, ಸಾಫ್ ಎಂದರೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಸನ್ನಡತೆವುಳ್ಳವರು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸೂಫಿಸಂ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ಆದರ್ಶ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವರು ಎಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪಂಥ ಚಳುವಳಿಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಇವರು ತಲೆಗೆ ಬಿಳಿ ಅಥವಾ ಹಸಿರು ರುಮಾಲು ಬಳಿ ಬಿಳಿ ಮಣಿ ಸರ, ನವಿಲುಗರಿ ಮತ್ತು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಖಡಗ (ಬಳೆ)ಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಪಂಥಗಳು :

ಸೂಫಿ ಸಂತರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪಂಥ ಅಥವಾ ಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಪರ್ಶಿಯಾದ ಅಬುಲ್ ಫಜಲನ್ ಪ್ರಕಾರ ಸೂಫಿಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಪಂಥಗಳಿದ್ದವು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳು ವಿದೇಶದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ಸೂಫಿ ಪಂಥಗಳೆಂದರೆ ಚಿಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸುರ್ಹಾವರ್ಧಿ, ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಖಾದರಿ, ಷುಸ್ತಾರಿ, ನಕ್ಶಬಂದಿ, ಕಲಂದರಿಯಾ ಮತ್ತು ಷತ್ತಾರಿಯಾ ಎಂಬ ಪಂಥಗಳಿದ್ದವು. ಚಿಸ್ತಿ ಪಂಥವು ಲಾಯೋರ್, ನಗೌರ್, ಬದೌನ್, ಅಜ್ಮೀರ್ ಮುಲ್ತಾನ ಸಿಂಧ, ಹನ್ನಿಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುರ್ಹಾವರ್ಧಿ ಪಂಥವು ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಳಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಸೂಫಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳಿದ್ದವು. "ಬಾ-ಷರಾ-ಷರಿಯತ್"ನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವರು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಎರಡನೆಯದು ಬೆ-ಷರಾ-ಷರಿಯತ್‌ನ್ನು ಪಾಲಿಸದವರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರೆಂದರೆ ಷೇಕ್ ಮುಯಿಸುದ್ದೀನ್ ಚಿಸ್ತಿ "ಚಿಸ್ತಿ ಪಂಥದ ಸ್ಥಾಪಕ, ಷೇಕ್ ಶಿಹಾಬುದ್ದೀನ್ ಸುರ್ಹಾವರ್ಧಿ ಪಂಥದ ಸ್ಥಾಪಕ. ಷೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಖಾದರಿ ಜಿಲಾನಿ" ಖಾದರಿ ಪಂಥದ ಸ್ಥಾಪಕ, ಖ್ವಾಜಾ ಬಾರ ಬಿಲ್ಲಾ ನಕ್ಷ ಬಂದೀಯ ಪಂಥದ ಸ್ಥಾಪಕ ಷೇಖ್ ಅಬ್ದುಲ್ ಷತ್ತಾರಿಯು ಷತ್ತಾರಿ ಪಂಥವನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ತಂದವನು ಇದು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು.

ಸೂಫಿ ಪ್ರಮುಖ ತತ್ವ-ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು :

ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಸಂತರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ತತ್ವ- ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಿದರು. ದೇವರು ಏಕೀಶ್ವರನು, ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ. ಅವನು ಸರ್ವಶಕ್ತ ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಮಕ್ಕಳು, ದೇವರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇತರರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಕಾಯಕದ

ಮಹತ್ವ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಸೂಫಿಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಂಬಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳು ಒಳ್ಳೆಯವು. ದೇವರ ಕೃಪೆ ಪಡೆಯುವುದು ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಗುರಿ ತಲುಪಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗ ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಸಾರಿದರು.

ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರು ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಹಾಗೂ ಪರಮತ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಸರಿಸಮಾನರು ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಮತ ಭೇದ ಭಾವನೆ ಸಲ್ಲದು. ಮಾನವ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗುವುದು. ಕಾರ್ಯದಿಂದ, ಗುಣಕರ್ಮದಿಂದ ವಿನಹ ಧರ್ಮದಿಂದಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ದೇವರು ಸರ್ವಶಕ್ತ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರಧಾನ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಉದಾರವಾದ ಚಿಂತನೆ ಅಗತ್ಯ ಗುರುವಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ, ಮತಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತತ್ವ-ಸಿದ್ಧಾಂತ ಭೋದಿಸಿದರು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇವರು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಸನ್ಯಾಸ ಜೀವನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಸಮ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು.

ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಪ್ರಮುಖ ಸೂಫಿಗಳು :

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಸೂಫಿ ದರ್ಗಾಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಉರುಸು ಜಾತ್ರೆಗಳು ಜರಗುತ್ತವೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರೆಂದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಖ್ವಾಜಾ ಬಂದೇ ನವಾಜ್ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಹಜರತ್ ಸಯದ್ ಕ್ವಾತಲ್‌ಷಾ, ವಿಜಯಪುರದ ಹಜರತ್ ಸೈದ್ ಮೂರ್ತಾಜ್ ಖಾದರಿ, ಧಾರವಾಡದ ಹಜರತ್ ವಾಲಿ ಅಲ್ಲಾಖಾದರಿ ಮತ್ತು ಬಾಬಾಬುಡನಗಿರಿಯ ಹಜರತ್ ಬುರ್ದದ್ದೀನ್ ಷಾ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

"ಖ್ವಾಜಾ ಬಂದೇ ನವಾಜ್ (ಕ್ರಿ.ಶ.1321-1422)" ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೂಫಿರಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮೂಲ ಹೆಸರು ಸೈಯದ ಮಹಮದ್ ಹುಸೇನ್ ಇತನು ಮಹಾಪಂಡಿತನು ಪವಾಡ ಪುರುಷನು ಆಗಿದ್ದನು. ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯತೆ ಮೂಡಿಸಿದರಿಂದ ದಾನ ದತ್ತಿ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಬಡವರ ಹಸಿವಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಜನರು ಗೇಸುದರಾಜ ಮತ್ತು ಬಂದೇನವಾಜ್ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದೇನವಾಜ್ ಪರ್ಶಿಯಾದ ಹೀರತನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1321 ಜುಲೈ 30ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಜಿಪ್ಪನ್ ಕೈರೋ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. ಪರ್ಶಿಯನ್ ಮತ್ತು ಅರಬಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ತದನಂತರ ದೆಹಲಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಗುರುಗಳಾದ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಚಿಷ್ಟಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಚಿಷ್ಟಿ ಪಂಥದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸಿದರು. ಅವರ ತಂದೆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ನಂತರ ಬಂದೇ ನವಾಜರು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ಸಂತನಾಗಿ ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾಗಿ ಹೆಸರುಗಳಿಸಿದರು. ಬಹುಮನಿಯ ಸುಲ್ತಾನ ಫಿರೋಜ್‌ಷಾನಿಂದ ರಾಜಾಶ್ರಯ ಪಡೆದು ನಾಲ್ಕು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಚಿಷ್ಟಿ ಪಂಥದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಇಸ್ಲಾಂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿ ಉಲೇಮಗಳ ವಿರೋಧ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು ಇತನು ಪವಾಡಗಳಿಂದ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಾಂಗದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದರು. ಬಂದೇನವಾಜ್ ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಮೇದಾವಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸಿಮಾರು 105ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆ ಅನೇಕ ಗಜಲ್‌ಗಳು ಷಾಹಯರಿಗಳು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರನ್ನು ದಖಿನಿ ಉರ್ದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಬಂದೇ ನವಾಜ್‌ರು ಅರೇಬಿಕ್, ಫಾರಸೀ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಭಾರತದ ಗ್ರಂಥ ಇರುವ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂ

ಧರ್ಮದ ಶರಣರ-ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆದು ಅಲ್ಲಿ ಅರೇಬಿಕ್ ವ್ಯಾಕರಣ, ಕುರಾನ್ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾದಿ ಮಹಮದರ ಸಂದೇಶಗಳು ಪರಂಪರೆ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ ಕಾನೂನು ಸೂಫಿ ಪಂಥಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಗುಣವನ್ನು ದೇವರು ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಲ್ಬರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬಂದೇ ನವಾಜ್ ದರ್ಗಾವು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರು ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂರ ಸ್ನೇಹ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಖ್ವಾಜ ಬಂದೇ ನವಾಜ್‌ರು 22 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1422 ತನಕ ಗುಲ್ಬರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದರು.

1422 ನವೆಂಬರ್ 1ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ತಮ್ಮ 105ನೇ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು. ಅವರು ಸಾಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಎತ್ತರದ ಮೈಕಟ್ಟು ಹೊಂದಿ ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಪರಿಣಾಮಗಳು :

ಕರ್ನಾಟಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಹಲವಾರು ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬೀರಿದವು. ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಭ್ರಾತೃತ್ವ, ಸಹೋದರತೆ, ಮತ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಸಿತು. ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಬೋಧನೆಗಳು ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ಸಂತರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು ಹೇಗೆಂದರೆ ಸೂಫಿ ಸಂತರ ತತ್ವದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ಸಂತರ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ತುಂಬ ಹೋಲಿಕೆಗಳಿದ್ದವು. ಇದು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಸೂಫಿಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರು, ಮಲ್ಲಿಕ ಮಹಮದ್ ಜೈಸಿಯರು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಅದು ದೇಶೀಯ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಷಾಹಿಯಿರಿ, ಫಜಲ್‌ಗಳು ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಅವರ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತ, ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ವಿಜಯಪುರದ 1ನೇ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಆದಿಲ್ ಷಾ ಕಿತಾಬ್-ಇ-ನವರಸ್ ಎಂಬ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿ ರಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದು ವಿಜಯಪುರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಕರ್ನಾಟಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮನ್ವಯತೆ ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಷೆ ಸಂಗೀತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸೂಫಿ ಪಂಥ ಸಂತರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

- 1) ಆರ್.ಸಿ. ಮಜಂದಾರ್ (ಸಂ)"ದಿ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಂಡ್ ಕಲ್ಚರ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೀಪಲ್ ಸಂಪುಟ-10 ಮುಂಬೈ-1965.
- 2) ಸಿ.ಎಚ್. ಹಿಮ್ಮಲಾ "ಇಂಡಿಯನ್ ನ್ಯಾಷನಲಿಸಂ ಆಂಡ್ ಹಿಂದೂ ಸೋಶಿಯಲ್ ರಿಫಾರ್ಮ್-1965.
- 3) ತಂಬಂದ್ ವಿಜಯ ಪೂಣಚ್ಚ (ಸಂ0 "ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ-4 ಚರಿತ್ರೆ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ-2011.
- 4) ಫಕೀರ್ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಕಟ್ಟಾಡಿ "ಸೂಫಿ ಸಂತರು" ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ ಬೆಂಗಳೂರು-2012.

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಹೂಗಾರ

ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ವಿದ್ಯೆಯಿಲ್ಲದ ಮುಖವು ಹಾಳೂರ ಹದ್ದಿನಂತಿಕ್ಕು ಎಂಬಂತೆ ವಿದ್ಯೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಹಕ್ಕು. ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಜೀವನದ ಗತಿಯೇ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಆಧಾರ, ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಂದರವಾದ ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವು ಬೇಕೆ ಬೇಕು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಅಗಾಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ, ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಒರೆಗಚ್ಚುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಭಾಷಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಬರವಣಿಗೆ, ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅತೀ ಅವಶ್ಯ. ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಅದು ನಿಂತ ನೀರಲ್ಲ ಸದಾ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ನೀರಿದ್ದಂತೆ. ಅದು ಜೀವನಪೂರ್ತಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಹಂತಗಳು ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಜೊತೆಗೆ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವು ಭವಿಷ್ಯದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ದಾರಿ ದೀಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯಾವವು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ನೋಡೋಣ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಭಡಿ ಚಂಚಂ ವಿದ್ಯಾ ಗಂಗಂ” ಎಂಬ ಗಾದೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು ಅಪರಾಧ. ಹಾಗಾದರೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡದೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲು ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದೇ ಇರುವುದು, ಬಂದರು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳದೆ ಇರುವುದು, ಕಾಲೇಜ್ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಕಲರ್ ಫುಲ್ ಜೀವನ, ಫ್ಯಾಷನ್ ಜೀವನ, ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಹೇಳುವವರು ಕೇಳುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ತತ್ವಾರ ಮನೋಭಾವ, ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರೇಮದ ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋಗಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಗುರಿ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುವುದು. ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಂದ ಹೇಗಾದರು ಮಾಡಿ ಕಾಡಿಸಿ-ಪಿಡಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಹಣ ಪಡೆದು ಮೋಜು ಮಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವ ಕೂಡಾ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಕೂಡಾ ಕೇವಲ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತಾವಾಯಿತು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಘಂಟೆಯ ಉಪನ್ಯಾಸವಾಯಿತು ಎಂಬಂತೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಳೆಯ ನೋಟಗಳನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳುವುದು. ಕೇವಲ ಢಾಂಬಿಕ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಹಾಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡಿ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲ ಕಳೆದರೆ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಜ್ಞಾನದ ಭವಿಷ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ನಯ-ವಿನಯ, ವಿಧೇಯತೆ ನಡತೆ-ನಡುವಳಿಗಳು ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥ ಕೂಡಾ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದ ದಾಹವಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಸರಕಾರವು ನೀಡುವ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಸರಕಾರವು ನೀಡುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವ ಇವರು ಬಸ್ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು (ಬಸ್ ಪಾಸ್‌ಗಳನ್ನು) ಪಡೆದು ಊರಿಂದ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಕಾಲೇಜಿಂದ ಊರಿಗೆ ತಿರುಗಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಈ ತಿರುಗಾಟದಿಂದ ನಿರಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಎಷ್ಟೋ ಜನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ನಿಂತು ಮಜಾ ಮಾಡಲು ಬಸ್ ಪಾಸಗಳು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಂತೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆಗಳಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂದು ಭಾಷಣ, ಹಾಡು, ಅಭಿನಯ, ಚರ್ಚೆ, ರಸಪ್ರಶ್ನೆ, ಪ್ರವಾಸ, ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ. ಎನ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಸ್ಕೌಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗೈಡ್ಸ್, ಚುನಾವಣೆ, ಆಶುಭಾಷಣ, ನಾಯಕತ್ವ ತರಬೇತಿ ಶಿಬಿರ, ಯುವಜನೋತ್ಸವ, ವನಭೋಜನ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಘಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇಂದು ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕೇವಲ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇರುವುದು. ದುರಂತರದ ಸಂಗತಿಯೇ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅವಸರ ಅವಸರವಾಗಿ ಪಾಠ ಮುಗಿಸುವ ಮೇಷ್ಟ್ರಿಗೆ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಪಾಠದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ನೀಡಿದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಅದೇ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ದೇಶದ ಬೆನ್ನಲುಬಾದ ಯುವಕರು ಸತ್ವಹೀನರಾಗಿ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯುವಕರು ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಓದದೇ ಇರುವುದು ಮತ್ತೆ ಕೇಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕೊರತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಾರಣಗಳಿವೆ.

ಇನ್ನು ಕಾಲ ಬದಲಾದಂತೆ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಕೂಡಾ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಬೇಕು ಕೇವಲ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳಂತೆ ಚಾಕ್ ಮತ್ತು ಟಾಕ್ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಆಧುನಿಕ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಬೋಧನಾ ಉಪಕರಣಗಳು, ಉದಾ: ಓ.ಎಚ್.ಪಿ. ಎಲ್.ಸಿ.ಡಿ. ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಯ ಉಪಕರಣಗಳು E-Learning ICT ಮುಂತಾದ ನವನವೀನ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಯಲು ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಹೊಸ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಳು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯಗಳು ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದು ಅತೀ ಅವಶ್ಯಕ. ಕೇಲವು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ (ಸರಕಾರಿ) ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ, ಬೋಧನಾ ಉಪಕರಣ ಕೊರತೆ ಪಿರೋಪಕರಣಗಳು ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ, ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಉಪಹಾರಗೃಹ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮರೀಚಿಕೆಯಾಗಿವೆ.

ಇನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸರಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಅಧಃಪತನ, ದುಶ್ಚಟಗಳಿಗೆ ದಾಸರಾಗುವುದು, ವಿಧೇಯತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದು, ಶಿಕ್ಷಕರೆಂದರೆ ಅವರೇ ಬೇರೆ ನಾವೇ ಬೇರೆ ಎಂಬ ಅಂತರದಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಅಕ್ಷರಶಃ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಶಿಕ್ಷಕ ತಾನು ಪಡೆದ ಸಕಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆಬೇಕು. ಅವನ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ತಾನು ಅಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಇತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಮನೋಭಾವನೆ ತೋರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇಂದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಕೂಡ ಗುರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಸರ್, ಇದು ನನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣವಾಗಬೇಕು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಿಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡರೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ನನ್ನಿಂದಾಗದು ಎಂದು ಹೇಳುವರು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ, ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾನೆ. ತಾನಾಯಿತು ತನ್ನ ಹಾಜರಾತಿಯಾಯಿತು ಎಂಬಂತೆ ಕೇವಲ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುವುದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ, ದತ್ತಿನಿಧಿ ಸೌಲಭ್ಯ, ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ದೊರೆಯದೆ ಇರುವುದು,

---

ಗೊತ್ತು ಗುರಿಯಿಲ್ಲದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನ, ಶಿಸ್ತು ಸಂಯಮತೆ ಇಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಪ್ರದಾಯಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ, ಹದಿ ಹರೆಯದವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ ಚಿಲ್ಲಾಟಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬಂಗಾರದಂತ ಜೀವನವನ್ನೇ ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಗುಟಕಾ, ಮಾಣಿಕಚಂದ, ಮಧ್ಯಪಾನ ಧೂಮಪಾನ ಮುಂತಾದ ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ, ಏಡ್ಸ್ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ನಂತಹ ಮಾರಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಓದುವ ಹವ್ಯಾಸವಂತು ಮರೀಚಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಸಿನಿಮಾ ಮೊಬೈಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವ ಇಂದಿನ ಯುವಕರು ಪರೀಕ್ಷೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಪಿ ಮಾಡುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಖಾಲಿ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವುದು. ಹೇಗಾದರೂ ಇನ್ನು ಮೂರು ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ (ಚಾನ್ಸ್) ಎಂದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವೆ ಎಂಬ ಉಡಾಪೆ ಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಚಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಡಾ: ಎಸ್. ಬಿ. ಯಾದವಾಡ

□□

ಜ್ಞಾನ ಗಂಗೋತ್ರಿ : ಅಂ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಪ್ಪ ವಿಸ್. ತಡಸದ

ಡಾ. ಪ್ರಕಾಶ ಎನ್. ನರಗುಂದ

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧ್ಯೇಯ ಸಾಧನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಧೀಮಂತಿಕೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾಗಿ ಸಹಾಯಕ ವರ್ಗವೂ ಉಂಟು ಬಿಸಿಲುಂಡು, ಬಿಸಿಲು ತೊಟ್ಟು, ಬಿಸಿಲನ್ನೇ ಉಸಿರಾಡಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಪ್ಪ ತಡಸದ ಅವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಾದವರು. ಸರಳತನ, ಖಚಿತ ನಿಲುವು, ಬಾಗದ ಮನ, ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟುತನ, ಸ್ವಾಮಿ ನಿಷ್ಠೆ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಕತ್ಯುತ್ನ ಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಯ ಪರಿಪಾಲನೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಯುತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ.

ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯದ ಅಪ್ಪಟ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರೇಮಿಯಾದ ಶಂಕರಪ್ಪ ತಡಸದ ಅವರು ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಗೋಟಗುಣಕಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 05-014-1924 ರಂದು ವಿರುಪಾಕ್ಷಪ್ಪ ಹಾಗೂ ನೀಲಗಂಗಮ್ಮ ಶರಣ ದಂಪತಿಗಳ ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಧನ್ನೂರ, ಐಹೊಳೆ ಹಾಗೂ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ಶಿಷ್ಯವೇತನದೊಂದಿಗೆ ಮುಲ್ಕಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗಿ ಮುಂದಿನ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಬಡತನ ಮುಳುವಾಯಿತು. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇವರ ಹೊಣೆಯಾಯಿತು. ಗಿಣ್ಣಾಜಿ ಶೇಡಜಿ ಅವರ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನಂತರ ಶಾಆಸಲಾಜಿ ಹಾಗೂ ಸಂಗನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ ಅವರ ಜಿನ್ನಿಂಗ್ ಮಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರು.

ಶಂಕರಪ್ಪ ತಡಸದವರ ತಾಯಿ ನೀಲಗಂಗಮ್ಮನವರು ಹಾಗೂ ಮೋಟಗಿ ಗುರುಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ತಾಯಿಯವರು ಮಾತೋಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮನವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾತೋಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮನವರ ಮನೆತನ ಶ್ರೀಮಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಶಂಕರಪ್ಪನವರ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಇವರ ತಾಯಿ ಮಾತೋಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮನವರಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅರಿತು ಗಂಗಮ್ಮನವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಾಗೂ ಹೊಲದ ಮೇಲು ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಕೆಲಸದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತ ಶಂಕರಪ್ಪನವರು ಹಗಲು ಇರುಳೆನ್ನದೆ ದುಡಿದು ಮಾತೋಶ್ರೀಯವರ ಪ್ರೀತಿ - ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ಮಾತೋಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮನವರು ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿದವರು. ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಕೊಡುಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದವರು. ಅಂತೆಯೇ ಬಂಧನಾಳ ಶ್ರೀಗಳ ನುಡಿಯಂತೆ ತಮ್ಮ ಸರ್ವ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ರಂಗಕ್ಕೆ ಧಾರೆಯೆರೆದರು. ಶಂಕರಪ್ಪನವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಮಗನಂತೆ ಕಂಡವರು ಮಹಾದಾನಿ ಗಂಗಮ್ಮನವರು. ಬಂಧನಾಳ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಕೃಪಾಶೀರ್ವಾದದೊಂದಿಗೆ ಎಸ್.ಬಿ.ವಿ.ಪಿ. ಟ್ರಸ್ಟನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ, ಪದವಿ, ಡಿ.ಇಡಿ, ಐಟಿಐ ಮುಂತಾದ ಕೋರ್ಸುಗಳನ್ನು ತಂದು ಲಕ್ಷಾಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣಿ ಕರ್ತರಾದರು. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಮಂಗಲ ಭವನ ಮುಂತಾದ ಸಾಂಘಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾತೋಶ್ರೀಯವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಊರಿನ ಜನರ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿದವರು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಒಂದು ಪೈಸೆಯು

ಅಪವ್ಯಯವಾಗದಂತೆ ನಿಭಾಯಿಸಿದವರು. ಇವರ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಂದ 'ಮಹಿಳಾ ವಸತಿ ನಿಲಯ' 'ಗ್ರಂಥಾಲಯ' ರೂಪಗೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಟ್ಟಡದ ಪ್ರತಿ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲೂ ಲಿಂ. ಶಂಕರಪ್ಪನವರ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ದಕ್ಷತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಮನೆ, ಹೊಲಗಳಿಗಿಂತ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ, ಹಿರಿಮೆಗಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದವರು. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ, ಮನದುಂಬಿ ತಣಿದು ಆನಂದಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾದರು.

ತಂದೆಯವರ ಆದರ್ಶ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶಂಕರಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಾದ ವೀರೂಪಾಕ್ಷಪ್ಪ, ಮಹಾಂತಮ್ಮ, ಅಶೋಕ, ನೀಲಗಂಗಮ್ಮ, ವೀರಣ್ಣ, ರವಿಯವರಿಗೆ ಬದುಕಿನ ಸಂಸ್ಕಾರ ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯವಾದವರು.

ಲಿಂ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಪ್ಪನವರು ಹೆಚ್ಚು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯದಿದ್ದರೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರೇಮಿಗಳಾಗಿ, ನಾಡಿನ ಹಲವಾರೂ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು, ಪಂಡಿತರನ್ನು, ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರನ್ನು ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ನೀಡಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಯುತರು ಬರಹಗಾರರು ಬರೆದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಮಾತೋಶ್ರೀ ಪ್ರಕಾಶನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಗಂಗಾ ಕಿರುಪುಸ್ತಕ, ಮಾತೋಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮ ಫ್ಲಿ, ಚಿನಿವಾರ ಕಿರು ಪುಸ್ತಕ, ಜ್ಞಾನಸುಧೆ, ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಲೇಜಿನ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಸನ್ 1994ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. 'ಮಾತೋಶ್ರೀ', 'ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠರಿ', 'ಸಿಂಪಿಯ ಮುತ್ತು', 'ಶರಣ ಸಮಾಜ' ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ ಇವರು ನಾಡಿನ ಹಿರಿ - ಕಿರಿ ಕವಿ, ಸಾಹಿತಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಧನ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದರು.

ಮಾತೋಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮನವರ ದಾನದ ಪ್ರತಿಫಲ, ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೋರ್ಸುಗಳಾದ ರೇಷ್ಮೆ, ವ್ಯವಸಾಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ವಿಜ್ಞಾನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಕೋರ್ಸುಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪದವಿ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಬಿ.ಇಡಿ ಕಲಿಯಲು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದು ಅದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹೊಂಗನಸು ಕಂಡಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಅವರ ಮಗನಾದ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಅಶೋಕ ಶಂಕರಪ್ಪ ತಡಸದ ಅವರು 2015-2016ರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ (ಬಿ.ಇಡಿ) ಕೋರ್ಸು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ತಂದೆಯ ಕನಸನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಬೀಜ ಎಂದಿಗೂ ಕೈ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ'ವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಶಂಕರಪ್ಪನವರು ಕಾಲೇಜು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಕಾಲೇಜಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಳಸಿದವರು. ಸರಳ ಸಾತ್ವಿಕರಾದ ಇವರು ಕಾಲೇಜಿನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೆಂದು ನಂಬಿದವರು. ಮಾತೋಶ್ರೀ ಗಂಗಮ್ಮನವರ ಧನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಊರ ಹತ್ತಿರದ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಎಲ್ಲ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ವೇತನದಲ್ಲಿ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಹಿಂದುರುಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಇಂದು ನಮ್ಮ ಈ ಕನಸಿನ ಮನೆ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬೆಲೆ ಆಗಿವೆ ಎಂದು ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಲಿಂ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಪ್ಪ ತಡಸದ ಅವರನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಕೃಷಿ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಅನುಭವಿ. ಸ್ಥಳಿಕ ಕಚ್ಚಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ಬೇವಿನ ಬೀಜಗಳಿಂದ ಎಣ್ಣೆ ತಯಾರಿಸುವ ಮಿಲ್ ಮಾಡಿ ದುಡಿಯುವ ಕೈಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಿದ

ಮಹಾನುಭಾವರು ಎಂದು ಗುಮಾಸ್ತರು ಅವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳದ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದ ಡಾ. ಬಲಕುಂದಿ, ಕೆ.ಬಿ. ನಾವದಗಿ, ಅಣ್ಣಾಜಿ ಭೋಸಲೆ, ನಾರಾಯಣರಾವ ಭೋಸಲೆ, ತಮ್ಮಜಪ್ಪ ಮಿರಜಕರ, ಸಿದ್ದಲಿಂಗಪ್ಪ ನಾಯನೇಗಲಿ, ವೀರಪ್ಪನವರು ಹುರಕಡ್ಡಿ ಮುಂತಾದ ಮಹನೀಯರ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಲಿಂ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ 89ನೇ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಏಳೆಯನ್ನು ಬಯಸಿದವರು ಅಧಿಕಾರ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದವರು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಬಟ್ಟೆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದಾಗಲೂ ಅದೇ ಖಾದಿ ಬಿಳಿ ಶರ್ಟು, ಪಂಜೆ, ಗಾಂಧಿ ಟೋಪಿಗೆ ಧರಿಸಿ ಎಲ್ಲರ ಅಕ್ಕರೆಯ ಮಾಲೀಕರಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಮರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಚಾರ, ಸನ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಬಯಸದವರು. ದಿನಾಂಕ : 20-10-2012ರಂದು ತಮ್ಮ 89ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು. ಇವರು ಮಾಡಿದ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇನ್ನೂ ಕಣ್ಮರೆಯೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಲಿಂ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಪ್ಪ ತಡಸದ ಅವರ ನಿರ್ವಾರಣೆ ಸೇವೆ, ತ್ಯಾಗ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಉತ್ಸಾಹಗಳು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿವೆ.

□□

ಮುದ್ದಬ್ಬಿ ನಾಡಿನ ಶರಣ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ

ಪ್ರೊ. ವಿ.ಎಸ್. ಲಮಾಣಿ
ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮುಖರ ವಚನಾಂದೋಲನವು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತು. ಶರಣರ ಆಂದೋಲನವು ಜಾತಿ, ಕುಲಸೀಮೆ, ಅಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಮೇಲು-ಕೀಳುಗಳ ಹಲವು ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಸಕಲರ ಸಮಾನತೆಯ ಹಾಗೂ ಉದ್ಧಾರದ ವಿಶಾಲ ಮನಸ್ಥಿಯನ್ನು ಪರಿಸುತ್ತಾ ಹಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ ಶರಣ ಚಳುವಳಿಯ ಭಾಗವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಆ ಶರಣ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಭಾವವು ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮೇಲೂ ಬೀರಿತು. ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಒಂದು ಗ್ರಾಮ ಇಂದಿನ ಬಾವೂರ. ಅಂದು ಅಂದರೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದು 'ಬಾಹೂರ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಊರಿನ ಶರಣ 'ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ' ಬಸವಾದಿ ಶರಣರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, ವಚನ ಚಳುವಳಿಗೆ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಬಾವೂರ ಗ್ರಾಮವು ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ - ತಾಳಿಕೋಟಿ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ. 'ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ' ಅಥವಾ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣರ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ರಗಳೆಯ ಕವಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಹರಿಹರ ಕವಿಯು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ತನ್ನ ರಗಳೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

“...ಭುವನದೊಳು ಬಾಹೂರೆನಿಪ್ಪೊಂದು ನಾಮದೊಳು
ಒಪ್ಪುವಾಪುರದೊಳೊರ್ವಂ ಶರಣನಿರುತಿರ್ಪ
ಅಪ್ರತಿಮನತುಳಬಳನಭವನಾಚ್ಚೆಯೊಳಿರ್ಪ
ಆತನ ಪೆಸಬೊಮ್ಮಿ ತಂದೆಯೆಂಬುದು ಜಗಕೆ...”

ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬರಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳದಿಂದ ಸುಮಾರು ಹದಿನೆಂಟು ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಇಂದಿನ ಬಾವೂರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಶರಣ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿಸಿದಾಗ, “ ಆ ಹೆಸರಿನ ಶರಣರೊಬ್ಬರು ನೆಲೆಸಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ತೋಟ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆವೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ.” ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನ ತೋಟದ ಕಾಯಕವನ್ನು ವಚನ ಪಿತಾಮಹರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಫಕೀರಪ್ಪ ಗುರಪ್ಪ ಹಳಕಟ್ಟಿಯವರು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನವರುಬಸವಣ್ಣನವರ ತತ್ವಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಕೂಡಲಸಂಗಮನಾಥನನ್ನು ಅಥವಾ ಪರಶಿವನನ್ನು ಕಾಣುವ ಶರಣಧರ್ಮದ ಶರಣರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣದವರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆಂಬ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಪುರಾಣ-ಪ್ರವಚನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಪರಮತೀಯ ವರ್ತಕನೊಬ್ಬನು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನವರು ಶಿವಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಕಂಡು “ಬನ್ನಿ, ಲಿಂಗವಿರುವ ಜೋಳಾ! ಜೋಳದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಬನ್ನಿ” ಎಂದು ವ್ಯಂಗವಾಗಿ ನುಡಿದನು. ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನವರು ತಟ್ಟನೆ ನಿಂತು, “ಅಣ್ಣಾ, ನಿನ್ನ ಅಪಹಾಸ್ಯದ ಅರಿವಾಯಿತು. ಅಣಕವೇಕೆ? ಲಿಂಗವೆಲ್ಲಿಲ್ಲ? ನಿನ್ನಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗವಿದೆ” ಎಂದು ನುಡಿದ ಸಹನೆಯ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನವರು ವರ್ತಕನ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಪವಾಡ ಪುರುಷರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಆಗ ಕಲ್ಯಾಣದ ನಾಗರಿಕರು ಶರಣ ಶಿವಧರ್ಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಇನ್ನು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಕಾಲದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರು ಕ್ರ. ಶ. ಸು. 1150 ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರ. ಶ. ಸು. 1160 ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈತ ತನ್ನದೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ನಿಜಗುಣ ಮತ್ತು ಅಜಗಣ್ಣರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿಹರ, ಭೀಮಕವಿ, ಲಕ್ಕಣ್ಣದಂಡೇಶ, ಶಾಂತಲಿಂಗದೇಶಿಕ ಮೊದಲಾದವರು ಈತನನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈತನು ಕ್ರ. ಶ. ಸು. 1150 ರಿಂದ ಕ್ರ. ಶ. ಸು. 1160 ರ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿರಬಹುದು.

ಶರಣ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನವರು ಅವಧಾನ, ಅನುಭವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಲ್ಲಿದರು. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಿತರು, ನಿಷ್ಕಾರಿಷ್ಠರು, ಮಹಾನುಭಾವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಭಯ-ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವರು. ಕ್ರಿಯಾಚಾರ, ಜ್ಞಾನಾಚಾರ ನಿರತರು ಹಾಗೂ ವಚನಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ‘ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರ’ ಎಂಬುದು ಇವರ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮವಾಗಿದೆ. ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನವರು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿತ್ಯ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತ ಶರಣರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಓ ವಚನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

“ಆವ ಭಕ್ತಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯಾದರು ಭಕ್ತನಿಗೆ ಗುರು ಭಕ್ತಿ,
ಮಹೇಶ್ವರಂಗೆ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಸಾದಿಗೆ ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿ,
ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಸರ್ವಾವಧಾನ
ಶರಣಂಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣತತ್ವ ಈಕೈಂಗೆ ಇಂತೀ ಐದು ಗುಣ ಲೇಪ
ಈ ಆರೆಂಬುದ ಮೀರಿ ತೋರಿದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಶುದ್ಧ
ಸಂಗ ಬಸವಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಬ್ರಹ್ಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಾಟ”

ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೇಲಿನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ತುಂಬಾ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯು ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಪಾವಿತ್ರೈಯಿಂದ ಸತ್ವಯುತವಾದ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಭಾವನೆ , ವಿನಯವು ನಮ್ಮಯ ಬದುಕಿಗೆ ಭೂಷಭವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ನಡೆ-ನುಡಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಎಂತಹ ಸಂದರ್ಭ ಎದುರಾದರು ಅದನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸಿ ದೇವರ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ವಚನದ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ ತನ್ನ ‘ಚಿನ್ನ ಬಸವಪುರಾಣ’ದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರ ಹೇಳಿರುವ ಮೂರು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶನೂ ತನ್ನ ‘ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ’ಯಲ್ಲಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ನಂದಿಗೆ ಕಬ್ಬು ಮೇಯಿಸಿದುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನು ಕೂಡಾ ‘ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ’ದಲ್ಲಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಸತ್ತ

ಮದಕರಿಗೆ ಜೀವ ನೀಡಿದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿ ನಂಜುಂಡದೇವನ 'ಭೈರವೇಶ್ವರ ಕಾವ್ಯ'ದಲ್ಲಿಯೂ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ನಂದಿಗೆ ಜೀವ ತುಂಬಿ ಕಬ್ಬು ಮೇಯಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗವಿದೆ. ಶಾಂತಲಿಂಗದೇಶಿಕನ 'ಭೈರವೇಶ್ವರಕಾವ್ಯದ ಕಥಾಮಣಿಸೂತ್ರರತ್ನಾಕರ'ದಲ್ಲಿಯೂ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ನಂದಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ನೀಡಿ ಕಬ್ಬು ಮೇಯಿಸಿ ನೀರುಣಿಸಿದ ಘಟನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಂದ ಮಠದಾನೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ಮತ್ತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವ ನೀಡಿದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂದಿದೆ. ಇದೇ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ “ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಈವರೆಗೆ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನ ಉಪಲಬ್ಧ ವಚನಗಳು 41. ಪ್ರತಿ ವಚನವು ಶರಣರ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಬಹುಶಃ ಈತನ ವಚನ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಶಕ್ತಿ ಬಸವಣ್ಣ. ಇವೆಲ್ಲ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವೇ ಆಗಿವೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣನ ಬಹುತೇಕ ವಚನಗಳ ಗುರಿ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ನಿರೂಪಣೆಯೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ವಿಷಯದ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಲು ಆತ ಕೈಕೊಂಡ ವಿಧಾನವಾಗಿ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುವಂತಿದೆ. ಆತನ ಕಿರಿದಾದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಹೇಳಿರುವುದು ಈತನ ವಚನಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಕನ ಸತ್ವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ನಿಕಷವೇ ವಿಶ್ವಾಸ ಅಥವಾ ಶ್ರದ್ಧೆ ಎಂಬುದು ಈತನ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ನಿಲುವು. ಕೆಲವು ವಚನಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರದಿದ್ದರೂ ಹೇಳಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- 1) ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಡುಗೆ - ಡಾ. ಹನುಮಂತ ಮೇಲಿನಮನಿ
- 2) ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು - ಡಾ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ
- 3) ವಚನಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾರ - ಪ.ಗು. ಹಳಕಟ್ಟಿ

□□

ತಾಳು

ಶ್ರೀಮತಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಿ. ಜತ್ತಿ
ಗಣಕಯಂತ್ರ ನಿರ್ವಾಹಕರು

ತಾಯಿ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿಲ್ಲ. ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಸ್ವತಃ ಸಾಟಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ತಾಯಿ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯಂತ ದೈಹಿಕ ಯಾತನೆಯ ನಂತರ ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಮತ್ತು ದೇವರು ತಾಯಿಯ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ತಾಯಿ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ತಾಯಿಯು ಮಗುವಿನ ಮೊದಲ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಕಿ ಸ್ನೇಹಿತ ಆದರೆ ಮಗು ತಪ್ಪು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರೆ ತಾಯಿಗೆ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪವೇ ತಾಯಿ, ದೇವರು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ತಾಯಿಯೇ ದೇವರು :

ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ಎಲ್ಲಾ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ದೇವತೆಯಂತೆ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ದೇವರು ತಾಯಿಗೆ ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ದೇವರೆಂದರೆ ತಾಯಿ.

ತಾಯಿಯ ಪ್ರಮುಖತೆ :

ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಯೇ ಮಗುವಿಗೆ ಮೊದಲ ಗುರು ತಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಮಗುವಿಗೆ ಶಿಸ್ತು, ಉತ್ತಮ ನಡವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ, ಕುಟುಂಬ, ದೇಶದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.

ತಾಯಿ ಎಂದ ತಕ್ಷಣ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಮಮತೆಯ ಸುಂದರ ರೂಪ, ತಾಯಿಯನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಅನ್ಯ ದೇವರಿಲ್ಲ. “ತಾಯಿಗಿಂತ ಬಂಧುವಿಲ್ಲ ಉಪ್ಪಿಗಿಂತ ರುಚಿ ಇಲ್ಲ” ಉಪ್ಪನ್ನು ಹಾಕದೇ ಮಾಡಿದ ಪಕ್ಷಾನ್ನ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ರುಚಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ತಾಯಿ ಹೃದಯ :

ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬರೀ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡದೇ ಮೂರನೇ ಕಣ್ಣಾದ ಹೃದಯದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿ ಮಗುವನ್ನು ಎಷ್ಟು ರೀತಿಯಿಂದ ಮುದ್ದಾಡಿದರು ಅವಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಮಗು ಅಳುವದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆ ತುಂಬು ಹೃದಯದ ತಾಯಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

“ಅತ್ತರೆ ಅಳಲವ್ವ ಈ ಕೂಸು ನನಗಿರಲಿ

ಕೆಟ್ಟರ ಕೆಡಲು ಮನೆಗೆಲಸ | ಕಂದನಂಥ

ಮಕ್ಕಳಿರಲವ್ವ ಮನೆ ತುಂಬ”

ತಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ಕೆಟ್ಟರ ಕೆಡಲಿ ಮನೆಕೆಲಸ, ಇರಲೆವ್ವ ಈ ಕೂಸು ನನಗೆ ಇನ್ನು ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆ ತುಂಬ ಇರಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಗು ಅತ್ತರೂ ಚೆಂದ ನಕ್ಕರೂ ಚೆಂದ ಅಳುವ ಕಂದನನ್ನು ಹೀಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾಳೆ.

“ಅಳುವ ಕಂದನ ತುಟಿಯು ಹವಳದ|

ಕುಡಿಯಂಗ ಕುಡಿಹುಬ್ಬು ಬೇವಿನೆಸಳಿಗೆ | ಕಣ್ಣೋಟ

ಶಿವನ ಕೈಯಲುಗ ಹೊಳೆದಾಂಗ |

ಈ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿ ತನ್ನ ಅಳುವ ಕಂದನನ್ನು ಹವಳದ ತುಟಿಗೆ ಹೊಲಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಬೇವಿನ ಎಸಳಿಗೆ ಹೊಲಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಓರೆ ಕಣ್ಣೋಟವನ್ನು ಶಿವನ ತ್ರಿಶೂಲಕ್ಕೆ ಹೊಲಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ರೀತಿ ತನ್ನ ಕಂದನನ್ನು ತುಂಬು ಹೃದಯದ ಮನದಾಳದಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ತೊಟ್ಟಿಲದಾಗೊಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಮುತ್ತನ್ನು ಕಂಡೆ

ಹೊಟ್ಟೆ ಮೇಲಾಗಿ ಮಲಗ್ಯಾನ ಕಂದಯ್ಯನಿಗೆ

ಮತ್ತಿನ ದೃಷ್ಟಿ ತಗದೆನು |

ಹೀಗೆ ಮಗು ಕಿರಿಕಿರಿ ಮಾಡಿದರೆ ಸಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಗುವಿಗೆ ಮುತ್ತಿನ ದೃಷ್ಟಿ ತಗದೆನು. ಕಂದ ನೀ ಹಠಮಾಡಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ತಂದು ಕೊಡು ಎಂದರೆ ಆ ತಾಯಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು.

ತಾಯಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಪರ್ವತ, ಮಮತೆಯ ಆಗಸ ತಾಯಿಯ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಕಲ್ಮಷವಿಲ್ಲ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಜೀವನ ರಾಶಿಯಲ್ಲೂ ತಾಯಿಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಸವಿ ಇದೆ. ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲೆಂದರೆ ಸ್ವರ್ಗವೆಂದು, ಅಮ್ಮನ ಪ್ರೀತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯವೇ ಅಮರ.

ತಾಯಿ ತನಗಾಗಿ ಜೀವಿಸುವದಿಲ್ಲ, ಏನನ್ನೂ ಬಯಸುವದಿಲ್ಲ, ಅವಳಿಗಾಗಿ ಏನನ್ನು ಕೂಡಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸೋತಾಗ ಸದಾ ಜೊತೆ ನಿಂತವಳು ತನ್ನ ನಗುವಲ್ಲಿ ಋಷಿ ಕಂಡವಳು. ಉಸಿರು, ಹೆಸರು, ಬದುಕೆ ಕೊಡುವಳು ಗೆದ್ದಾಗ ಋಷಿ ಪಡುವಳು ಸೋತಾಗ ಆತ್ಮ ಸ್ಥೈರ್ಯ ತುಂಬುವಳು.

ತಾಯಿ ಮತ್ತು ನಾಡಿನ ಮಹತ್ವ :

‘ಜನನಿ ಜನ್ಮ ಭೂಮಿಶ್ಚ ಸ್ವಗಾದಪಿ ಗರೀಯಸೀ’ ಇದು ವಾಲ್ಮೀಖಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂದು ಮಾತು, ಇದು ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ನಾಡಿನ ಮಹತ್ವ ಅಡಗಿದೆ. ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಹೊತ್ತ ನಾಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಜೀವನ ಪೂರ್ತಿ ತನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೋಷಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ನಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದಂತಹ ಅನ್ನ ನೀರು, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಎಲ್ಲ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಂತಹ ಜನ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಹೊಲಿಸಿರುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ತಾಯಿಯಂತೆಯೇ ನಾವು ಹುಟ್ಟಿದ ನಾಡು ಕೂಡ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯಂತೆ ನಾಡು ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ. “ಜನ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮರೆತರೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮರೆತಂತೆ” ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಹೊತ್ತ ಭೂಮಿ ಋಣವನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ತಾಯಿಯ ಪ್ರೇಮ :

ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಶಿವಾಜಿ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೀರಾ ಎಂಬ ತಾಯಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ ರಾಯಗಡ ಎಂಬ ಕೋಟೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹಾಲು ಮಾರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಊರಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ಇದ್ದ ನಿಮಿತ್ತ ಬರುವುದು ತಡವಾಗುತ್ತದೆ. ವೇಳೆ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಕಾವಲುಗಾರ ಆಸ್ಥಾನದ ಕೋಣೆ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಎಷ್ಟು ಕೂಗಿದರೂ ಕೋಟೆ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆ ತಾಯಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗು ಅಳುವ ಧ್ವನಿ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಆಳವಾದ ಕಂದಕವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹಾರುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲುಣಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ವಿಷಯ ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಹೀರಾಳ ದಿಟ್ಟತನ ಧೈರ್ಯ ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿತು. ಅವಳನ್ನು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿ “ತಾಯಿ ಕೋಟೆಯ ಕಂದಕವನ್ನು ಏಕೆ ಜಿಗಿದೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ 4 ತಿಂಗಳು ಮಗುವನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಹೆತ್ತ ಕರುಳಿನ ಸಂಕಟ ಸಹಿಸದೇ, ಕೋಟೆ ಜಿಗಿದೆ, ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲುಣಿಸುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಮಹಾ ಪ್ರಭು’ ಎಂದು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದಳು. ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಶಿವಾಜಿ, ತಾಯಿ ಪ್ರೀತಿ, ಕರುಣೆ, ಕೋಟೆಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದು ಆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ. ಇದಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರೀತಿ ಎನ್ನುವುದು.

ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮಗುವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ಆಡಿ ಬಾ ನನ ಕಂದ ಅಂಗಾಲ ತೊಳೆದೇನ | ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ

ತಿಳಿ ನೀರ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂಗಾರದ ಮೊರೆ ತೊಳೆದೇನ |

ಮಗುವಿನ ಕಾಲುಗಳು ಧೂಳು ಕೆಸರಿನಿಂದ ಆವೃತಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ತಾಯಿಗೆ ಆ ಪಾದಗಳು ಬಂಗಾರದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳುವುದು ತಾಯಿಯ ಮಮತೆ ಅಪಾರ.

ತಾಯಂದಿರ ದಿನಾಚರಣೆ :

ಅಮ್ಮಂದಿರ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಅಂಥಹದು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಗಂಡನನ್ನೇ ಪ್ರಪಂಚ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೆ ಅಪರಂಜಿ, ತಾಯಿಯೇ ಜೀವಂತ ದೇವತೆ ತಾಯಿಯೇ, ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ತಾಯಿ ಸೇವಕಿಯಲ್ಲ, ತಾಯಿಗೆ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನದೇ ಆದ ಆಸೆಗಳಿಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ತಾಯಿ ಹೇಳುವಳು ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವರ ಆಸೆಗಳೆ ನನ್ನಾಸೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಮ್ಮ, ತಾಯಿ, ಮಾತೆ, ಜನನಿ, ಜನ್ಮದಾತೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಅಮ್ಮ ದೇಹದ ತುಂಬಾ ಹರಿಯುವ ರಕ್ತನಾಳ ಕತ್ತರಿಸಿದರು ಕಾಣ ಸಿಗದು ಅಮ್ಮನ ಮಹಾಪೂರ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಅಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಮೇ 8ರಂದು ತಾಯಂದಿರ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ತಾಯಂದಿರಿಗೂ ಅಮ್ಮಂದಿರ ದಿನಾಚರಣೆ ಶುಭಾಶಯಗಳು.

ತಾಯಿ ಮಗನ ನಂತರದ ಜೀವನ :

ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತಿ ಅಕ್ಕರತೆ, ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಸುಂದರ ಹೂವಿನಂತೆ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾಳೆ, ಆದರೆ ಮಗನಾದವನು ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ “ಧಾರುಣ ಸ್ಥಿತಿ” ಅವನು ಚಿಕ್ಕವನಿರುವಾಗಷ್ಟೇ ಸ್ವಂತ ಮಗು ಯೌವನಕ್ಕೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣವೇ ಪರಕೀಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಗನಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿಯಮದಂತೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ, ತನ್ನ ಮಗ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಜೋಪಾನ ಮಾಡುವನೆಂಬ ಕನಸು ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಹೆಂಡತಿ’ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಾಣಿ ಸೊಸೆ ಮನೆ ಹೊಕ್ಕ ತಕ್ಷಣ ತಾಯಿಯನ್ನೇ ಮರೆಯುವದೇ ? ‘ಅತ್ತೆ ಅಮ್ಮತ ಕೊಟ್ಟಳೆಂದು ಗಂಜಿ ಕೊಟ್ಟ ತಾಯಿಯನ್ನೇ ಮರೆಯುವದೇ’. ಬಡ ಮಕ್ಕಳು ಅನಾಥ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಂತ ವೃದ್ಧರು ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗಬೇಕು. ವೃದ್ಧರನ್ನು ಮಗು ತರ ನೋಡಬೇಕು.

ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸದೆ , ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕಳಿಸದೇ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವದಿಂದ ಮಗು ತರಹ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸೊಸೆಯಾದವಳು ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಗಿಂಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದಾಗ ತಾಯಿಯ ಪರಿಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಉದರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೂ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ.

□□

ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕು ದರ್ಶನ

ಕುಮಾರಿ ರೇಣುಕಾ ಇಳಗೇರ

ಬಿ.ಎ. ಪ್ರಥಮ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ :

ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ಒಂದು ನಗರ ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ಪಟ್ಟಣವು ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿ-41 ರಲ್ಲಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ವಿಜಯಪುರದಿಂದ ಸುಮಾರು 80 ಕಿ.ಮಿ. ದೂರ ಇದೆ. ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರ, ಹಣಕಾಸು ಕೇಂದ್ರ, ಸಾರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ, ಉಪ ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಕಚೇರಿ, ಬಿ.ಎಸ್.ಎನ್.ಎಲ್. ಕಚೇರಿ, ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರ, ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿ, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಕಚೇರಿಗಳಿವೆ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 67.2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು 4.5 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. 70% ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಲಾವಣಿ ಪದಗಳು ಡೋಳ್ಳು ಕುಣಿತ, ಗೀಗೀ ಪದಗಳು ಹಂತಿ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ಮೊಹರಮ್ ಹೆಚ್ಚು ಕುಣಿತ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಈ ನಾಡಿನ ಕಲೆಗಳಾಗಿವೆ.

ರಾಜ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ	->	ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಜಯಪುರ
ನಿರ್ದೇಶಾಂಕಗಳು	->	16.1833" ಎನ್, 75.7000 ಇ ಇ
ವಿಸ್ತಾರ - ಎತ್ತರ	->	12000 ಕಿಲೋ ಮೀ.
ಜನಸಂಖ್ಯೆ (2012) ಸಾಂದ್ರತೆ	->	25,000 -150/ಚದರ ಕಿ.ಮಿ.
ಅಂತರ್ಜಾಲ ತಾಣ	->	www.Muddebihal town.gov.in

ಜನಸಂಖ್ಯೆ :

ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 2011ನೇ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸುಮಾರು 4.5 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಇದೆ. 3 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪುರುಷರು ಮತ್ತು 2 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 50 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಶತ 70% ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾನುಪಾತ ಪ್ರತಿ 1000 ಪುರುಷರಿಗೆ 940 ಜನ ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 3.56% ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿದೆ, ಶಾಸಕರು ಪಕ್ಷಾತೀತರಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ದೇವಾಲಯಗಳು :

ಶ್ರೀ ಶಿವಶರಣ ವೀರೇಶ್ವರರ ಮಠ ನಾಲತವಾಡ, ಅಯ್ಯನಗುಡಿ ಗಂಗಾಧರೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ ನಾಲತವಾಡ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಪಾಂಡುರಂಗ-ವಿಠಲ ದೇವಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಹಣಮಂತ ದೇವಾಲಯ ನಾಗಲಿಂಗೇಶ್ವರ, ಪವಾಡ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಸೀದಿಗಳು :

ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ದರ್ಗಾ ಹಾಗೂ ಮಸೀದಿ ಇದೆ.

ಭಾಷೆಗಳು :

ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ ಇದರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿ, ಮರಾಠಿ, ಉರ್ದು ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಲಂಬಾಣಿ ಜನಾಂಗದವರು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆಹಾರ (ಖಾದ್ಯ) :

ಪ್ರಮುಖ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಜೋಳ, ಜೊತೆಗೆ ಗೋಧಿ, ಅಕ್ಕಿ, ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳ ಬೆಳೆಕಾಳುಗಳು, ಜವಾರಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಶೇಷ ರುಚಿಯ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ, ಸೊಪ್ಪುಗಳು ಹೆಸರುವಾಸಿ ಮತ್ತು ಸದಾಕಾಲವೂ ಲಭ್ಯ. ವಿಜಯಪುರದ ಜೋಳದ ರೊಟ್ಟಿ, ಶೇಂಗಾ ಚಟ್ನಿ, ಎಣ್ಣೆ ಬದನೆಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ, ಕೆನೆಮೊಸರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಈಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ, ಬಸರಕೋಡ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜಕಣಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಒಂದು ಜೈನ ದೇವಾಲಯ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ತಾಣಗಳು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ, ಆದರೆ ವಿವಿಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಉರ್ದು, ಮರಾಠಿ ಮಿಶ್ರಿತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕನ್ನಡ ವಿಜಯಪುರ ಕನ್ನಡವೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯೋಗ, ಕೆಲವೆಡೆ ನೇಕಾರಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಪ್ರಮುಖ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಜೋಳ ಜೊತೆಗೆ ಗೋಧಿ, ಅಕ್ಕಿ, ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳ ಬೆಳೆಕಾಳುಗಳು.

ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ತಾಣ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ತಾಳಿಕೋಟಿ ಯುದ್ಧ ನಡೆದ ಸ್ಥಳಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ ! ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳವನ್ನು ಬಾಸರಗೌಡ ನಾಡಗೌಡರ ಪೂರ್ವಜರಾದ ಪರಮಣ್ಣ ಎಂಬುವವರು 1680 ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದರು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ತಾಳಿಕೋಟಿಯು ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳಕ್ಕಿಂತ ವ್ಯಾಪಾರ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಗಾತ್ರದ ತಾಲೂಕು.

ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ವೈಭವ :

“ಬೆಳಕಿನ ಹಬ್ಬ” ಎಂದು ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಾತನ ಹಿಂದೂ ಹಬ್ಬವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕತ್ತಲೆ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕಿನ ವಿಜಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕಿನ ಜ್ಞಾನ ದುಷ್ಟ ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಹಬ್ಬದ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಐದು ದಿನಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ಹಿಂದೂ ಚಂದ್ರಸೌರ ಕಪ್ಪಾದ, ಅಮವಾಸ್ಯೆ

ರಾತ್ರಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತಿಂಗಳ ಕಾರ್ತಿಕ ಗ್ರೆಗೋರಿಯನ್ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್, ದೀಪಾವಳಿ ರಾತ್ರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ದೀಪಾವಳಿ ರಾತ್ರಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಮತ್ತು ನವೆಂಬರ್ ಮಧ್ಯ ನಡುವೆ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ದೀಪಾವಳಿ ಹಿಂದೂಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಹಬ್ಬ. ದೀಪಾವಳಿ ಆಚರಣೆಗಳು ಭಾರತದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಧರಿಸಿದಂತೆ ಹಿಂದೂಗಳ ನೀಡುವ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ಭಾರತದ ಹಲವು ಗಣನೀಯ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಗಳು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಎರಡನೇ ದಿನ ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿ, ನಂತರ ದಾಂಟೆರಸ್ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ದೀಪಾವಳಿ ಮೂರನೇ ದಿನ ಮತ್ತು ದೀಪಾವಳಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಪತ್ನಿ ಪತಿ ಸಂಬಂಧ ಮೀಸಲಾಗಿರದು ಪಾಡ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ಸವಗಳು ಮೀಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಐದನೇ ದಿನ ಸಹೋದರಿ ಸಹೋದರ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಂಟೆರಸ್ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದಸರಾ ನಂತರದ ಹದಿನೆಂಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದೂಗಳು ದೀಪಾವಳಿ ಆಚರಿಸಲು ಅದೇ ರಾತ್ರಿ, ಜೈನರು ಮಹಾವೀರನ ಮೂಲಕ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆ ಗುರುತಿಸಲು ದೀಪಗಳ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿಖ್ಖರು ಇದೇ ದಿನ ದೀಪಾವಳಿಯನ್ನು ಬಂದಿ ದಿವಾಸ್ ಎಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದೀಪಾವಳಿ ಭಾರತ, ನೇಪಾಳ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ, ಮ್ಯಾನ್ಮಾರ್, ಮಾರಿಷಸ್, ಗಯಾನಾ, ಟ್ರಿನಿಡಾಡ್ ಮತ್ತು ಟೊಬಾಗೋ ಸುರನಾಮೆ, ಮಲೇಷ್ಯಾ, ಸಿಂಗಪುರ ಮತ್ತು ಫಿಜಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದ ವೈಭವ :

ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ನವಿಲು, ಪಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ, ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ವಸಂತ ಋತು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಯುಗಾದಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಭಾರತ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆಚರಿಸುವರು. ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬ ಚೈತ್ರ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯದಂದು ಬರುತ್ತದೆ. ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬವು ಹಿಂದುಗಳು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷಾರಂಭವದ ಪವಿತ್ರ ದಿನ.

ಯುಗಾದಿಯ ಅರ್ಥ 'ಯುಗದ ಆದಿ' "ಯುಗಾದಿ" ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತದ "ಯುಗ" ಮತ್ತು ಆದಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಯುಗವೆಂದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾಲಮಾನ ಅರ್ಥಾತ್ ಹೊಸ ವರ್ಷ, ಆದಿ ಎಂದರೆ ಆರಂಭ, ಯುಗಾದಿ ತತ್ಸಮ ಪದವಾದರೆ ಉಗಾದಿ ತದ್ಧಮ, ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬವು ಪೌರಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳ ದಿನವಾಗಿದೆ. ಇದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ದಿನ ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯದಂದು ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಬ್ರಹ್ಮನು ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂದೂ, ಅಂದಿನಿಂದ ಕಾಲಗಣನೆಗಾಗಿ ಗ್ರಹ-ನಕ್ಷತ್ರ-ಮಾಸ, ಋತು-ವರ್ಷ ಇವುಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದನೆಂದೂ ವ್ರತಖಂಡದಲ್ಲೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲೂ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಈ ರಾಶಿಯವರ ಅಧಿಪತಿ ಕರಿಜ, ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ರಾಶಿಯವರ ಪೈಕಿ ಬಹುತೇಕರಲ್ಲಿ ಕೋಪ ತುಂಬ ಬಹು ಬೇಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಸಿಟ್ಟನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇವರಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ, ಜತೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹುಂಬತನ ತಲೆ ಚೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಹುಂಬ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಇದು ಸ್ವಭಾವದ ವಿಷಯವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಯುಗಾದಿ ಭವಿಷ್ಯದ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಬರೋಣ, ಮಾರ್ಚ್ ಹದಿನೆಂಟನೇ, ತಾರೀಖ ನಾವು ವಿಳಂಬನಾಮ ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಡಲಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಆದಾಯ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ ? ಆರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿ ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ? ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಗೌರವ - ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗುತ್ತದೆಯಾ : ಈ ಮೂರು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಸಂಭ್ರಮ :

ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬದ ದಿನದಂದು ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲ (ಸಕ್ಕರೆ) ನೆಲಗಡಲೆ, ಸಕ್ಕರೆ ಅಚ್ಚು, ಕೊಬ್ಬರಿ ಕಬ್ಬು ಬೆರೆಸಿದ ವಿಶೇಷ ಸಿಹಿಯನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ನಂತರ ವಿವಾಹಿತ ಹಾಗೂ ಅವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಆಪ್ತರಿಗೆ ಹಂಚಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ, ಅಕ್ಕಿ, ತುಪ್ಪದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಪೊಂಗಲನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಕಬ್ಬನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಿಂಗರಿಸಿದ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರೈತರು ಈ ದಿನದಂದು ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಮಯತೊಳೆದು, ಸಿಂಗರಿಸಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಸಂಜೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಬೀದಿಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚು ಹಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಳ್ಳಿನ ಹಬ್ಬವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ದಿನದಂದು ನಾನಾ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಬಳಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಪೀಡಾ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಇಳಚಿ ಹಣ್ಣನ್ನು ಸುರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಪುರಾಣಗಳ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಈ ದಿನದಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಗಲು, ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯಾಗುವುದರಿಂದ ಆನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲ ತಿಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಹಿತ ನುಡಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಾಗಿ ಎಳ್ಳು ಬೆಲ್ಲ ಹಂಚುವರು ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬವೆಂದೇ ಆಚರಿಸುವ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಆಕರ : ವಿಕಿಪೀಡಿಯಾ

ಸಂದರ್ಶನ : ಡಾ. ಆರ್.ಎಚ್. ಸಜ್ಜನ

ಬಿದರಕುಂದಿ ನಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ

ಕುಮಾರಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಹೊಸಮನಿ

ಬಿ.ಎ. ಪ್ರಥಮ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಪೀಠಿಕೆ :

ವಿಜಯಪೂರ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಬಿದರಕುಂದಿ ಗ್ರಾಮ, ದೊಡ್ಡದಾದ ಗ್ರಾಮ ಹೊಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಜಾತಿಯ ಜನಾಂಗದವರು ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಜಾತ್ರೆ, ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎತ್ತಿನ ಓಟ ಎತ್ತಿನಗಾಡಿ ಓಟ, ದ್ವಿಚಕ್ರ ಓಟ, ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. 800-1000 ಮನೆಗಳು ಹೊಂದಿದ್ದು ಈ ಗ್ರಾಮ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು ಇದೆ. ಹಲವಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಬಿದರಕುಂದಿ ಗ್ರಾಮದ ಪಂಚಾಯತಿ ಇದೆ. ಇದು ಗ್ರಾಮದ ಜನರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾದ ಪಂಚಾಯತಿ. ಹಲವಾರು ಸರಕಾರದ ಸೌಲತ್ತುಗಳು ಈ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯೂ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

ದೇವಾಲಯ :

ಬಿದರಕುಂದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದೇವಾಲಯ : ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಜಾತ್ರೆ, ಈ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಥ ಮಹೋತ್ಸವ ಆ ರಥ ಮಹೋತ್ಸವ ನಡೆಯುವ ದಿನ 101 ಊರಿನ ರಥ ಮಹೋತ್ಸವ ಇರುಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಯ ಮಹತ್ವವು ತುಂಬಾ ಅದ್ಭೂತಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವೆವು. ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ತರಹದ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಮತ್ತು ಹಲವು ತರಹದ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳು ಚಕ್ರಗಾನ ಹಲವು ತರಗಳು ಬರುವವು.

ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ರಥದ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ ಹಾರ ರಥವು ಕಲ್ಲಿನ ಗಾಲಿ ಹೊಂದಿರುವುದು. ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ರಥಯಿರುವುದು. ಸುಂದರವಾದ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಂದಿರುವುದು ತುಂಬಾ ಅದ್ಭೂತಿಯಾಗಿ ರಥವನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮರುದಿನ ಹನುಮನ ಜಯಂತಿ ಜರುಗಿಸಿ ಗುಡಿಯ ಪಕ್ಕ ಕೊಂಡಯಿರುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ನೀರು ಹನುಮನ ಪೂಜೆ ಅದ್ಭೂತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಗಂಡು/ ಹೆಂಗಸರು ಸೀರಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡದಲ್ಲಿ ಇರುವ ನೀರನ್ನು ಅಲ್ಲಿರುವ ಗಂಡಸರಿಗೆ ಶೀರಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಅವರಿಗೆ ಹಾಕುವುದು ಅವರು ಅವರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುವರು. ಹೀಗೆ ನೋಡಲು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದು.

ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಅದ್ಭೂತಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸುವರು. ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ದೊಡ್ಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟು ಆಭರಣವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪೂಜೆ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಾ ಸಿಹಿ ಸಿಹಿಯಾದ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳ, ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ರಂಗೋಲಿ, ಊರೆಲ್ಲಾ ಕಲರವ ದೀಪಗಳು. ಊರಿನ ತುಂಬಾ ಜೊರಾದ ಸಪ್ಪಳ ಎಲ್ಲಾರೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಟಾಕಿ ಊರೆಲ್ಲಾ ಸುಂದರ.

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪೂಜೆಯೊಂದು ಎಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ಅಂಗಡಿ ಹಿಡಿದು ಸಣ್ಣ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಪೂಜೆ ಒಬ್ಬರ ಮನೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮನೆಗೆ ಮುತ್ಯದೆಯಾಗಿ ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಲು ಹೊರಡುವುದು. ಮಕ್ಕಳಿಗಂತೂ ದೀಪಾವಳಿಯ ಹಬ್ಬ ಸುಂದರವಾದ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಖುಷಿಯಾದ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದು ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ರಂಗೋಲಿಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಇಡುವರು ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿದವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುವರು.

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದರಕುಂದಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ದೇವಾಲಯಗಳು ಹಲವುಗಳಿವೆ. ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ದೇವಾಲಯ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಬಿದರಕುಂದಿ ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ದಾಖಲೆಯಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯ. ಮೊದಲು ಚಿಕ್ಕದು ಮಾತ್ರ ಆಗಿತ್ತು. ಇವಾಗ ಈ ದೇವಾಲಯ ದೊಡ್ಡದಾದ ದೇವಾಲಯವು ಮತ್ತು ಮಂಗಲ ಮಂಟಪ ಹೊಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಿದರಕುಂದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮದುವೆ ನಡೆದರು ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದಿವೆ ಮತ್ತು ಇವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು. ಸುಂದರವಾಗಿ ದೇವಾಲಯದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಂಟಪವು ಹೊಂದಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಗೌಡರ ಮಾತು ಮತ್ತು ಊರಿನ ಹಿರಿಯರ ಮಾತೆಂದು ಹೇಳುವುದು. ಬಿದರಕುಂದಿಯ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಇಂದಿನಿಂದ ಬಂದಿದೆ ಇಲ್ಲಿವರೆಗೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಊರ ಜನರು.

ಗೌಡರ ಮನೆಯಿಂದ ಹುಚ್ಚಯ್ಯೆಯೆಂಬ ಒಂದು ರಥ ಇರುವುದು. ಇಂದಿಗೂ ಇದು ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆರತಿ ಮತ್ತು ರಥದ ಹಗ್ಗ ಬರುವುದು. ಇದು ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕೂಡ ಆಗಿದೆ. ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಮಹೋತ್ಸವ ಆಗಿದ್ದು ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸದ ಒಂದು ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿದೆ.

ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು :

ಕಾರುಣಿಮೆಯೆಂದರೆ ಎತ್ತುಗಳ ಹಬ್ಬ/ಎತ್ತಿನ ಹಬ್ಬ ಎತ್ತಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲಂಕಾರ ಎಂದರೆ ಎತ್ತಿಗೆ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಎತ್ತಿಗೆ ಗೊಂಡೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಡಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ ಬಿಳಿಯಾಗಿರೋ ಎತ್ತುಗಳ ಕಲರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಜನರೂ ಕೂಡ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಬಿದರಕುಂದಿಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸುವರು. ಅದೇ ತರಹ ಬನ್ನಿ ಹಬ್ಬವು ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವರು. ಒಂದು ತರಹ ಕತ್ತಲೆಯ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಕೂಡ ಆಚರಿಸುವರು. ಎಲ್ಲಾ ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಹಸಿರಾದ ತಪ್ಪಲು/ಎಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದೇ ಬಂಗಾರ. ಬಂಗಾರ ಎಂದರೆ ಎಲೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲರು ಹಸಿರಾಗಿ ಅದರಂತೆ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿರಲಿಯೆಂದು ಆ ಎಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಂಗಾರವಾಗಿ ಇರೋಣವೆಂದು ಹೇಳಿ ಊರಿನ ಜನರು ಒಂದೆ ಕುಟುಂಬದ ಜನತೆ ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬಯಸುವ ಒಂದು ಅನುಭವ, ಆ ಅನುಭವ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಿಗುವುದು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ :

ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಂ, ವಡ್ಡರ ಮುಂತಾದ ಜಾತಿಯ ಜನಾಂಗದವರು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ತರಹದ ಜನರು ಇವರು ಬೇರೆಯೆಂಬುವ ಮನೋಭಾವವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆ ಜಾತಿ ಈ ಜಾತಿಯೆಂಬುವ ಜಗಳವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಾಷೆ, ಉಡುವ ಉಡಿಗೆ ತೋಡುಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರು. ಮತ್ತು ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬ

ಹರಿದಿನಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರು ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆ ಜಾತಿಯವರು ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಭಾಗವಹಿಸುವರು.

ಜಾತಿಯೆಂದರೆ ಅವರು ಮಾಡುವ ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಅವರು ಉಡುವ ಒಂದು ಉಡಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವ ಹಲವಾರು ಹಬ್ಬವಾಗಿರಲಿ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಯಾವ ಜಾತಿಯೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲ ಜಗಳವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮಾಡುವ ಕಸಬುಮಾತ್ರ ಜಾತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿರಬಹುದು.

ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ :

ಬಿದರಕುಂದಿ ಗ್ರಾಮದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ 2020-21 ಸಾಲಿನ ಮಳೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಬೆಳೆಯು ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅಂದರೆ ರೈತರಿಗೆ ನಷ್ಟದ ಹಣ ಸರಕಾರ ದೊರಕಿಸಿದೆ. ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಬೆಳೆಗಳು ಹಾನಿಯಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ತರಹದ ಬೆಳೆಯವರು ಆದರೆ ಈ ವರ್ಷ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿಯಿದ್ದರಿಂದ ಬೆಳೆಯಲು ಅನುಕೂಲತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನ :

ಬಿದರಕುಂದಿಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡುವರು ಅಂದರೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅವರು ಹಳ್ಳಿಯ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿದವರು ಹೊರತು ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಕಲ್ಪಾ. 2020-21ನೇ ಸಾಲಿನ ಗ್ರಾಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಬಸನಗೌಡ ಪಾಟೀಲಯೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು 5 ವರ್ಷವಾಯಿತು ಇವರ ಗ್ರಾಮ-ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಜನರಿಗೆ ಅನುಕೂಲತೆ ಇದ್ದರಿಂದ ಜನರು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು 5 ವರ್ಷಗಳು ಹಾರಿಸಿತರಲಾಯಿತು. ಇವರು ಮಾಡಿದ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅಂದರೆ ಸರಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಬಜೆಟ್‌ಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಊರಿನ ಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮತ್ತು ಮನೆ ಮನೆಗೂ ಶೌಚಾಲಯ, ಇನ್ನಿತರ ಕಾರ್ಯಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪಂಚಾಯತಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತಿ ಬಂದಿರುವ ಗ್ರಾಮದ ಜನರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮಾತುಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಇವರದು ಆಗಿದೆ. ಯಾವ ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಮೊದಲು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹಾಗೂ ಊರಿನ ಮುಖಂಡರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆದು ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪದ್ಧತಿ :

ಬಿದರಕುಂದಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಇವರ ಹೆಸರು ಬಿ.ವಿ. ಪಾಟೀಲ್ ಎಂಬವರು. ಇವರು ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಇವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕ್ರೀಡೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಟವನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು 'ತಾಯಿಯ ದೇವರು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದರು. ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಲ್ಲುವಳು ಹೇಗೆ ಜೋಪಾನ ಮಾಡುವಳು ಮತ್ತು ಪಾಠ ಕಲಿಸುವಳು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಾಯಿಗಿಂತ ಬಂಧುವಿಲ್ಲ ಉಪ್ಪಿಗಿಂತ ರುಚಿಯಿಲ್ಲಯೆಂಬಂತೆ ತಾಯಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇವರು ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಜೊತೆ ತಂದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ತಾಯಿಯಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವು ಅಪ್ಪ ಅಷ್ಟೆ ತಂದೆಯು ಮುಖ್ಯಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಬಿದರಕುಂದಿ ಗ್ರಾಮವು ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾದರಿ ಗ್ರಾಮವಾಗುವುದೆಂಬ ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳ ಮಹತ್ವ

ಮನೋಜಕುಮಾರ ಬಡಿಗೇರ

ಬಿ.ಎ. ಪ್ರಥಮ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಪೀಠಿಕೆ :

ಪ್ರಪಂಚದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅವು ತಮ್ಮದೇ ಆದಂತೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಲಾಂಛನಗಳು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಗೌರಯುತವಾದ ಹಾಗೂ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳು ಧ್ವಜ, ನಾಣ್ಯ, ಲಾಂಛನ, ಪಕ್ಷಿ, ಪ್ರಾಣಿ ಪುಷ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಹೊಂದಿರುವ ಲಾಂಛನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳ ಅರ್ಥ :

“ಯಾವುದೇ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಗಳಾಗಿರುವ ಸಂಕೇತಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುವರು”. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳು :

ಭಾರತ ದೇಶವು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳಿಸಿರುವಂತಹ, ಜಗತ್ತಿನ ಗುರುವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಭಾರತವು ಸಹಿತ ತನ್ನದೇ ಆದಂತಹ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಲಾಂಛನಗಳು ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಭಾರತವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ಭಾರತವು ಹಲವಾರು ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನ :

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು 1950 ಜನವರಿ 26ರಂದು (ಗಣರಾಜ್ಯ ದಿನ)ಸಾರಾನಾಥದ ಅಶೋಕ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಮುಖದ ಸಿಂಹದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನವನ್ನಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು. ಈ ಲಾಂಛನವು ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಭಾರತವನ್ನಾಳಿದ ಮಹಾನ ಸಾಮ್ರಾಟಗಾರ ಅಶೋಕ ಮಹಾಶಯನು ಸಾರಾನಾಥದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಸಿದ ಶಿಲಾಸ್ತಂಭವಿದು. ಕಳಿಂಗ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಮನಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ಅಶೋಕನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಆಸೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪಣ ತೊಟ್ಟು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬುದ್ಧನ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಶಾಸನಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ತಂಭಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಸ್ತೂಪಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಸಿದನು.

ಈ ಸಾರಾನಾಥದ ಅಶೋಕ ಸ್ತಂಭವು 50 ಅಡಿ ಎತ್ತರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸ್ತಂಭದ ಮೇಲು ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ 4 ಮುಖದ ಸಿಂಹದ ಭಾಗವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು. ಈ ಲಾಂಛನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 7 ಪ್ರಾಣಿಗಳಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 4 ಸಿಂಗಳು 1 ಕುದುರೆ, 1 ಗೂಳಿ, 1 ಆನೆ ಇದೆ. ಹಾಗೂ ಕೆಳಗೆ ಕಮಲಾಕಾರದ ಗಂಟೆಯಿದೆ ಇದು ತಳಕ್ಕೆ ಒತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೂ ಇದು ಧರ್ಮ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಮಂಡಕ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ 'ಸತ್ಯ ಮೇವ ಜಯತೆ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಯ ಜಯಗಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರ ಧ್ವಜ :

ಭಾರತವು ತ್ರಿವರ್ಣ ಹೊಂದಿದ ಬಾವುಟವನ್ನು ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಧ್ವಜವನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಈ ಬಾವುಟವು ಮೇಲೆ ಕೆಸರಿ, ಮಧ್ಯೆ ಬಿಳಿ, ಕೆಳಗೆ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕೆಸರಿ ತ್ಯಾಗದ ಪ್ರತೀಕ, ಬಿಳಿ- ಶಾಂತಿಯ ಪ್ರತೀಕ, ಹಸಿರು ಸಸ್ಯ ಶಾಮಲೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಧ್ವಜವನ್ನು 22 ಜುಲೈ 1947ರಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಧ್ವಜವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದವರು-ಪಿಂಗಲಿ ವೆಂಕಯ್ಯನವರು. ರಾಷ್ಟ್ರ ಧ್ವಜ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಬೇಂಗರಿ (ಗರಗ)ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಾಣಿ :

ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಣಿ ಹುಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 8 ತಳಿಯ ಹುಲಿಗಳಿಗೆ ರಾಯಲ್ ಬೆಂಗಾಲಿ ಟೈಗರ್ ಹುಲಿಯನ್ನು 1973ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು ಪೆರಿಸ ಟೈಗಿಸ್ ಹಾಗೆ ಹುಲಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ 1973ರಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ರಾಷ್ಟ್ರ ಪಕ್ಷಿ :

ನವಿಲು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು ಪೆಮೊ ಕ್ರಿಸ್ಟಿಟಸ್ ಇದು ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಗರಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 1 ಲಕ್ಷ ನವಿಲುಗಳಿವೆ. 1963ರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನಾಗಿ ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮರ :

ಆಲದ ಮರವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮರ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇದು ರೆಂಬೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಆಲದ ಮರವಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನದಿ :

ಗಂಗಾ ನದಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನದಿಯನ್ನಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಪವಿತ್ರ ನದಿಯಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 2510 ಕಿ.ಮಿ. ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪ :

ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣ್ಣೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು ಮ್ಯಾಂಜಿಫರಾ ಇಂಡಿಕಾ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪುಷ್ಪ ಕಮಲವನ್ನು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಾವಿತ್ರತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಮಹತ್ವ :

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಜಾಗತಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳು ಅಷ್ಟೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಹೊಂದಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಅದರ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರ ಲಾಂಛನದ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯಬೇಕಾರೆ ಅದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರ ಲಾಂಛನದ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪ್ರತೀಕ.

ಉಪಸಂಹಾರ :

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮದೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಗೌರವತವಾದ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಂತಹ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇಂದು ಸರ್ಕಾರವು ಹಲವಾರು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲಾಂಛನದ ಘನತೆ, ಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕುರಿತು ದೀನ ದಯಾಳ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಚಿಂತನೆಗಳು

ಕುಮಾರಿ ರಾಜಶ್ರೀ
ಬಿ.ಎ. ಪ್ರಥಮ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಪೀಠಿಕೆ :

ಇವರು ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕಾರಣ, ಬಲಪಂಥಿಯ ಚಿಂತಕರು ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಜನಸಂಘದ ನೇತಾರರು, ಭಾರತೀಯ ಜನಸಂಘ ತದನಂತರದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ ಪಕ್ಷವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ ಗೊಂಡಿತು. ದೀನದಯಾಳವರು ಏಕಾತ್ಮಕ ಮಾನವವಾದದ ಪ್ರವರ್ತಕರು. ಇವರು ಪತ್ರಕರ್ತ ಸಮಾಜ ಸೇವಕ ಚಿಂತಕ ರಾಜಕಾರಣಿಯಾಗಿ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು.

ಜನನ : 25 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1916 ನಗ್ಲಾ ಚಂದ್ರಬಾನ್ ಮಥುರಾ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಭಾರತ
ಮರಣ : 11 ಫೆಬ್ರವರಿ 1968 (ವಯಸ್ಸು 51) ಮೊಘಲ್ ಸರಾಯ್ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ
ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆ : ಬಿ.ಎ.
ಉದ್ಯೋಗ : ಪತ್ರಕರ್ತ, ಸಮಾಜ ಸೇವಕ, ಚಿಂತಕ ರಾಜಕಾರಣಿ

ವಿವರಣೆ : ಇವರು ಮೂಲತಃ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿದ್ದು, ಬಳಿಕ ಭಾರತೀಯ ಜನಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ನಿಯುಕ್ತರಾದರು 1967-1968ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. 1968ರಲ್ಲಿ ಮೊಘಲ್ ಸರಾಯ್ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಾಸ್ಪದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

ಬಾಲ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ :

ದೀನದಯಾಳರು 1916ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ 'ಮಥುರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಗ್ಲಾ ಚಂದ್ರಬಾನ್' ಎನ್ನುವ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಭಗವತಿ ಪ್ರಸಾದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ಜೋತಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ತಾಯಿ ರಾಮ್‌ಪ್ಯಾರಿ ಇವರು ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿದ್ದರು. 8 ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನಾಥರಾದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಸೋದರ ಮಾವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಐಲಾನಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಫೌಡ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದರು.

1937ರಲ್ಲಿ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಸಹಪಾಠಿ 'ಬಾಲೂಜೀ ಮಹಾಶಬ್ದಿ' ಎನ್ನುವವರ ಮುಖಾಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಸಂಘದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಡಾ|| ಕೇಶವ ಬಲಿರಾವ್ ಹೆಡ್ಗೆವಾರರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು. ಇವರಿಂದ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಸಂಘವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು.

ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸೇವೆ :

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಸಂಘವನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡ ದಿನ ದಯಾಳವರು 1949ರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಕಾಲಿಕ ಪ್ರಚಾರಕರಾಗಿ ನಿಯುಕ್ತರಾದರು.

- 1940ರಲ್ಲಿ 'ರಾಷ್ಟ್ರ ಧರ್ಮ' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇವು ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, 'ಪಾಂಚಜನ್ಯ' ಎಂಬ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ 'ಸ್ವದೇಶಿ' ಎಂಬ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವದೇಶಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ದಿನ ದಯಾಳರು ಲೇಖಕರೂ ಹೌದು ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯ ಎಂಬ ನಾಟಕ, ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದರು, ಡಾ|| ಕೇಶವ ಬಲರಾವ್ ಹೆಡ್ಗವಾರರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದರು.

ಕೃತಿಗಳು :

ಪತ್ರಿಕೆಗಳು :

- 1) ರಾಷ್ಟ್ರಧರ್ಮ
- 2) ಪಾಂಚಜನ್ಯ
- 3) ಸ್ವದೇಶ

ನಾಟಕಗಳು :

- 1) ಸಾಮ್ರಾಟ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ
- 2) ಜಗದ್ಗುರು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ

ಪ್ರಬಂಧಗಳು :

- 1) ಭಾರತೀಯ ಅರ್ಥನೀತಿ : ವಿಕಾಸ್, ಕಿ ಐಕದಿಶಾ
- 2) ಮೊಲಿಟಿಕಲ್ ಡೈರಿ
- 3) ರಾಷ್ಟ್ರ ಚಿಂತನೆ

ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನ :

1951ರಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾಮ್ ಪ್ರಸಾದ ಮುಖರ್ಜಿಯವರು ಭಾರತೀಯ ಜನಸಂಘ ಕಟ್ಟಿದರು. ದಯಾಳರು ಜನಸಂಘಕ್ಕೆ ನಿಯುಕ್ತಿಗೊಂಡರು. ಪಕ್ಷದ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ 51 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪಕ್ಷದ ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪಕ್ಷ ಸಂಘಟಿಸಿದರು. 1963ರ ಲೋಕರ ಲೋಕ ಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಸೋತರು. 1977-78ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜನ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು.

ಏಕಾತ್ಮಕ ಮಾನವ ದರ್ಶನ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶ :

ದೀನ ದಯಾಳರು ಏಕಾತ್ಮಕ ಮಾನವ ದರ್ಶನ ಅಥವಾ ಏಕಾತ್ಮ ಮಾನವವಾದವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಏಕಾತ್ಮ ಮಾನವತಾವಾದವು ಮಾನವ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಏಕಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧದ ವಾದವಾಗಿದೆ.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಸಾಮ್ಯವಾದ ಸಮಾಜವಾದ ಹಾಗೂ ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿವಾದಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಇವು ಪೂರಕವಾಗದ ವಿರೋಧಿ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಹದು. ಏಕಾತ್ಮ ಮಾನವವಾದವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಇವು ಪೂರಕವಾಗದ ವಿರೋಧಿ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಹದು. ಏಕಾತ್ಮ ಮಾನವವಾದವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣದ ಪೂರಕತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದರ್ಶನ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಾಗಿರುವನು. ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮಾಜವೇ ಪರಿವಾರ, ಪರಿವಾರಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಸಮಾಜ. ಸಮಾಜಗಳ ಸಮೂಹವೇ ರಾಷ್ಟ್ರ, ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಮೂಹವೇ ವಿಶ್ವ ಹೀಗೆ ಅನಂತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೇ ಹೊರತು ವಿರೋಧಿಯಲ್ಲ.

ಏಕಾತ್ಮ ಮಾನವತಾವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ದೀನ ದಯಾಳರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳು :

ದೀನ ದಯಾಳರು 1965ರಲ್ಲಿ ಸರಣಿ ಉಪನ್ಯಾಸದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆನಸಂಘಕ್ಕೆ ಇರುಬೇಕಾದ ತಾತ್ವಿಕ ತಳಹದಿಯ ದಸ್ತಾವೇಜನಂತೆ ಕಾಣುವ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ಇದು ಮನುಕುಲದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಕಲ ಜೀವ ಸಂಕುಲವ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಳಪಾಯವಾಗಿ ನಿಂತದರ್ಶನವ ಮರುಶೋಧದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಿ 18 ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಣಭಯಂಕರ ಸಂಘರ್ಷ ಸಾಮಾಜಿಕ, ತಾರತಮ್ಯ, ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಏರುಪೇರಿನ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪಶ್ಚಿಮವು ಜಗತ್ತಿನ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ತಾನೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯೇ ಅಂತಿಮ ದಾರಿ ಎಂದು ಅಬ್ಬರದ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಕ್ಸವಾದ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಶಾಹಿಯ ವಿಫಲತೆಯ ಜೀವಂತ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದ ಜಗತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ಭಾರತ.

ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ನೀಡಬಹುದಾದ ದಾರಿಯ ಹುಡುಕಾಟವು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲೆ, ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಮೋಹದಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಕಳಟಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣನೋಟದಿಂದ ಕಂಡು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ದರ್ಶನವೇ 'ಏಕಾತ್ಮ ಮಾನವ ದರ್ಶನ'. ಪ್ರತಿಪಾದಿತಗೊಂಡು ಅರ್ಥಶತಮಾನ ನಂತರ ವಿಶ್ವ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ದಾರಿ ಭಾರತ ವಿಶ್ವರಂಗದಲ್ಲಿ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಇತ್ಯಾತ್ಮಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ದೀನ ದಯಾಳ ಅಂದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದ ವಿಚಾರದ ಶುಭ್ರತೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಅಭಿಮಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಿಸದಿರಲಾರದು. ತಾನೇ ಪರಿಹಾರವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಒಳಗಿನ ಟೊಳ್ಳುತನ ಸಮಗ್ರತೆಯ ಸಾರವನ್ನೇ ಏಕಾತ್ಮ ಮಾನವ ದರ್ಶನವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದು ಅಸಮರ್ಪಕ ಅಪರ್ಯಾಪ್ತ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅಖಂಡ ಮಾನವತಾ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಅಡಿಗಲ್ಲು ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೇ ಅಡಿಪಾಯವೆಂದು ಆ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಾ, ಪಡಿಯಚ್ಚಾಗುವ ನೀರಿಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕತ್ವದ ಮುಂದೆ, ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನೂ ನೀರಿಕ್ಷಿಸಲಾಗದು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾನವತಾವಾದದ ಕುರಿತು ದೀನ ದಯಾಳವರ ಚಿಂತನೆಗಳು :

- ವೈವಿದ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿದೆ.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳ ಕುರಿತ ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಹೀಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಎಂದು ದೀನ ದಯಾಳರು ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಸಂಘರ್ಷ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಲಕ್ಷಣವೇ ಅಲ್ಲ, ಸ್ವಭಾವವೂ ಅಲ್ಲ, ಅದು ವಿಕೃತಿಯ ವಿಚಾರದ ಲಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಸಂಘರ್ಷದ ಮೂಲಕ ಕ್ರಾಂತೀಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಒಳಗನ್ನು ಭಾರತೀಯತೆಯ ದರ್ಶನದ ಮೂಲತ ಬಯಲುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಂಘರ್ಷ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಡೆ ಸೂಚನೆ, ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣದ ಹೆಗ್ಗುರುತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತ ಗುಣಶೀಲ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ವಿಕೃತಿ ಎಂದು ಸಾರುತ್ತಲೇ ಸಂಘರ್ಷ ಹಗೆತನಗಳನ್ನುವ ವಿಕೃತಿಯ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಾ, ಪಶ್ಚಿಮದ ವಿಫಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಹಿಂದಿನ ನಿಜಕಾರಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವರು.
- 'ಉಳಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಳ್ಳವರು ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ' ಎನ್ನುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದ ಪಶ್ಚಿಮ ನಾಗರಿಕತೆಯ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದ ತಳಪಾಯವಿದಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.
- ಒಂದೆಡೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾಣಿ, ಎನ್ನುವ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯ ಹಸಿದ ಹುಲು ಮಾನವ ಎನ್ನುವ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಅನ್ನ ಮತ್ತು ಮತಹಕ್ಕು ಹೊಂದಿಯೂ ಮಾನಸಿಕ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಪಡೆಯಲಾಗದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಜೀವನ ಗ್ರಹಿಕೆಗೂ, ದೇಹ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಕಂಡ ಭಾರತೀಯ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗಕ್ಕಿರುವ ಅಜಗಜಾಂತರವನ್ನು, ದೇಹ ಮತ್ತು ಕಾಮನೆಗಳ ತೃಪ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಸ್ಫಟಿಕ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿಂದ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ವೈವಿದ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಾಗಿದೆ. ಸಂಘರ್ಷ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲಕ್ಷಣ.

ಭಾರತೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಾಜದ ಮನುಕುಲದ ಒಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಸದಸ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು. ಪಶ್ಚಿಮ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆ ಇದು ಎನ್ನುತ್ತಾ ಘರ್ಷಣೆಯನ್ನು ವೈಭಿಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ಘರ್ಷಣೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ಅವನತಿಯ ಸೂಚನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮೂಲಭೂತ ಘರ್ಷಣೆ ತಿಕ್ಕಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧನೆ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತೀಯರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿರಾಟ ಪುರುಷನ ಒಂದೇ ಶರೀರದ ವಿವಿಧ ಅವಯಗಳಿಂದ ಜನಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲತ: ಶಿರತೋಳು ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾದಗಳ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಇದೆ. ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಶರೀರದ ಪಾಲನೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

- ಒಂದು ಶರೀರದ ಅವಯವಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವೇ ಹೊರತು ಸಂಘರ್ಷದ್ದಲ್ಲ ಮನುಕುಲದ ವಿವಿಧ ಅವಯವಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತ ಎನ್ನುವುದೇ ಭಾರತೀಯ ದೃಷ್ಟಿ.
- ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಸರಕಾರವಿದೇಶೀಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರ ಜೀವನ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು ಎಂದರೆ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ ಸರಕಾರ.

ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸರಕಾರವನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರೆ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ನಾವು ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರಕಾರ ಬದಲಾದ ಕಾರಣ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರಕಾರ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಆತ್ಮವೆಂದು ಗೌರವಿಸಿದ್ದೆವು. ಆತ್ಮದ ಪೋಷಣೆಯ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಧರ್ಮ ಎಂದೆವು. ಧರ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆತ್ಮದ ಉಸಿರು ಹಾಗಾಗಿ ಧರ್ಮ ನಾಶವಾದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮ ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಪೋಷಿಸುವ ಸಲಹುವ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಕಂಡು ಕೊಂಡವರು ಭಾರತೀಯರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದೀನದಯಾಳರು.

ಉಪಸಂಹಾರ :

ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾಜಿಕ ಚಿಂತಕರಾಗಿದ್ದ ದೀನ ದಯಾಳರು. ಏಕತಾಮಾನವತಾ ವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಇವರ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ದೇಶವನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಣದತ್ತ ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಾಧಿಸಿದ ಔದಾನ್ಯದತ್ತ ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವೇ ಸಾಗಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಾನವತೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ಬೆಳಕು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗೃಹಿಕೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಇಂದಿಗೂ ವಿಶ್ವದ ಮುಂದಿನ ಅಶಾಂತಿ ಕಲಹಗಳಿಗೆ ಭಾರತವೇ ಹೇಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಬಹುದೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ನಾವೇಮರೆತರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗುಲಾಮರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಎನ್ನುವ ದೀನ ದಯಾಳ ನಾರಾಯಣನಾಗುವ ಅತಿಶಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಕೂಡು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಇದೇ ಭಾರತದ ಸಂದೇಶ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ದೀನ ದಯಾಳರವರು ಏಕಾತ್ಮ ಮಾನವತಾವಾದಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿ ಹತ್ತು - ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದರು.

ರಾಣಿಚೆನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಲೇಖನ.

ಆಕರ : ವಿಕಿ ಪಿಡಿಯಾ

ನೆರಳಿನ ಪಿಸುಮಾತು

ಕುಮಾರ ತಿರುಪತಿ ಎಸ್. ರಾಜೋಡ

ನೆರಳು ಹೇಳಿತು ನನಗೆ
ಯಾರಿದ್ದಾರೋ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ

ಬಿಟ್ಟು ಬೀಡು ದುಗಡ-ದುಮ್ಮಾನ
ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ಸನ್ಮಾನ
ಸುಟ್ಟುಬಿಡು ಕೋಪ-ತಾಪ

ತೆಗೆದು ಹಾಕು ಕುಹಕ ಕ್ರೌರ್ಯ
ಬರುವುದು ನನಗೆ ಸಾಹಸ ಶೌರ್ಯ
ಕಾಪಾಡುತ್ತೀರು ನ್ಯಾಯ-ತಾಯಿಯನ್ನು
ನೋಯಿಸದಿರು ತಂದೆ ತಾಯಿಯನ್ನು

ಯಾರನ್ನು ನಿಂದಿಸದಿರು ನಿನ್ನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ
ಅದೇ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ಬರಲಿದೆ ನಿನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ
ಹೀಗೆ ಬಾಳಿದರೆ ನೀನು ಇರುತ್ತಿಯಾ ಚೆನ್ನಾ
ಸಾವಿನ ಸಾಗರ ಸೇರುವ ಮುನ್ನ

ಯಾವುದು ಶ್ವಾಶ್ವತವಲ್ಲ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ
ಯಾರು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಸಾವಿನೊಂದಿಗೆ
ನೆರಳು ಹೇಳಿತು ನನಗೆ
ಯಾರಿದ್ದಾರೋ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದೆ ಕ್ಷಣಾಂತರ
ನನ್ನ ಮೌವೆ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ.

ಕವನದ ಆಶೆಯ :

ಕವನ “ಮಾತುಳಿಸಿದ ಮಲ್ಲಣ್ಣ”

ಸಿಂದಗಿಯ ಶಾಸಕರಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸಚಿವರಾಗಿ, ಜನತಾ ಪರಿವಾರದ ಕುಚ್ಚಾಳುವಾಗಿ, ಸನ್ಮಾನ್ಯ ದೇವೇಗೌಡರು ಪರಮಾಪ್ತರಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಜನನಾಯಕನಿಸಿ ಬಾಳಿ ಬೆಳಗಿ ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿದ ದಿವಂಗತ ಎಂ.ಸಿ. ಮನಗೂಳಿಯವರು ಅಸ್ತಂಗತರಾದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ತಕ್ಷಣ, ಅವರಿಗೆ ಭಾವ ಪೂರ್ಣ ಶೃದ್ಧಾಂಜಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಬರೆದ ಕವನವಿದು.

ಸಿಂದಗಿ ಬಿಂದಿಗೆಗೆ ಅದ್ಭುತ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಪದ್ಮರಾಜರ ಒಡತನಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟರೂ. ಅದು ಕೇವಲ ಜೈನ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜಾತ್ಯಾತೀತವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಅಲ್ಲಿನ ನಾಗರೀಕತೆ ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಆದರಣೀಯ ಅಂತೆಯೇ ಆ ಒಣ ನೆಲದಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ. ಗ್ರಾಮ ಸೇವಕ ಹುದ್ದೆಗೆ ಸೇರಿ “ಜನ ಸೇವೆಯೇ ಜನಾರ್ಥನ ಸೇವೆ” ಎಂದು ಜನರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಜನ ಸೇವಕನೊಬ್ಬ ಜನ ನಾಯಕನಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತ.

“ಬಂಧು ಬಗಿಯರೆನೆಗೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರು” ಜನರು ಕೇವಲ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ, ಅವರೇ ನಿಜ ಮಾನ್ಯರೆನ್ನುತು. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಾಯಿ ತುಂಬ ಅಣ್ಣಾ ಕಾಕಾ. ತಮ್ಮ, ತಂಗಿ ಎನ್ನುತ್ತೆ ಜನರ ಮಧ್ಯದಿಂದ, ಜನ ಪರ ಹೋರಾಟದಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದವರು ಗೆದ್ದು ಬಾಗಿದವರು ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಮನಗೂಳಿಯವರು. ಕ್ಷೇತ್ರದ ಜನ ಅವರನ್ನು ತುಂಬು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮನಗೂಳಿ ಅಜ್ಜನೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು, ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಊರು ಅದೇ ಮತಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೂದಿಹಾಳ(**) ಆಗಿರುವದರಿಂದ ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದು. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರೊಂದಿಗೆ ವೇದಿಕೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ್ಯವೂ ನನ್ನದೇ.

ಎಂ.ಸಿ. ಮನಗೂಳಿಯವರು. ಆನರಿಗೆ ನೀರು ಕೊಟ್ಟರು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಕೊಟ್ಟರು. ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದರೂ ಕೂಡಾ, ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ, ಪ್ರೀತಿ-ಮಮತೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸುವವರು. ರಸ್ತೆಯ ಹೊರ ಭಾಗ, ಆ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಜನರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಕೂಗಿ ಕರೆದು ಮಾತಾಡಿಸುವ ಜಾಯಮಾನ ಅವರದು. ಆದರೂ ಅವರು ಮಾತಾಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು.

“ಮಣೆ ಹಾಕಿದ ಜನರ ತೃಷೆ ಹಿಂಗಿಸಿದವರು” ಶ್ರೀಯುತರು ಸಿಂದಗಿ ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಏಳು ಭಾರಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಎರಡು ಭಾರಿ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡರು ಅವರು ಸೋತಾಗಲೆಲ್ಲಾ, ಗೆಲುವಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದವರು, ಅವರ ಸ್ವಜಾತಿಯ ಜನರು ಮತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೂಡಾ, ಅವರಿಗೆ ಹುಜನರ ಮತ ಅವರ ಪರವಾಗಿತ್ತು.

1994ರಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ದೇವೇಗೌಡರ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಸಚಿವರಾಗಿ “ಗುತ್ತಿ ಬಸವಣ್ಣ” ಏತ ನೀರಾವರಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಬರಡು ನೆಲಕ್ಕೆ ನೀರು ಹರಿಸಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ಮತಕ್ಷೇತ್ರದ ಜನ, ಇವರಿಂದ ಲೋಹದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಗೋಲಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದರು.

ಧೀರ್ಘ ಅವಧಿಯ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಜನರೆದುರು ಬಂದದ್ದೂ 2018ರಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಎಚ್.ಡಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರೊಂದಿಗೆ ರಚಿತವಾದ ಸಮ್ಮಿಷ್ಠ ಉಸ್ತುವಾಗಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಚುನಾವಣೆಯ ಸಂದರ್ಭ ತುಂಬ ಕಠಿಣವಾಗಿತ್ತು. ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ “ಮೋದಿಜಿ ಅಲೆ ಇವರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಪಕ್ಷ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವೆನಿಸುವಂತದ್ದು, ಶ್ರೀಯುತ ಮನಗೂಳಿಯವರ ಮಯಸ್ಸು ಕೂಡಾ ತುಂಬಾ ಆಗಿದೆ. ಆಗ ಅವರು ಜನರು ಮತ ಕೇಳಿದ ಪರಿ, ಮನ ಕಲುಕುವಂತದ್ದು.

ನೋಡ್ರೆಪ್ಪಾ ಇದು ಕಡೀ ಕುಸ್ತಿ, ಹೋಗಾಗ ಎಂ.ಎಚ್.ಎ. ಅಂತ ಹಾರ ಹಾಕ್ರೀ, ಸುಮ್ಮೆ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡ ಬ್ಯಾಡಿ, ಅಂತ ಧನ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡು. □□

VISHWA GURU BASAVANNA

Prof. M.I. Biradar

M.G.V.C. College, Muddebihal

Basavanna is one of the greatest leaders of people there have been in human history such a leader comes only at the confluence of a people's need and desire with the birth of an Individual able, by this natural gifts, to feel that need and express that desire.

"History is but the biographies of great men" said Carlyle. Truly the hour calls the man and the 12th century witnessed one such hour in Karnataka i.e. the birth of Basavanna he is a great saint, a true visionary and a revolutionary who gave universal religion to the mankind. According to him "None is high or low just by birth. Greatness can be acquired only through personality and pursuit of principles. Thus the whole mankind should get the religious sanctification (act of purify).

The lives of great men are shrouded in miracles which multiply with the passage of time and make them a riddle. The tendency of deifying a man of uncommon abilities is a quite common in all countries and all times.

Basavanna was not only a philosopher and a social reformer but also fighter against the social injustice, his teachings and preaching's go beyond all boundness and are universal and eternal. He was great humanitarian and he believed the principle "Kayakave Kailasa" (work is heaven / work is worship).

Life of Basavanna :

He was born in a high placed and well connected Brahmana family about 1132A.D at a place Bagewadi (Ingleshwara) in Bijapur district when he was a young, he was a precocious child and occupied with religious musings. As words worth says, " The child is father of the man, or as Milton says " childhood shows the man as morning shows the day".

Basavanna goes to Kudalama Sangam and spends about 18 years in the study under-Jatavedamuni. He studied shruti, smriti, Vedanta, puranas etc. In this he influenced of his divine guru so he learnt bhakti, jnana and vairagya became the warp and woof of his life.

In this Baladeva(maternal uncle & prime minister to king Bijjala) gave his daughter Gangambike to him. Then Basavanna goes to Kalyana and worked as an accountant in the King's Court. Later king promoted him to a higher position because of his super human powers. In course of time Basavanna uncle and father-in-law Baladeva died. That post was given to Basavanna(prime minister of king who ruled from 1162-1167 at Kalyana, presently called Basavakalyan).

Vishwa-Guru Basavanna created controversy by actively ignoring the societal rules associated with the caste system, which he wished to abolish. He made the historic marriage of Brahmina woman and an untouchable man. This incident uprising in orthodox society and he punished by king Bijjala because he didn't ready to agree Basavanna's ideas. After that Basavanna left Kalyana and marched towards Kudala Sangama. His path later gave birth to a new religion called 'Lingavanta' Dharma or Lingayata.

Basavanna's Vachanas :

His vachanas are the transparent records of his spiritual reactions to the problems of life. His every vachana is a fine lyric. They are the diaries that help us to understand the pilgrims progress in the spiritual domain. They indicate the direction in which the mind of the teacher flowed. Whatever they express, they show an intensely human person, noble of nature, inherently modest, yet courageous in action, feeling his human witness, reliance on God. They are reflection of his personality, his love for humanity and also he was an earnest seeker after truth.

The spirit of the following stanza is reflected in his vachana.

**"He prays best, who loves best
All things both great and small,
For the dear god who loves us,
He made and loves all" - Coleridge**

Basavanna looked within himself and beautified the inner theater of his life by opening "the window of his soul".

**"Why are you bent on correcting the world
Correct yourself, attend to your own body,
Attend to your mind-----"**

His Vachanas, simple and easy to understand, poetic writings which continued essential teachings. Here is one of the thousands of vachanas.

**“The power of knowledge destroys ignorance,
The power of light dissipates darkness,
The power of truth is foe of all untruth,
The sharana’s experience of god is the sole,
Cure of worldliness lord Kudala Sangamadeva”.**

The principle of moral in the following vachana

**“Rob not, kill not, never ever lie,
Don’t get angry, don’t think negative about others,
Don’t self describe, don’t tease others
This is the of self-respect,
This is the way to get respected by the world,
This is the way of impression my lord Kudala Sangamadeva”.**

He did his best to eradicate the age long evils of the caste system. He asserted the dignity of labour, equality and liberty, in the following vachana.

**“A man work with iron and becomes blacksmith,
Washes clothes and becomes a washerman,
Weaves and becomes a weaver,
Reads the Vedas and becomes a Brahmana,
Is there anyone in the world,
Who is born of ear, O! lord Kudala?”**

In this I conclude that Basavanna was a fortune of this earth. He as an harbinger of a new heritage as a ‘human god’ as a savior of sufferers, as a hope of oppressed whipped up the confidence in them. His conception of womanhood was noble and exalted. He founded the great spiritual academy of Kalyana known as “ANUBHAVA MANTAPA” and through it disseminated the radiant message of Virashaivasam. He may be called the chancellor of that academy and so.....

Views on Basaveshwar today :

At the Belgaum session of the Indian National Congress in 1924, Mahatma Gandhi spoke about Basavanna thus "It has not been possible for me to practice all precepts of Basaveshwara which he taught 800 years ago and which he also practiced. Eradication of untouchability and dignity of labour were among his core precepts. One does not find even shades of casteism in him. Had he lived during our times, he would have been a saint worthy of worship".

The times of India in its issue dated May 17, 1918 paid a glowing tribute to Basava:

"It was the distinctive feature of his mission that while illustrious religious and social reformers in India before him had each laid his emphasis on one or other items of religion and social reformer, either subordinating more or less other items to it or ignoring them altogether, Basava sketched and boldly tried to work out a large and comprehensive programme of social reform with the elevation and independence of womanhood as its guiding point. Neither social conferences which are usually held in these days in several parts of India, nor Indian social reformers, an improve upon that programme as to the essentials. The present day social reformer in India is but speaking the language and seeking to enforce the mind of Basava".

"Among the galaxy of eminent savant-saints of India, lord Basaveshwar can legitimately claim a pride of place by virtue of his distinguish services in the field of Kannada literature and humanitarian activity. His saintly philosophical through embodied in the illustrious 'Basava vachanas' has enriched Kannada poetry. The 12th century celebrations of lord Basaveshwar will, therefore, be hailed on a nation wide scale".

- **Zakir Husain (former president of India)**

"Basavanna was a great saint and social reformer and we should try not merely to express our appreciation of his valuable teaching but to put them into practice in our daily life".

- **S. Radha Krishnan.**

"Lord Basaveshwar is one of the great saints who heralded social change in mediaeval India. He stressed devotion and intellect. He expounded his profound ideas in the common speech, charged with power and beauty. He stressed the quality of man in the eyes of his maker".

- **Indira Gandhi**

Totally Basavanna stands out as one of the most outstanding personalities in the religious history of India. His life and teachings have been source of inspiration to millions of people in South India for the last nearly 800 years ,and influenced and

---

moulded their lives. He revolted against the rituals, superstitions and distinctions of caste and creed encouraged by the decaying Hinduism. All this was perpetrated in the name of religion and a few selfish people sought to perpetuate these evils in order to retain their supremacy in the set up and to exploit the common man for their self aggrandizement. His thoughts and message deserve to transcend the barriers of language and reach the corners of the world.

**“The lotus lends the water grace,
And bellows to the sea;
A woman’s virtue is her grace,
The sky’s the moon:
The ashmark on the brow
Lends grace to a Sarana
Of our lord Kudala Sanagamadeva”**

□□

THE SCIENCE OF YOGA

Prof. S.V. Gurumath
H.O.D. in Botany

This is the scientific basis of modern yoga as exercise in human sciences as Anatomy, Physiology and Psychology yoga's effects are some extent shared with other forms of exercise though it differs in the amount of stretching involved and because of its frequent use of long holds and relaxation, in its ability to reduce stress. Yoga is here treated separately from meditation which has effects of its own, though yoga and meditation are combined in some schools of yoga.

The yoga has been studied scientifically since the 19th century physiology experiments of N.C.Paul. The early 20th century pioneers Yogendra and Kuvalayananda both set up institute to study yoga systematically.

The yoga helps to maintain bone strength, joint mobility and joint stability. It improves posture, muscle strength, coordination and confidence, in turn reducing the risk of injury and bone fracture. As it is generally slow and conducted with awareness, it may be safer than many other sports, but some postures such as headstand, shoulder stand and lotus position have been reported as causes of injury.

The yoga is also used directly as therapy, especially for psychological conditions such as post-traumatic stress disorder, but the evidence for this remains weak. Yoga has sometimes been marked with pseudoscientific claims for specific benefits, when it may be no better than other forms of exercise in those cases and some claims for its effects on particular organs, such as that forward bends eject toxins from the liver are entirely unfounded. Reviewers have noted the need for more high-quality studies of yoga's effects.

Yoga as exercise is defined by Merriam-Webster as a system of physical postures, breathing techniques and sometimes meditation derived from yoga but often practiced independently especially in Western cultures to promote physical and emotional well-being.

The science journalist William Broad notes that yoga has wide health benefits and defines the scope of the science of yoga as to better understand what yoga can do and better understand what yoga can be. He distinguish the modern variety which is his subject from the Hatha Yoga that formed in medieval times.

Denise Rankin-Box editor of Complementary Therapies in Clinical Practice, one of several Elsevier journals that publish on the effects of yoga, offers the definition research addressing the impact of yoga on health and wellbeing.

Ann Swanson, an educator and yoga therapist, writes that Scientific principles and evidence have demystified so much of the practice of yoga, her book on the Science of Yoga is principally about the anatomy of yoga asanas.

Psychiatric researchers such as Michelea Pascope have addressed the effect of yoga on measures of psychological stress and depression.

Yoga helps to keep bones and joints in a healthy state in particular, it helps to maintain bone strength. It also helps to maintain bone strength it also helps to maintain both joint mobility and joint stability. It improves posture, muscular strength, coordination and confidence, all of which reduce the risk of injury and bone fracture and which may therefore be helpful to people with conditions such as osteoporosis. Yoga helps the other hand, yoga like any other physical activity can result in injury ; head stand (Sirsana), shoulder stand (Sarvangasana) and lotus position (Padmasana) are the asana most often reported as causes of injury. The American National Institutes of Health advise practicing with a qualified instructor to reduce the chance of injury.

Yoga involves both isotonic activity, the shorting of muscles under load (unlike many forms of exercise) also a substantial amount of isometric activity, holding still under load as in any asana which is held for a period. Isometric exercise builds muscle strength.

One of the application of science of yoga is the provision of detailed knowledge of the anatomy of the skeletomuscular system, as it relates to yoga asana, for yoga teachers and yoga therapists.

Breathing and posture affect each other, especially through their effects on the diaphragm. Breathing also affects the autonomic nervous system; quit breathing slows the heart and reduces blood pressure. Together these produce

---

a feeling of calmness and relaxation is counted to be twice as long as the inhalation, say inhale to a count of 3 and exhale to a count 6. Breathing can equally be used to energise the body. The paranayama method of bhastrika (bellows breath) and the satkarma purification of kapalabhati (skull polishing) both energise the body with vigorous abdominal breathing, using the diaphragm to make the abdomen move in and out. Broad notes the “myth” that yoga and especially pranayama increase the supply of oxygen to the body. He writes that instead, fast vigorous breathing as with bhastrika may indeed feel exhilarating as B.K.S.Iyenger reported, but it lowers the level of carbon dioxide in the blood. This causes blood vessels in the brain’s uptake of oxygen, resulting in symptoms such as dizziness and fainting. On the other hand, slow pranayama can raise carbon dioxide levels and increase the uptake of oxygen by the brain. Yoga can be used as exercise to help maintain physical fitness.

A complete yoga session with asanas and pranayama provides on average a moderate workout. Surya Namaskar ranged from tight to vigorous exercise, depending on how it was performed. The average for a session of yoga practice without surya Namaskar was light or moderate exercise.

A 2012 survey of yoga in Australia notes that there is good evidence that both yoga on its own and its associated healthy lifestyle often vegetarian, usually non-smoking, preferring organic food, drinking less or no alcohol are beneficial for cardiovascular health, but that there was little apparent uptake of yoga to address cardiovascular conditions and risk factors.

Systematic review has found strong evidence for beneficial effects of yoga as an additional therapy on low back pain and to some extent for psychological conditions such as stress and depression but despite repeated attempts little or no evidence for benefit for specific medical conditions.

The neurologist and sceptic Steven Novella states that Yoga fits into a more general phenomenon of marketing a specific intervention as if has specific benefits, when in fact it only has generic benefits. He gives as an example the evidence that yoga helps to relieve low back pain, but that with a lack of quality studies comparing yoga to other forms of exercise. It is possible that yoga’s benefits are just what any form of exercise would provide, generically.

Benefits of Yoga :

1. Slow movements and deep breathing increase blood flow and warm up muscles, while holding a pose can build strength.
2. Yoga is a good as basic stretch for easing pain and improving mobility in people with lower back pain.
3. The American College of Physicians recommends yoga as a first line treatment for chronic low back pain.
4. Gentle yoga has been shown to ease some of the discomfort of tender, swollen joints for people with arthritis.
5. Regular yoga practice may reduce levels of stress and body wide inflammation, contributing to healthier hearts. Several of the factors contributing to heart disease, including high blood pressure and excess weight, can also be addressed through yoga.
6. Research shows that a consistent bedtime yoga routine can help you get in the right mindset and prepare your body to fall asleep and stay asleep you may increased mental and physical energy, a boost in alertness and enthusiasm and fewer negative feelings after getting into a routine of practicing yoga.
7. According to the National Institutes of health, scientific evidence shows that yoga supports stress management, mental health, mindfulness, healthy eating, weight loss and quality sleep.
8. Participating in yoga classes can ease loneliness and provide an environment for group healing and support. Even during one-on-one sessions loneliness is reduced as one is acknowledged as a unique individual, being listened to and participating in the creation of a personalized yoga plan.
9. The U.S military, the National Institutes of Health and other large organization are listening to -and incorporating-scientific validation of yoga's value in health care.

□□

CO OPERATIVE SOCIETIES AND AGRICULTURE : PROBLEMS AND PROSPECTS

Prof. S.R. Hatti
Dept of Commere

Abstract : Indian Economy is Mainly Depend on Agriculture. Agriculture is back bone of Indian Economy. But currently Agriculture is losing its importance because of Global economy from Existence of LPG. Low farm yield due to use of traditional methods of cultivation, feasibility issues with farming, Global Competition are some problems faced by the Indian agriculture. In Addition to this lease farming, entry of MNC's to farming, contract farming, etc are related lots of uncertainty and threats to small farmers in India. The Co operatives have ready to solve the problems of poverty, food security, and employment generation. This paper discloses how the Co Operative societies are helping agriculture sector. What are problems facing by farmers in India?

Key Words : Agriculture, Cultivation equipments, co operative Societies.

Introduction :

As said above agriculture is a back bone of India. Indian economy is mainly depend on agricultural produces, level of income of the farmers is very low because of no proper price for agriculture products, and sufficient water is not available because of environmental fluctuations, environmental pollution, Increase population, De forestation etc. At the same time for everything Money is measure of exchange for doing agriculture activities finance is require so that Co Operative Societies are established for providing finance to farmers and also provide modern technology for Farming activities to grow more and more. Co Operative Societies gives hands to poor, illiterate, and especially rural people for growth and development. Co Operative societies provide funds to start farming activities like, Rabbit farming, Goat Farming, poultry Farming, many more and to build a storages and warehouses, cold storages, for storing agriculture produces for future.

Advantages/Benefits of Co operative Societies :

Benefits to Farmers	Benefits to rural communities	Benefits to Consumers
Ownership and democratic control	Added Community income	Quality Products
Increased farm income	Stronger rural Communities	Varied Services
Improved service	Goods and Services to No Farmers	New products and Processes
Quality of supplies and products		Lower Production and Marketing costs
Enhanced competition		

Other Benefits :

- It is an organization for the poor, illiterate and unskilled people.
- It is an institution of mutual help and sharing.
- It softens the class conflicts and reduces the social cleavages.
- It reduces the bureaucratic evils and follies of political factions.
- It overcomes the constraints of agricultural development.
- It creates conducive environment for small and cottage industries.

Problems of Co- operative societies :

- Mis management and Manipulation
- Government interference
- Lack of awareness
- Small size and single purpose
- Functional weakness Lack of professionalism
- Production Control
- Farming Based on Labor Input
- Price Fixing

Measures :

- Corporate governance
- Mobilize fund
- Export of Agriculture Produces
- Maximum Membership

Top Agriculture co-operatives in India :

1. National Co-Operative Development Corporation (NCDC) : It was established by an Act of Parliament in 1963 as a statutory corporation under the Ministry of Agriculture. It's Functions: Planning, promoting and financing programmes for production, processing, marketing, storage, export and Import of agricultural produce: and minor forest produce through co-operatives, besides income generating stream of activities such as poultry, dairy, fishery semi-culture, handloom etc. NCDC Act has been further amended. It will now be able to finance projects in the rural industrial co-operative sectors and for certain notified services in rural areas like water conservation, Irrigation, and micro irrigation, agri-insurance, agro-credit, rural-sanitation, animal health etc. Loans and grants are advanced to State Governments for financing primary and secondary level co-operative societies and direct to the national level and other societies having objects extending beyond one state. Now, the corporation can also go in for direct funding of projects under its various schemes of assistance on fulfillment of stipulated conditions.

2. National Agricultural Co-operative Marketing Federation of India (NAFED) : The objects of the NAFED shall be 1. To organize, promote and develop marketing processing and storage of agricultural, horticultural and forest produce. 2. to distribution of agricultural machinery, implements and other inputs, undertake inter- state, import and export trade, wholesale or retail as the case may be. 3. to act and assist for technical advice in agricultural production for the promotion and the working of its members and co-operative marketing, processing and supply societies in India.

3. Tribal Co-Operative Marketing Development Federation of India Ltd, Objective: 1. To secure higher earnings and generate employment opportunities for the tribal people of the country. 2. To create awareness of the

---

interplay of market forces among tribal. 3. To provide assured markets and remunerative prices for tribal produce and also to undertake price support operations wherever required. 4. To provide marketing and financial support to state level tribal and forest. 5. To upgrade quality of tribal products with a view to maximise unit value realisation. 6. To export tribal products. 7. To provide full range of services, including organisation and collection. 8. Tribal produce, scientific exploitation of forest products, storage 9. Transportation, marketing and exports.

4. Indian Farmers Fertilisers Co-Operative Limited (IFFCO) :

IFFCO's mission : Is "to enable Indian farmers to prosper through timely supply of reliable, high quality agricultural inputs and services in an environmentally sustainable manner and to undertake other activities to improve their welfare".

The objects of IFFCO shall be to promote the economic interest of its members by conducting in affairs in professional, democratic and autonomous manner through self help and mutual co-operation for under taking manufacture/ production/development of chemical fertilisers: bio-fertilisers, petro chemicals, refining industrial chemicals and hydro-carbon, their inputs etc.

IFFCO may undertake one or more of the following activities which are indicative but not limited to :

1. To set up plant or plants for manufacture of chemical fertilisers and allied products/bye products.
2. To undertake production, processing and manufacture of insecticides, pesticides, seeds, agricultural machinery etc.
3. To acquire, establish, construct, provide and maintain and administer factories, townships, estates, channels, water reservoirs, storage sheds and accommodation of all descriptions for facilitating the business of IFFCO.
4. To act as warehousing agency under the warehousing Act and own and construct its own go-downs or hire go-downs for the storage of fertiliser and other goods.

-
5. To set up storage units for storing fertilisers.
  6. To maintain transport units of its own.
  7. To promote and organise other co-operative societies in the field of manufacturing.
  8. To subscribe to the shares of co-operative and other institutions.
  9. To take up such other activities which are incidental and conducive to the agriculture and rural development.
  10. To set up agricultural farms by purchasing, acquiring and taking on lease of land from Government institution or private agency for research and development of agriculture.

05. Indian Farm Forestry Development Co-Operative (IFFDC) : It is a multi-state co-operative society promoted by IFFCO, has been implementing afforestation projects in UP, Rajasthan and Madhya Pradesh. The society has been floated under contribution agreement signed between IFFCO and India-Canada Environment Facility (ICEF) Development of Primary Farm Forestry Co-operative Societies (PFFCS) is an important activity undertaken towards afforestation of waste lands. High participation of women is an important feature of the IFFDC.

6. Co-operative Rural Development Trust (CORDET) : IFFCO promoted Co-operative Rural Development Trust (CORDET) in the year 1979 to provide education and training to farmers on various aspects of crop production, horticulture, animal husbandry, farm machinery etc.

7. Krishak Bharati Co-Operative Limited (KRIBHCO) : It is a premier co-operative society for manufacture of fertilizer, registered under Multi-state Co-operative Societies Act 1985, was promoted by (lie Government of India, IFFCO, NCDC and other agricultural I II operative societies spread all over the country. KRIBHCO has set up a fertiliser complex to manufacture Urea. Ammonia and Bio-fertilizers at Hazira in the state of Gujarat, on the bank of river Tapti, 15 kms from Surat City on Surat-Hazira stale highway.

Objectives :

1. To increase the urea installed capacity, maintaining its market share.

-
2. To ensure optimum utilisation of existing plant and machinery. 3. To diversify into other core sectors like power, LNG terminal/port, chemicals etc.
  8. **National Bank for Agriculture and Rural Development (NABARD):**
    1. NABARD serves as an apex financing agency for the institutions providing investment and production credit for promoting the various developmental activities in rural areas.
    2. Takes measures towards institution building for improving absorptive capacity of the credit delivery system including monitoring, formulation of rehabilitation schemes, restructuring of credit institutions, training of personnel etc.
    3. Co-ordinates the rural financing activities of all institutions engaged in developmental work at the field level and maintains liaison with Government of India, State Governments, Reserve Bank of India (RBI) and other national level institutions concerned with policy formulation.

Conclusion :

The cooperatives have inherent advantages in tackling the problems of poverty alleviation, food security and employment generation. Cooperatives have immense potential to deliver goods and services in areas where both the state and the private sector have failed. It is worth mentioning here that any model of development which ignores India's rich endowment of human resources and rich natural resources including land and water resources is bound to fail. Any development route which bypasses the farming community of India is unlikely to be sustainable. Salvation of the developing economy as vast and diverse as India's lies only in the transformation and revitalization of its rural economy, which require people's empowerment and participation. One's sense of idealism is in direct proportion to one's distance from the real scenario. Neither private sector nor public sector shall promote social welfare. But, the cooperative sector has this potential. If this concept could be used in the form of cooperative farming, it will be a great advantage to the Indian economy. Hence, every citizen of the country should extend their support for the strengthening this sector.

References:

1. Kavitha M. Co-operative Movement in India- with Future Perspective, Co-operative Perspective, Journal of Co-operative Management, Vaikunth Mehta National Institute of Co-op. Management, Pune, 2008, 43(1).
2. Das Banshree, Dr. Palai NK, Dr. Das Kumar. Problems and Prospects of the Co-operative Movement in India under the Globalization Regime, XIV International Economic History Congress, Helsinki, 2006.
3. Deb Alok Kumar. World Cooperative Movement, WWW. Cooperative Movement India. Com (accessed on dt.26-07-15, 3.45pm), 2006.
4. Eleanor Margaret Hough K, Madhava Das. Cooperative Movement in India(Ed): Oxford University Press, 1967.
5. Singh Gurusharan K. India's Rural Cooperatives/edited, Vedam Books, Delhi, 1998.
6. Banishree Das. problems and prospects of the cooperative Movement in India under the globalization regime, International Economic History Congress, Helsinki 2006; XIV:72.
7. Vaidyanathan A. Future of Cooperatives in India, Economic & Political Weekly, may 2013; XLVIII(18):4
8. Dr Vinayagamorthy A. Globalization and Cooperative Sector in India.
9. Ruddar Datt, KPM Sundharam. Indian Economy, S. Chand & Company Ltd., Ram Nagar, New Delhi.
10. Vivek Kumar Tiwari. Urban co-operative banks: problems and prospects, ABHINAV: National monthly refereed journal of research in commerce & management. 2(8).
11. Yojana Monthly magazine.

□□

TEACH YOUR CHILD THE BEST LESSON

Miss Ashwini Chalawadi

B.A. Vth Sem

Many researchers have proved that a child will learn at least one language, and sometimes more than one. All this takes place even before he steps into a classroom. If we understand it and encourage it, then the overall development of the child will take place at an unbelievable speed. The brain of babies and young children are like sponges. They absorb whatever reaches them. Children are natural learners. They are born to learn something new. But all we have been learning and teaching A for Apple, B for Bat, C for Cat. Why don't we teach them new concepts that are A for Aspiration, B for Brilliance and C for Consistency? Let us try to teach these new concepts through stories, games, educational aids and tools.

Let our child be Advanced, Better, Creative, Different, Enhanced, Forward-footing and so on....

“Give a man a fish and you feed him for a day.
Teach a man to fish and you feed him for a lifetime”.

ABC of New Generation

- A For Aspiration
B For Brilliance
C For Consistency
D For Discipline
E For Education
F For Forgiveness
G For Gratitude
H For Humanity
I For Intelligence
J For Justice
K For Kindness
L For Liberty
M For Mercy
N For Neighbourliness
O For Optimism
P For Perseverance
Q For Quest
R For Resolution
S For Striving
T For Truthfulness
U For Unity
V For Vision
W For Wisdom
eX For eXertion
Y For Youth
Z For Zeal

IMPORTANCE OF DISCIPLINE IN STUDNET'S LIFE

Miss. Anita Gonal

B.A. Vth Sem

Discipline is one of the most important thing in a student's Life Along with education students must learn the discipline in colleges because without the discipline in college students can not be well educated. It can be considered as the potential of students to do a thing in a fixed time. Discipline means to keep control so that students can attain their objectives. Because of discipline students gain success in each field of life. The disciplined life is classified by success, efficiency and better time management.

Time Management :

If Students follow the discipline in a better way then they can manage their time significantly. Good discipline helps students to do all the assignments on time instead of wasting it. If students are not disciplined they waste all the precious time doing unnecessary things. Set the proper time table and do things according to that time table.

Positive Attitude :

Good discipline generates a positive attitude in students which is the most essential thing that students need in life. Discipline also creates confidence and eagerness in students. Students become active in each field of their life if they have discipline. There are many disciplined habits by which students stay active such as exercise regularly, having good food and sleep on time.

Motivation :

The students with strong aims are more focused. If students do not stay disciplined so it becomes hard for them to stay focused on their studies. The magnificent way to stay motivated is by writing down all the study goals that they want to achieve in their life. Adopting discipline in their life, students will definitely stay motivated and achieve their goals.

Self control :

If student's are disciplined so they have more self-control, students need self-control while taking, with their teachers and seniors. So if they do not stay in the discipline they do not have self-control. Students have to use words carefully while talking with someone because of this they also build good relations with others.

Stress Management :

If the students stay in discipline then it is easier for them to stay in control of their studies and other things. When the students do not stay in the discipline they become careless. This is the major reason for stress in a student's life. So to overcome this the students must stay in discipline.

Best Academic Performance :

Discipline is compulsory in students life because education is not completed without discipline. It helps students to listen to their teachers carefully and also helps them to understand the whole academic activities. If students follow the discipline, they complete their given works within time. So discipline is most essential for better education.

Career Success :

If the Students stay on the discipline they perform well in class, which helps them to get good marks. Along with good marks, students also learn a lot of new things being a disciplined students. There is no doubt that if the students stay in the discipline, they will become successful in their life and get success in their career.

A Model to others :

When the students stay in the discipline, they also encourage other students of their class to be disciplined as well. The other students only follow the students with discipline.

□□

SHORT STORIES

Miss. Sabamma Patil

B.A. IIIrd Sem

---

1) Opportunity in Obstacles :

Once there was a king who was curious but wealthy. He decided to test his fellow people to know who has got a good attitude in life and who would spare sometime for country's progress.

He placed a huge boulder right at the middle of the road and hid in a nearby place to see if any one would make an attempt to move it off.

He saw some wealthy merchants and courtiers passing by the road. None of them made any attempt to move it off but simply walked a way while some others blamed the king for not maintaining roads.

Later a farmer came the way with load of vegetables and saw the boulder. He kept his load down and tried to move away the boulder. After strenuous effort, he succeeded in moving it away. He saw a purse lying in the place of the Boulder. It contained many gold coins and a note from the king which read "this is the reward for the person who moves the boulder away".

It is quite common for people to run away from problems and obstacles. But the story clearly shows the importance of seeing an opportunity in every obstacle which might improve our condition. Invest some time to remove obstacles on your way and experience many unseen presences.

2) The Elephant rope :

A man was walking nearby to a group of elephants that was halted by a small rope tied to their front leg. He was amazed by the fact that the huge elephants are not even making an attempt to break the rope and set themselves free.

He saw an elephant trainer standing beside them and he expressed his puzzled state of mind. The trainer said "when they are very young and much smaller we use the same size of rope to tie them and at that age it is enough to hold them.

As they grow up they are conditioned to believe they can not break away. They believe the rope can still hold them, so they never try to break the rope and become free!

It is the false belief of the elephants that denied their freedom for life time. Likewise, many people are not trying to work towards success in their life just because they failed once before. So keep on trying and do not get tied up with some false beliefs of failure.

3) **Stress Management :**

A professor entered the classroom with half a glass of water in his hand. The students expected the old common question "Was it half empty or half full"? But to the surprise, he asked them "How heavy is this glass of water ?

The answers given by the students ranged from 100ml to 250ml. But the professor replied that the actual weight of the glass with water does not always matter but how long you hold the glass is what matters. If you hold the glass for a minute you will not feel much weight. If you hold for ten minutes you will feel a little more weight and it gets heavier for you with hours.

If you hold it for the entire day then your hands would go numb and pain. Similar is the case when you carry stress with you. If you think about it for a while and leave it, then there is no problem but if you think about it for hours, it start becoming a problem and it becomes worse if you sleep with it.

You should not learn to let go of your stresses and never sleep with it. If you can do something about it, just do it and work towards your goals or else it just kills your productivity.

□□

DIGNITY

Miss. Akshata Kumbar
B.Sc.. Vth Sem

You get dignity,
When you stop thinking wrong
When you do what you learn right.

You can live dignified
When you live a lifestyle that
Matches your vision

You can get Dignity
When you renounce the ego of individuality,
And joice ups and downs of life.

There is Dignity
When you have good thoughts
In your heart and mind.

□□

MOTHER

Miss. Prema Biradar
B.A.. Vth Sem

A caretaker and a teacher
Who taught me things better.

A secret keeper and a friend
Who never Betray,
The special on who cares
And loves me unconditionally

Mother you are a super woman
You are the one who manages
All the work on time
Which makes you the super mother

TEACHER

Teachers
Paint our minds
And Guide our thoughts
Shape our achievements
And advice for our faults.

□□

TEACHER

Miss. Sushmita Shettar
B.Com. Vth Sem

I am happy that you are my teacher
I enjoy each lesson you teach.
As my role model you inspire me
To dream and to work and to reach.

With your kindness you get my attention
Every day you are planting a seed
Of curiosity and motivation
To know and to grow and succeed
You help me to fulfill my potential
I am thankful for all that you have done.

I admire you each day and I just
Want to say as a teacher
“you are Number One”

□□

MY FIRST DAY AT THE COLLEGE

Miss. Shruti Yatagir
B.Sc. Vth Sem

I still remember that Day
My first day at the college,
I was happy as well as nervous,
Experiencing the place and meeting new friends.
College was cheerful,
Mathematics, Physics, Statistics were fearful
As I stepped into my class
I thought I was the greatest fool
Than I made myself relaxed
Introduced myself to them all,
Though I was shy in front of boys
Some how I managed them all.
And now came in our Professor
Having a smile on his lips
We told our names one by one
He looked extremely happy.
And gave us a big applause
I was a happy little one
I still remember that day
My first Day At the College.

□□

TIME

Miss. Anita Gonal
B.A. IIIrd Sem

The value of one year,
Ask the student who has failed;
    The value of one month,
    Ask the mother who has delivered
    A premature baby;
The value of one day,
Ask the editor of a news paper;
    The value of one hour,
    Ask the scientist who missed the solar eclipse;
The value of one minute,
Ask the person who missed the train
    The value of one second,
    Ask the one who has survived an accident;
The value of one millisecond,
Ask the athlete who came second in Olympics;
    Time and tide wait for none,
    Make use the most of it.

□□

बेटी बचाओ बेटी पढ़ाओ

Miss. Simran Siragumpi

भूमिका :- पृथ्वी पर मानव जाति का अस्तित्व आदमी और औरत दोनों की समान भागीदारी के बिना संभव नहीं होता है । दोनों ही पृथ्वी पर मानव जाति के अस्तित्व के साथ-साथ किसी भी देश के विकास के लिए समान रूप से जिम्मेदारी हैं । सबसे बड़ा अपराध कन्या भ्रूण हत्या है जिसमें अल्ट्रासाउंड के माध्यम से लिंग परीक्षण के बाद लड़कियों को माँ के गर्भ में ही मार दिया जाता है ।

जहाँ नारियों को सम्मान दिया जाता है वहाँ साक्षात् देवता, निवास करते हैं ये आपकी और मेरी कही हुई बता नहीं है वरन् वेद वाक्य है फिर भी इस ध्रुव सत्य अपेक्षा के बदले सदियों से मँडराने आ रहे है । विषय के आधुनिक पक्ष और विचार करें तो मुझे एक तरफ यह जानकर बड़ी प्रसन्नता होती है कि नारी सशक्तिकरण, लाइली योजना, बेटी बचाओं, बेटी पढ़ाओ आदि योजनाएँ लागू की जा रही है कि नारी साबित करती हैं । अभी भी समाज के ऊँचे पदों पर बुद्धिजीव लोग आसीन है जो सृष्टि की संरचना में आधीयुकी निभाने वाली महिलाओं के उनके अधिकार दिलाने के लिए कार्यरत है दूसरी तरफ यह सोचकर मुझे काफी दुख होता है कि भारत ऐसे देश में जैसे भी लोग हैं जिन्हें यह बताने की ज़रूरत है कि नारियों की भी उनका अधिकार मिलाना चाहिए ।

उन लोगों के गमन में ये साधारण सी बात क्यों नहीं अति की उनके अस्तित्व में आधी साझेदारी स्त्री की यहाँ तक की विश्वविख्यात मनोवैज्ञानिक सिग्मंड फ्राएड ने अपने प्रयोगों से सिद्ध कर दिया है कि स्त्रीयाँ पुरुषों की तुलना में अधिक मेहनती धैर्यवान, अहिंसक और इमानदार होती है और सभी गुण उन्नति के मार्ग में मील का पत्थर साबित होती हैं । ये सब जानने के बाद भी हम नारियों के साथ अमानवीय व्यवहार के से कर सकते हैं । क्या ऐसा कृत्य पाशवीकता का पर्याय नहीं है ।

भारत देश पौराणिक संस्कृति के साथ-साथ महिलाओं के सम्मान और इज्जत के लिए जाना जाता था । लेकिन बदलते समय के अनुसार हमारे देश के लोगों को सोच में भी बदलाव आ गया है । जिसके कारण अब बेटियाँ और महिलाओं के साथ है एक सम्मान व्यवहार नहीं किया जाता है ।

लोगों के सोच कीस कदर बदल गई है कि आए दीन देश में कन्या भ्रुण हत्या और बलात्कार जैसे मामले देखने को मिलते रहते हैं । जिसके कारण हमारे देश की सभी इतनी खराब हो गई है कि दूसरे देश के लोग हमारे भारत देश में आने से झिझकते है । जिसके कारण वह हर क्षेत्र में पिछड़ गई है । उनकी आवाज को इस कदर दबा दिया गया है । उन्हें घर से बाहर निकलने की आजादी तक नहीं दी जाती है । इस गंभीर मुद्दे को लेकर हमारे देश की हमारे देर के प्रधानमंत्री श्री नरेंद्र मोदी ने एक नई योजना का प्रारंभ किया जिसका नाम Beti Bachao Beti Padhao रखा गया ।

बेटी बचाओ बेटी पढ़ाओ जागरूकता अभियान - बेटी बचाओ बेटी पढ़ाओ तक ऐसी योजना है जिसका अर्थ होता है । कन्या शिशु के बचाओ और इन्हें शिक्षित करो। इस योजना को भारतीय सरकार के द्वारा 22 जनवरी 2015 को कन्या शिशु के लिए जागरूकता का निर्माण ।

उपसंहार - भारत के प्रत्येक नागरिक की कन्या शिशु बचाओ के साथ-साथ इनका समाज में स्तर सुधार ने के लिए प्रयास करना चाहिए । लड़कियों के उनकी माता-पिता द्वारा लड़कों के समान समझ जाना चाहिए और इन्हें साथि कार्य में समान प्रदान करना चाहिए और हर लड़की को उसका दीलवाना चाहिए समाज में स्तर सुधारने के लिए प्रयास करना चाहिए । लड़कियों को माता-पिता द्वारा लड़कों के समान से जाना चाहिए और उन्हें सभी कार्यक्षेत्रों में समान अवसर प्रदान करना चाहिए ।

बेरोजगारी

Kumar. Abhishek Devoor

बेरोजगारी किसी भी देश के विकास में प्रमुख बाधाओं में से एक है। भारत में बेरोजगारी एक गंभीर मुद्दा है। शिक्षा का अभाव, रोजगार के अवसरों की कमी और प्रदर्शन संबंधी समस्याएँ कुछ जैसे कारक हैं। जो बेरोजगारी का कारण बनती हैं। इस समस्या को खत्म करने के लिए भारत सरकार का प्रभावी कदम उठाने की ज़रूरत है। विकासशील देशों के सामने आनेवाली मुख्य समस्याओं में से एक बेरोजगारी है। यह केवल देश के आर्थिक विकास में खड़ी प्रमुख बाधाओं में से ही एक नहीं बल्कि व्यक्तिगत और पूरे समाज पर भी एक साथ कई तरह के नकारात्मक प्रभाव डालती है।

1. जनसंख्या में वृद्धि

देश की जनसंख्या में तेजी से होती वृद्धि बेरोजगारी के प्रमुख कारणों में से की एक है।

2. मंदा आर्थिक विकास

देश के धीमे आर्थिक विकास के परिणामस्वरूप लोगों के रोजगार के कम अवसर प्राप्त होते हैं। जिससे बेरोजगारी बढ़ता है।

देश की आबादी का बड़ा हिस्सा कृषि क्षेत्र में जुड़ा हुआ है। मौसमी व्यवसाय होने के कारण यह केवल वर्ष के एक निश्चय समय के लिए काम का अवसर प्रदान करता है।

3. औद्योगिक क्षेत्र की धीमी वृद्धि

देश में औद्योगिक क्षेत्र की वृद्धि बहुत धीमी है। इस प्रकार इस क्षेत्र में रोजगार

के अवसर सीमित हैं ।

4. कुटीर उद्योग में गिरावट

कुटीर उद्योग में उत्पादन काफी गिर गया है, और इस वजह से कई कारीगर बेरोजगार हो रहे हैं ।

5. मैसमी व्यवसाय

देश की आबादी का बड़ा हिस्सा कृषि क्षेत्र में जुड़ा हुआ है । मैसमी व्यवसाय होने के कारण यह केवल वर्ष के एक निश्चित समय के लिए काम का अवसर प्रदान करता है ।

बेरोजगारी खत्म करने का संभव समाधान -

जनसंख्या पर नियंत्रण -

यह सही समय है जब भारत सरकार देश की आबादी को नियंत्रित करने के लिए भारत में बेरोजगारी प्रच्छन्न बेरोजगारी, खुले बेरोजगारी, शिक्षित बेरोजगारी, तकनीकी बेरोजगारी, संरचनात्मक बेरोजगारी और आकस्मिक बेरोजगारी सहित कई श्रेणियों में विभाजित की जा सकती है । इन सभी प्रकार की बेरोजगारियों के बारे में विस्तार से पढ़ने से पहले हमें यह समझाना होगा कि वास्तव में किसे बेरोजगार कहा जाता है ? मूल रूप से बेरोजगार ऐसा व्यक्ति होता है जो काम करने के लिए तैयार है और एक रोजगार के अवसर की तलाश कर रहा है पर रोजगार के अवसर की तलाश थी कर रहा है पर रोजगार प्राप्त करने में असमर्थ है । जो लोग स्वेच्छा से बेरोजगार रहते हैं या कुछ शारीरिक या मानसिक स्वस्थ समस्याओं के कारण काम करने में असमर्थ होते हैं वे बेरोजगार नहीं गिने जाते हैं ।

मूल रूप से बेरोजगार ऐसा व्यक्ति होता है जो काम करने के लिए तैयार है और एक रोजगार के अवसर की तलाश कर रहा है पर रोजगार प्राप्त करने में असमर्थ है। जो लोग स्वेच्छा से बेरोजगार रहते हैं । जो लोग स्वेच्छा से या कुछ शारीरिक या मानसिक स्वास्थ्य समस्याओं के कारण काम करने में असमर्थ होते हैं वे बेरोजगार नहीं ले जाते हैं ।

उपसंहार

भारत सरकार ने जवाहर रोजगार योजना, सूखा प्रवण क्षेत्र कार्यक्रम, स्वरोजगार, लघु और कुटीर उद्योग, रोजगार गारंटी योजना शुरुआत की हैं । सरकार को रोजगार सृजन करने के लिए और अधिक प्रभावि रणनीति तैयार करने की ज़रूरत है । बेरोजगारी किसी भी देश के विकास में प्रमुख बाधाओं में से एक है ।

*****

مقالہ نگار:-

ڈاکٹر عبدالرحیم اے۔ ملّا۔

اسیسٹنٹ پروفیسر۔ صدر شعبہ اردو

MGVC آرٹس، کامرس اینڈ سائنس کالج مدے بہال ضلع۔ وجے پور (کرناٹک)

Mobile No - 9448268723

email-ID - rahimsim@gmail.com

محبت کوثر اور ان کی شاعری

محبت کوثر خالق حقیقی کی طرف سے ایک فلسفی کا ذہن، مصوری آنکھ عاشق کا کلیجہ اور شاعر کا دل لے کر پیدا ہوئے ہیں۔ وہ اس منزلِ تفکر پر پہنچ چکے ہیں جہاں دماغ بھی دل کی طرح دھڑکتا ہے۔ زندگی کے تلخ تجربے کڑوی سچائیاں مصور فطرت کی مجزائے بوقلمیں، کائنات میں جاری وساری خیر و شر کی معرکہ آرائیاں اور سماجی سطح پر رنگ رنگ بزم آرائیاں ان کے کلام میں رچ بس کر عصری آگہی کا خلافتانہ شعور بن کر اپنی آب و تاب سے اہل نظر اور اہل دل کی آنکھوں کو خیرہ کر رہی ہیں۔ وہ ایک بولتا ہوا ادیب، دکھ بھری زندگی میں پریم رس گھولتا ہوا شاعر ہے۔ ان کے کلام سادگی بھی ہے اور پُرکاری بھی، سلاست بھی ہے اور روانی بھی، راستی بھی ہے۔ اور گمراہی بھی، باخیرانہ پن بھی ہے اور مصالحتانہ لہجہ بھی، شمشیر بدوش لٹکار بھی ہے اور جام بدوش پائل کی جھنکار بھی، کجنت، واقعی ایک اچھا انسان ہے اور اسی لئے ایک اچھا شاعر بھی۔

محبت کوثر کا تعارف: ان کی پیدائش یکم اپریل ۱۹۳۹ء کو انکی میمالی قصبہ کوٹنگلی تعلقہ کوڈنگل میں ہوئی ریاستوں کی لسانی بنیادوں تقسیم جدید سے پہلے کوڈنگل ضلع گلبرگہ ہی کا ایک تعلقہ تھا ان دنوں آندھر پردیش کے ضلع محبوب نگر کا تعلقہ ہے آپکا پیدائشی نام خواجہ منیر الدین تھا۔ مگر جماعت ہفتم تک آتے آتے ادبی نام محبت کوثر کا اضافہ ہوا اور اسی نام سے جانا پہچانا جاتا ہے آپکی ابتدائی تعلیم گلبرگہ میں حاصل کی بعد ازاں کوڈنگل ہائی اسکول سے میٹرک کا امتحان کیا۔ حیدرآباد سیافارمیسی میں ڈپلوما کر کے کرناٹک کے محکمہ صحت و طبابت سے وابستہ رہ کر مختلف مقامات پر کارگزار رہا اور ڈسٹرکٹ ہاسپٹل گلبرگہ سے بحیثیت سینیئر فارماسسٹ و نطفہ خدمت پر سبکدوش ہوئے اور گلبرگہ کو اپنا وطن ثانی بنا لیا ہے۔ شاعری کا شوق بچپن ہی سے ہے۔ طالب علمی کے زمانے میں ملک کے نامور اور کہنہ مشق شاعر پنڈت دامودر کی شاکور کے حلقہ تلامذہ میں داخل ہوا اور تیرہ سال تک ان سے اکتساب علم کرتے رہے۔ پنڈت جی کے انتقال کے بعد دکن کے ممتاز کہنہ مشق استاد شاعر ڈاکٹر علی احمد جلیل سے مشورہ کرتے رہے۔

محبت کوثر کی شاعری: آپ کا پہلا شعری مجموعہ ایامِ تازہ کے نام سے کرناٹک کلچرل اکادمی گلبرگہ نے ۱۹۸۹ء میں دوروزہ یادگار ”جشن محبت کوثر“ کے موقع پر شائع کیا گیا۔ ایامِ تازہ کو مغربی بنگال اردو اکادمی نے انعام سے نوازا ہے اور دوسرا شعری مجموعہ

”سودوزیاں ۱۹۹۷ء میں کرناٹک اردو اکاڈمی کی جزوی مالی تعاون سے شائع ہوا۔ اور ۲۰۰۲ء میں قطب دکن خواجہ بندہ نواز گیسو دراز کی سوانح حیات کو پہلی مرتبہ منظوم کرنے کی سعادت بھی حاصل ہوئی ہے۔ اس کے علاوہ آپ کے استاد پنڈت دامو درز کی شاکور کے دو طویل نعتیہ مسدس کو ترتیب دے کر شائع کیا۔ خاندانی فلاح و بہبود کے موضوع پر مختلف شعراء کے کلام مرتب کئے۔ اپنے دوست اور ممتاز شاعر تنہا تماپوری کی معاونت میں ڈاکٹری آرمیڈ کرپرار دو نظموں کا پہلا انتخاب ”سوریا“ ترتیب دیا جو اردو کے ساتھ ساتھ دیوناگری رسم الخط میں شائع ہو چکا ہے۔ ۱۹۵۶ء سے آپ کا کلام ملک کے جرائد اور رسائل میں شائع ہوتے رہے ہیں۔ ملک کے کل ہند شاعروں میں شرکت کرتے رہے ہیں۔ اور کئی مشاعروں کی نظامت کے فرائض بخوبی کے ساتھ آپ نے انجام دے چکے ہیں۔

محبت کوثر ایک عرصہ تک آکاش وانی گلبرگہ کے شعبہ اردو سے بھی وابستہ رہ چکے ہیں۔ ۲۰۰۵ء میں حج بیت اللہ اور زیارت روضہ نبی کریمی ﷺ سے مشرف ہو چکے ہیں۔ آپ کی شخصیت اور فن پر محمد مقیم احمد نے حیدرآباد سینٹرل یونیورسٹی سے مقالہ لکھ کر ایم۔ فل (M.Phil.) کی ڈگری حاصل کی ہے اور گلبرگہ یونیورسٹی سے عبدالرحیم اے۔ ملانے ”محبت کوثر کی شعری، نثری اور ثقافتی خدمات“ کے عنوان پر پی۔ ایچ۔ ڈی۔ (Ph.D.) کی ڈگری حاصل کی فلحال وہ اسٹیٹ پروفیسر، صدر، شعبہ اردو MGVC آرٹس کامرس اینڈ سائنس کالج مدے بہال (بیجاپور) میں اپنے خدمات انجام دے رہے ہیں۔ ۲۰۰۲ء میں پہلی بار کرناٹک اردو اکاڈمی بنگلور کا تین سال کیلئے رکن نامزد رہے۔ ۲۰۰۴ء میں مزید تین سال کیلئے حکومت کرناٹک نے اکاڈمی کا رکن نامزد کیا اسکے شاگردوں میں وقار ریاض قاضی انور اور سعید عارف کے شعری مجموعے بھی شائع ہو چکے ہیں۔ یکم نومبر ۲۰۰۵ء کو ریاست کرناٹک کی گولڈن جوبلی کے موقع پر حکومت کرناٹک نے ریاست کے باوقار ”راجیوا سو“ ایوارڈ سے نوازا گیا۔ محبت کوثر صاحب اس دارفانی سے ۲۰۱۹ء میں اس دنیا سے الوداع کیا۔

خداوند! میں تیرے نام سے آغاز کرتا ہوں
تیرا بندہ ہوں تیری رحمتوں پہ ناز کرتا ہوں

فقط تیری مدد اور استغانت کے بھروسے پر
مجھے اڑنا نہیں آتا مگر پرواز کرتا ہوں

سر مغرب چھپا لیتا ہے آخر کون سورج کو
زمانے کو نوید صبح گاہی کون دیتا ہے
شہبہای عطا کرتا ہے دنیا میں فقیروں کو
یہاں بندوں کو شان کج کلا ہی کون دیتا ہے

محبت کوثر مختلف اصناف سخن پر طبع آزمائی کی ہے۔ لیکن ان کی محبوب صنف غزل ہی رہی ہے۔

سودوزیاں کی زد پہ ہے کوثر غزل
بازار فن سے کیا سبھی اہل ہنر گئے
ہے جہالت کا تماشہ علم کے بازار میں
رحم کے قابل ہے دانائی کے آواز دوں

محب کوثر غزل میں ایسی صلاحیت موجود ہے کہ وہ خود کو زمانے کی ضرورتوں کے مطابق ڈھال لے۔ محب کوثر کے یہاں دیکھئے
غزل کس رنگ میں خود ڈھال رہی ہے۔

کھلونوں سے بہلانا چھوڑ دے گی
ہماری نسل کو تلوار دینا

جنم ہم نے لیا ہے موج و گرداب و تلاطم میں
گھر کر گئیں مزاج میں ایذا پسندیاں
صحراء کو تیز دھوپ میں سائے برے لگے
اس دور جنوں خیز میں ہر چیز ہے ارزاں
اس دور کے بازار میں دھوکہ بھی بہت ہے

محب کوثر کی شاعری کا جو نمایاں وصف کا ہے۔ وہ یہ کہ ان کے یہاں دونوں لہریں، آوازیں بیک وقت حالات، تقاضائے
وقت کا لحاظ و پاس رکھے ہوئے نکلتی ہیں۔ جہاں وہ آج کے مردم آزاد دور کی سفاکی ہولناکی بربریت کے خلاف ایک بلند آواز ہمیں فن
سے گذرتے وقت کانوں میں سنائی دیتی ہے۔ وہیں ایک دھیمی سرگوشی بڑی ہی نرم روی سے کسی گہری جھیل کا پانی جس کی جدھر آواز
کانوں کو خیرہ کرتی ہے اور پورے وجود کو ایسے لطیف احساس سے سرشار کرتی ہے۔ جس کو جانتے ہوئے نہ جاننے کا احساس ہوتا ہے اور
نہ جانتے ہوئے جاننے کا احساس ہوتا ہے اور یہ دھیمی آواز ہے۔ ان کی ”جمالیاتی حس“ اور یہ انسان کو معبود سے عطا کیا ہوں وہ گہرنا
یاب ہے۔ جس سے اس کا ضمیر اٹھا ہے اور یہ شعوری اور لاشعوری طور پر انسانی ذات کو برابر متوجہ کرتی رہتی ہے۔ فن کار کے یہاں تو عود
کراتی ہے اور وہ پورے انسانوں کے تئیں ان میں میں چھپے اسی جہلت کو ترجمانی فنی طور پر اس طرح کرتا ہے کہ قاری ایسی تخلیقات میں
مشغول ہو جاتا ہے۔ ان کے یہاں بھی جمالیاتی آہستہ روی اور خاموشی سے ان کے پورے وجود پر ایسا چھا جاتی ہے کہ ان کے اندر کا وہ
محب کوثر جو بے انتہا جمالیاتی حس رکھتا ہے خراماں سامنے آ کر گوہر رخ ہونے لگتا ہے اور محبت و عشق کہ وہ ترانے پھوٹے لگتے ہیں۔
جس سے ہر لفظ ایک نئے معنی و مفہوم سے آہنگ ہو کر ایسے خوبصورت پیکر میں ڈھلنے لگتا ہے کہ قاری اس کے سحر سے نکلنے ہی نہیں پاتا یہ
ان کی کامیاب شاعری کی ضمانت ہی نہیں پاتا یہ ان کی کامیاب شاعری کی ضمانت ہی نہیں مضمون و دلیل بھی ہے چند اشعار ملاحظہ ہوں۔

تیری صورت تیری آنکھیں تیرے گیسو کا خیال
 آتے آتے میرے اشعار میں ڈھل جاتا ہے
 برسوں سے ان کو دیکھ کے دل مطمئن نہیں
 کیوں بار بار ان کو نظر ڈھونڈتی رہی
 شہر کے آرائش ماحول میں
 گاؤں کی اک سانولی اچھی گلی

ان کے یہاں موضوعات کا تنوع ہے دنیا جہاں کا ہر موضوع ان کے یہاں شعری پیکر میں ڈھلتا ہوا دکھائی دیتا ہے۔ ان کا شعری وصف ہی نہیں شعری کمال ہے کہ ایک ہی غزل میں جہاں وہ سیاندانوں کے استحصال عہد کی کرینا کی پرزور پر شور انداز میں پیش کرتے ہیں۔ اسی غزل میں اچانک عشق و محبت کو ایسی و جی سرگوشی کرتے ہیں کہ قاری سے بے ساختہ داد نکلتی ہے۔ یہ انداز محض یوں ہی نہیں آتا اس کے لئے ایک لمبی شعری ریاضت اور راتوں کا تیل جلانا پڑتا ہے۔

غالب سے میر و جوش سے کچھ اکتساب کر
 کوثر غزل میں شوکت اردو سمیٹ لے

کیا خطا مجھ سے ہوئی ہے کہ زمانہ یارو
 میرے پرکھوں کی امانت نہیں دیتا مجھ کو

ان کی شاعری پڑھتے ہوئے قاری کو بار بار یہ احساس ہوتا ہے کہ ان کے یہاں ایک نرم اور دردمند دل ہے جو انسانوں کے دکھوں اور زخم کو مندرجہ ذیل نہیں کر سکتا لیکن اتنی جسارت ہے کہ وہ آئینہ تو دکھا سکتا ہے۔ ویسے کوئی بھی فنکار حالات کی قطعی اصلاح نہیں کر سکتا لیکن حالات کی نبض پر ہاتھ تو رکھ سکتا ہے۔ اور وہ اس کی بڑی کامیاب کوشش کرتے دکھائی ہیں۔ ان کی شاعری جس مرکز محور یا خیال پر گھومتی ہے یا ان کے یہاں علامت کے طور پر سامنے آتی ہے۔ وہ ہے ان کا تصور محبت وہ کسی بھی موضوع کو برتیں خواہ عہد حاضر کے حالات ہوں یا جمالیاتی احساسات محبت کا تصور کسی نہ کسی طرح ان کے اشعار میں راست یا بالراست آ جاتا ہے اس تصور محبت کو عام کرنے کیلئے وہ ہمیشہ ساعت نایاب کے متلاشی نظر آتے ہیں اور ایسی ہی شاعری اپنے عہد کو نہ صرف متاثر کرتی ہے بلکہ ایک نسل ایسی شاعری سے (Inspire) بھی ہوتی ہے گو کہ وہ اپنی شاعری سے ارض و سما کی بڑی خوبصورت تصویر کشی کرتے ہیں۔ لیکن اپنے قدموں کو بڑی مضبوطی سے زمین پر ہی رکھتے ہیں۔

حوالہ جات:

- ۱۔ ایضاً تازہ
- ۲۔ سوز و زیاں

۳-	خٲن کده
۴-	منظوم سوانح حیات - حضرت خولجہ بندہ نواز گیسو راز
۵-	سویرا -
۶-	کلید خٲن

Dr.AbdurRahim.A Mulla

Asst. Prof_ Head department of Urdu

MGVC Arts. Com & Science College

Muddebihal - 586212

Dis. Vijaypur- State: Karnataka

Mobile No: 9448268723

email.ID - rahimsirm@gmail.com

مقالہ نگار: ڈاکٹر عبدالرحیم۔ اے۔ ملا
 اسٹنٹ پروفیسر، صدر شعبہ اردو
 MGVC آرٹس، کامرس اینڈ سائنس کالج مد سے بہال (کرناٹک)
 E.mail -rahimsirm@gmail.com
 Mobile: 9448268723

اردو میں انشا پر دازی کی روایت

لفظ انشا یہ انشاء سے مشتق ہے۔ انشائیہ کی صنف وجود میں آنے سے قبل انشاء اور انشا پر دازی کے الفاظ اردو میں مروج ہیں۔ فرہنگ آصفیہ میں انشاء کے یہ معنی بیان کئے گئے ہیں۔

☆ کچھ بات دل سے پیدا کرنا
 ☆ عمارت، تحریر
 ☆ علم معانی و بیان، صنائع و بدائع، خوبی، عمارت، طرز تحریر
 ☆ وہ کتاب جس میں خط و کتابت سکھانے کے واسطے ہر قسم کے خطوط جمع ہوں۔
 ☆ لیٹریٹس، پٹھنیوں کی کتاب

انشائیہ وہ تحریر ہے جس میں کسی اہم واقعے، کسی خیال، کسی جذبے یا محض کسی لفظی کیفیت کو پر لطف انداز میں پیش کر دیا گیا ہو۔ ترتیب، تنظیم، سنجیدگی، غور و فکر وہ چیزیں جنکی ہر صنف محفل نہیں ہو سکتی، بلکہ پہلا کا خیلا اور تکلف و ظرافت آویزاں اظہاری اسے زریب دیتا ہے۔ انشائیہ کی بنیادی شرط یہ ہے کہ اس کی کوئی شرط نہیں، کوئی اصول نہیں، جو کچھ کہو اس طرح کہو کہ پڑھ کر جی خوش ہو جائے اور پڑھنے والے کے ذہن میں گدگدی ہی ہونے لگے۔ اسی طریقے سے ڈاکٹر وحیدہ قریشی رقم طراز ہیں۔ انشاء کا لفظ ابتدا میں ایک دفتری اصطلاح تھا۔ اس کا اطلاق سرکاری فرامین اور مکتوبات کے رف و ڈرافٹ پر ہوتا تھا۔ اور صاف ستھرا مسودہ تحریر کے نام سے پکارا جاتا تھا۔ جس محکمہ کے سر مسودہ تیار کرنے کا کام ہوتا تھا۔ اس نے ”دیوان الانشاء“ کا نام پایا۔ رفتہ رفتہ فرامین اور مکتوبات کی تحریر و ترتیب کے لئے انشاء کا لفظ مستعمل ہو گیا۔ دربارداری کے زیر اثر فارسی نثر میں نثر سادہ کے پہلو پہ پہلو مصنوع (نثر تکلیف) ساسانی دور ہی سے رائج ہو چکی تھی۔ یہی نثر احکام و فرامین اور مکتوبات کی زبان قرار پائی۔ اس نثر میں خطابت کا عنصر جزو اعظم تھا۔ اس سے انشاء پر دازی کی وہ (وجود میں آئی) جو کوہم انشائیہ کے نام سے یاد کرتے ہیں۔

انشائیہ میں حکمت و حماقت اور مقصدیت و بے مقصدیت اس طرح آپس میں گٹھ جاتے ہیں کہ ان کا الگ کرنا ناممکن ہو جاتا ہے۔ ہاں ایک شے ایسی ہے جو انشائیہ کے آئینے میں صاف نظر آتی ہے اور وہ ہے انشائیہ نگار کا اپنا عکس یہ ایک ایسی شخص تحریر ہے جس میں مصنف کی شخصیت پوری طرح جلوہ گر ہوتی ہے۔ سید محمد حسین نے فرمایا ہے کہ انشائیہ نگار کے لئے قوت انشا سے خاطر خواہ مصرف لینا ضروری ہے۔ یعنی انشائیہ کی اس امتیازی خصوصیت کو قائم رکھنا اسکی ہوشیاری ہے۔ ذہن میں آنے والے خیالات کو اسے آوارہ گردی اور وحشت سے بچانا چاہئے۔

اس کا فرض ہے کہ وہ انھیں آزاد خود مختار نہ چھوڑ دے۔ انھیں قابو میں رکھے۔ ان میں تسلسل اور ربط قائم کرے لیکن اس بات کا شعور بھی ضروری ہے کہ خیالات میں وہ سالمیت اور تنظیم و اتحاد پیدا نہ ہونے دے جو مقالوں کی امتیازی خصوصیت ہے۔ اس سے یہ بات واضح ہو جاتی ہے کہ ایک منفرد صنف کا جو تصور آج انشائیہ کے ساتھ وابستہ ہے۔ خالصتاً مغرب کی عطا ہے۔ اسی کے ساتھ مشرق میں انشائیہ سے متعلقہ تصورات بھی واضح ہوتے ہیں۔ ان تصورات کا بڑا جامع اظہار مشکور حسین یاد کے اس نظر میں ہوا ہے۔ جس میں انشائیہ کو ایک امکانی صنف اور املا صنف کہا گیا ہے۔ گویا انشائیہ سے وابستہ مفہوم کلی طور پر ادبی اظہار یا ادبی اسلوب کا رہا ہے۔ استعاراتی بیان، تہیہ، لطافت خیال، شعری کیفیات اور عبارت آرائی سے مزین تحریر انشائیہ پر دازی کا مطمح نظر ہے اور یہ تصور نیا نہیں ہے۔

اردو میں صنف انشائیہ اگر روایتی طور پر کہا جائے تو اس کا آغاز کب سے ہوا۔ اور اردو کا پہلا انشائیہ نگار کون ہے؟ یہ فیصلہ کرنا آسان نہیں۔ دراصل اس بارے میں بھی اختلاف رائے ہے کہ اس صنف نے ہمیں آنکھ کھولی یا اسے مغرب سے درآمد کیا گیا۔ جو علمائے ادب سے ملکی پیداوار بتاتے ہیں وہ بھی متفق ہو کر یہ نشان دہی نہیں کر پاتے کہ انشائیہ کی خصوصیات پہلے پہل کس نثر نگار کے یہاں نظر آتی ہے۔ بعض تو ملا وجہی کی ”سب رس“ میں اسکی اولین جھلک دیکھی ہے۔ اصلیت یہ ہے کہ انشائیہ عالمی ادب میں بھی ایک نومولود صنف ہے اور ابھی تک اسکی خصوصیات قطعیت کے ساتھ متعین نہیں ہو سکی ہیں۔ اس لئے کسی فن پارے میں انشائیہ کی ایک خصوصیت ملتی ہے تو کسی میں دوسری خصوصیت اس لئے صحیح فیصلہ دشوار ہو جاتا ہے۔ تلاش کیجئے تو ”سب رس“ کے بعض نکلروں میں ایسی خصوصیات نظر آتی ہیں۔ جنکا انشائیہ میں پایا جانا ضروری ہے۔ مگر سب رس کو کسی بھی طرح انشائیہ نہیں ٹھہرایا جاسکتا۔ مولانا محمد حسین آزاد کے عبد کو انشائیہ کی صبح کا ذب اور رشید احمد صدیقی کے دو رو کو انشائیہ کی صبح صادق کیا گیا ہے۔ اور یہ خیال بالکل درست ہے۔

انشائیہ نگار:

مولانا محمد حسین آزاد: آزاد کے قلم میں عجب جاوہ ہے۔ کلی نے کہا تھا کہ وہ گپ بھی ہانک دے تو وحی معلوم ہوتی ہے۔ ”آب حیات“ دربار اکبری، نیرنگ خیال ان کی وہ تصانیف ہیں جن کے مختلف حصوں پر کبھی ”افسانے کا دھوکا ہوتا ہے کبھی خاکے کا گمان گزرتا ہے۔ کہیں انشائیہ کا عکس نظر آتا ہے۔ نیرنگ خیال کے شہ پاروں کو تو انشائیوں کے سوا اور کچھ نہیں کہا جاسکتا۔

عبد الحلیم شرر: لکھنؤ کی زبان شرر کے رگ و پے میں سرایت کیے ہوئے ہے۔ ان کو بیشتر تصانیف فکشن کے ذیل میں آتی ہیں۔ لیکن انداز بیان ایسا بے تکلف اور دلکش ہے کہ جگہ جگہ انشائیہ کا دھوکا ہوتا ہے۔ ”گزشیدہ لکھنؤ“ میں بھی اس نوعیت کے اقتباس جا بجا ملتے ہیں۔ ان کے مضامین میں ہلکے پھلکے مضمون بھی موجود ہیں۔ جو انشائیہ کی کسوٹی پر پورے اترتے ہیں۔

خواجہ حسن نظامی: خواجہ صاحب ایک اچھے اور منفرد انشائیہ پرداز تھے۔ سیاسی لیڈر بھی تھے۔ اور بے باک مقرر اور خطیب بھی۔ انکے تصانیف میں سی پارہ دل بیگمات کے آنسو، غدروالی کے افسانے، مجموعہ مضامین حسن نظامی، طمانچہ وغیرہ مشہور ہیں۔

رشید احمد صدیقی: رشید احمد صدیقی کی نگارشات میں انشائیہ نگاری کا فن اپنے عروج پر نظر آتا ہے۔ مزاح نگار تو وہ ہیں لیکن ان کی تحریر میں ایسی نفاست و گفتگوشی ہے۔ اور پیچیدہ فلسفیانہ مباحث کو ہلکے پھلکے انداز میں پیش کر دینے کا انھیں ایسا ہند آتا ہے کہ ان کو بیشتر تحریریں انشائیہ نگاری کے ذیل میں آ جاتی ہیں۔ ”ارہر کا کھیت اور وکیل ان کے بے حد مقبول انشائیے ہیں۔ مغالطہ، گھاگ اور چار پائی بھی ایسے انشائیے ہیں جن کی دلکشی کبھی کم نہ ہوگی۔

☆ کرشن چندر: کرشن چندر کی سب سے بڑی خصوصیت یہ ہے کہ انھوں نے پینا نے چھلکانے کے بجائے پورا پورا سمندر و دریا موٹی موٹی کتابوں کی شکل میں رواں کر دیے ہیں۔ ایک گدھے کی سرگزشت، ایک گدھے کی واپس اور ایک گدھا نیٹا میں ان ناولوں کے مطالعے سے معلوم ہوتا ہے کہ کرشن چندر نے اپنی ان تحریروں میں کیا گیا گل بولے کھلائے ہیں۔ اور رنگ رنگ دنیا آباد کی ہے۔

☆ مشتاق احمد یوسفی: مشتاق احمد یوسفی کا کمال یہ ہے کہ عام سی غیر اہم بات کے نئے پہلو یا زاویہ پر روشنی ڈال کر اس کی جانب اشارہ کر کے ہمیں چونکا دینا۔ اور معصومیت سے آگے بڑھ جانا۔ یوسفی اس دور کے زندہ دل انشائیہ نگاروں میں شمار کئے جاتے ہیں۔ ”آب گم میں شامل چراغ تلے پڑے گر بیمار، صنف لاعز اور جنون لطیفہ وغیرہ بے حد مشہور انشائے ہیں۔“

☆ مرزا فرحت اللہ بیگ: مرزا فرحت اللہ بیگ کو تحریروں میں ظرافت، خاکا نگاری، انشائیہ نگاری، لطف بیان سب کھل مل جاتے ہیں۔ انشائیہ میں ان سب کا کھل مل جانا ضروری بھی ہے مولوی نذیر احمد کو کہانی کچھ ان کی کچھ میری زبانی ”دلی کا آخری یادگار مشاعرہ“ ایک وصیت کی قریب ان تینوں خاکوں میں انشائیہ کی جھلکیاں نظر آتی ہیں۔ لیکن مضامین فرحت کی ورق گردانی کیجئے تو خالص انشائیہ نگاری کے کئی کامیاب نمونے مل جاتے ہیں۔

☆ ڈاکٹر وزیر آغا: انشائیہ کے دور زریں کا آغاز ڈاکٹر وزیر آغا سے ہی ہوتا ہے۔ مذکورہ تمام ناموں میں وزیر آغا کا نام انشائیہ کے اصول و ضوابط متعین کرنے اور اس صنف کو بحیثیت صنف کے برتنے اور رائج کرنے کے حوالے سے یہ نام سب سے اہم نام ہے۔ انھوں نے ہی انشائیہ کو اس کی اصل پہچان دلائی اور انشائیہ کو عصری بنیادی پر گفتگو کا موضوع بنایا اس مقصد کے لئے انشائیہ کے خدو خال کے عنوان سے ایک مکمل اور جامع کتاب تحریر کر کے انشائیہ کا دستور مرتب کیا اور خود بھی ان اصولوں کی بنیاد پر انشائیہ تحریر کیے۔ آپ کے ۱۲۵ انشائے ہیں۔ ”حقہ پینا، آزادی، آندھی اور پل وغیرہ۔“

☆ پطرس بخاری: احمد شاہ بخاری پطرس کے مضامین ہمارے عہد میں بہت مقبول ہوئے دراصل یہ مضامین کم اور انشائے زیادہ ہیں۔ وہ سامنے کی زندگی سے کوئی موضوع انتخاب کر لیتے ہیں اور اس کے بارے میں ایسی دلچسپ اور معنی خیز باتیں کہتے ہیں۔ کہ پڑھنے والے کو بے حد لطف آتا ہے۔ ”ہاسل میں پڑھنا، لاہور کا جغرافیہ، کتے، ہنسی کا عشق ان کے عہد انشائے ہیں۔ ان کے انشائے ”کتے کو اب بھی بہت دلچسپی سے پڑھا جاتا ہے۔“

☆ انور صدیق: ڈاکٹر انور صدیق نے اردو انشائیہ کو متعارف کروانے اور اسکی شناخت کے لئے جو خدمات انجام دی ہیں۔ وہ کسی سے پوشیدہ نہیں گرچہ وہ بنیادی طور پر نافذ تھے۔ انھوں نے سفر نامے، انشائیہ اور افسانے بھی تحریر کے ساتھ ہی اردو کی بعض اصناف پر ان کی کتابیں خصوصاً انشائیہ پر ان کی کتاب ”انشائیہ اردو ادب میں“ اکی تھلکتی، تنقیدی اور تحقیقی صلاحیتوں کی عکاسی کرتی ہے۔

☆ ملا رموزی: آپ کی ”گلابی اردو“ اس قدر مشہور ہوئی کہ آج گلابی اردو کے نام سے مشہور ہوئے۔ سیاسی مسائل سے انھیں خاص دلچسپی ہے۔ اپنے مخصوص انداز میں سیاسی مسائل سے انھیں خاص دلچسپی ہے۔ اپنے مخصوص انداز میں سیاسی معاملات کا مذاق اڑاتے ہیں۔ دوسروں کے بارے میں جو کہتے ہیں۔ اپنی آڑ میں کہتے ہیں۔ معلوم ہوتا ہے کہ طنز کا انشائیہ وہ خود ہیں۔ لیکن یہ طنز ہوتا کسی اور پر ہے۔ ان کی نگارشات میں بھی انشائیہ نگاری کے متعدد نمونے مل جاتے ہیں۔ ”غنودگی“ اس کی اچھی مثال ہے۔

انشائیہ نگاری کے فن میں اور کئی سارے معروف شخصیت جیسے انجم مانپوری، عبد العزیز فلک پینا، حاجی لقی لقی، شوکت تھانوی، رام لال

نا بھوی، کنھیا لال کپور کا ذکر بھی ضروری ہے۔ اختر احمد اور بنوی۔ اور شاہ علی اکبر قاصد کو دید محمد حسین نے عہد حاضر میں انشائیہ نگاری کا موجود قرار دیا ہے۔ خود حسین عظیم آبادی کا ذکر بھی اس سلسلے میں ناگزیر ہے۔ یوسف نام، احمد جمال پاشا، مجتبیٰ حسین، شفقیہ فرحت ہمارے عہد کے مشہور انشائیہ نگار ہیں۔ یہ ذکر نامکمل رہے گا۔ اگر مشتاق احمد یوسفی کرنا محمد خاں اور ابن انشا جیسے نامور اہل قلم کو نظر انداز کر دیا جائے کیوں کہ ان کی تحریروں میں بلند پایہ انشائیوں کی کمی نہیں۔

☆	حواشی	
☆	ترجمہ مولانا وحید الدین خان۔ ص	1515
☆	تاریخ ادب اردو۔ ص	393
☆	اردو انشا پر دازی۔ امیر حسین نورانی	
☆	سلیم شہزاد، فرہنگ ادبیات۔ مالنگاؤں۔ ص۔ 99	

Dr. AbdurRahim.A Mulla
 Asst. Prof_ Head department of Urdu
 MGVC Arts, Com & Science College
 Muddebihal - 586212
 Dis. Vijaypur- State: Karnataka
 Mobile No: 9448268723
 email.ID - rahimsirm@gmail.com

صندل کا درخت

Sandal Tree

Umme Barira Shabai

B.Sc. II

صندل کا درخت پانی خوشبودار کبزی اور دیگر فوائد کی وجہ سے بے مثال سمجھا جاتا ہے۔ صندل کے درخت میں ایک درویشانہ خوبی بھی موجود ہے۔ لیکن یہ اپنی درویشی کو ظاہر نہیں کرتا۔ یہ اپنی درویشی کو یوں چھپاتا ہے کہ رفتہ رفتہ اپنی خوشبو کو ارد گرد کے ۱۰۰ درختوں میں منتقل کر دیتا ہے۔

اسی وجہ سے کہ صندل کے درخت کو جنگل میں پہچاننا مشکل ہو جاتا ہے کیونکہ اس کے آس پاس موجود کبھی درختوں سے صندل کے درخت کی خوشبو آ رہی ہوتی ہے۔ صندل کے درخت کی یہ عاجزی اور ادا اللہ کے بندوں کی بھی خوبی ہے۔ اللہ کے بندے اپنے کردار کی خوشبو آس پاس کے سبھی لوگوں میں منتقل کر دیتے ہیں اور پھر اپنی اس خوبی کو جتنا تک نہیں بلکہ چھپانے کی کوشش کرتے ہیں۔ اور آس پاس موجود خوشبودار لوگوں سے کہتے ہیں دیکھو یہ تمہارے اپنے بدن کی اپنے کردار کی خوشبو ہے۔ اس خوشبو کی حفاظت کرو۔ اللہ کے اصلی نیک اور برگزیدہ بندے سے شاذ و نادر ہی ملا کرتے ہیں اور اگر مل جائیں تو اپنا سب کچھ طالب صادق میں انڈیل دیتے ہیں۔

اللہ کریم ہمارے کردار میں بھی ایسی خوشبو پیدا کرے جو ہم بھی اپنے آس پاس کے لوگوں میں منتقل کر سکیں۔

صندل پاؤڈر کے حیرت انگیز فوائد رکھنے والے مختلف ماسک

صندل کو چندن بھی کہتے ہیں۔ یہ ایک ایسا درخت ہوتا ہے جو قدرتی طور پر بہت اچھی خوشبو رکھتا ہے۔ اسے خوشبو کے علاوہ صحت و خوبصورتی حاصل کرنے کے لئے بھی استعمال میں لایا جاتا ہے۔ صندل پاؤڈر دو اقسام میں ملتا ہے۔ ایک سفید اور دوسرا سرخ۔۔۔ خواص لگ بھگ ایک جیسی ہیں اس لئے آج ہم جو ریڈیز بنائیں گے ان میں آپ کون سا بھی صندل پاؤڈر استعمال کر سکتے ہیں لیکن سرخ صندل زیادہ موزوں ہے۔

صندل پاؤڈر جلد کو غذائیت پہنچانے میں کلیدی کردار ادا کرتا ہے۔ جلد کو نمی فراہم کرتا ہے۔ اس مقصد کے لئے حسب ضرورت صندل پاؤڈر میں ناریل تیل ملا کر ایک مہین پیسٹ تیار کر لیں۔ اس پیسٹ کو پندرہ سے تیس منٹ کے لئے چہرے پہ لگا کر بعد میں سادہ پانی سے دھو لیں، ہفتے میں ایک سے دو بار دہراتے رہنے سے جلد شاداب رہتی ہے۔ کھلے مسام آج کل چھوٹی ہی عمر سے ایک عام مسئلہ بن چکا ہے۔ اس سلسلے میں کافی مصنوعات بھی مارکیٹ میں موجود ہے اور ہوم ریڈیز بھی استعمال کی جاتی ہیں۔ کھلے مساموں کو کسنے

کے لئے صندل پاؤڈر کو لیموں کے عرق میں پیسٹ بنا کر لگائیں اور خشک ہونے پر ٹھنڈے پانی سے دھولیں۔ ایکٹی اور ایکٹی۔ کارز کے مسائل بھی آج کل بڑے سکن پر ایلمز میں سے ہیں اور اس سلسلے میں بھی ہوم ریسیڈیز اور مختلف میڈیسن اور کاسمیٹکس استعمال کرنا معمول ہے۔

ایکٹی اور ایکٹی۔ کارز کے لئے صندل پاؤڈر کو روز وائر میں ملا کر پیسٹ بنالیں، چاہیں تو مزید اثر دار بنانے کے لئے ہلدی اور تھوڑا شہد بھی ملا لیں، اس پیسٹ کو دس سے پندرہ منٹ کے لئے چہرے پہ لگائیں اور سادہ پانی سے دھولیں۔ ایک بہت ہی عام مسئلہ آج کل دانوں کے بعد رہ جانے والے کالے یا بھورے نشانات کا ہے جو کہ صندل پاؤڈر کے استعمال سے ختم ہو سکتا ہے۔ اس مقصد کے لئے صندل پاؤڈر کی مطلوبہ مقدار لے کر اس میں ٹماٹر کا رس ملا کر پیسٹ بنالیں اور چہرے پہ لگا کر خشک ہونے دیں بعد میں سادہ پانی سے دھولیں۔

ان ایون اسکن ٹون یعنی چہرے کی جلد کا رنگ یکساں نہ ہونا بلکہ کہیں سے ہلکا اور کہیں سے گہرا ہونا بھی ایک عام مسئلہ ہے۔ اس مسئلے کو بھی صندل پاؤڈر کے ذریعے حل کیا جا سکتا ہے۔ اس کے لئے صندل پاؤڈر میں ہموزن کوکونٹ ملک اور اتنا بادام کا تیل ملا لیں جس سے ایک اچھا اور مہین پیسٹ تیار ہو جائے، اس پیسٹ کو چہرے پہ بیس منٹ تک لگائیں اور بعد میں سادہ پانی سے دھولیں۔ اس ماسک سے جلد خوبصورت اور فریش ہونے لگتی ہے اور معمول بنانے سے اسکن کے سدگر مسائل بھی حل ہونے لگتے ہیں۔

چہرے کے داغ دھبے، چھانیاں اور مختلف ٹیکنیشن سے نجات کے لئے بھی صندل پاؤڈر کا رگر ہے۔ اس سے چہرے کا رنگ بھی نکھرتا ہے۔ جلد پہ اگر داغ دھبے، چھانیاں ہوں یا جلد کا رنگ گورا نہ ہو تو اس کے لئے صندل پاؤڈر کو دو دھ یا دہی کے ساتھ پیسٹ بنا کر لگائیں اور خشک ہونے پہ سادہ پانی سے دھولیں۔

صندل سے چہرے کو بارونق بنانے کے آسان طریقے

صندل ایک خوشبودار پیلے رنگ کی لکڑی کا براہہ ہے۔ جو جلد کی حفاظت اور دل کشی میت بہت معاون ہے۔ اسے چمن کے نام سے بھی پکارا جاتا ہے۔ صندل کی خاصیت یہ ہے کہ اس کی خوشبو سے فضا بہت دیر تک معطر رہتی ہے۔ صندل کی اہمیت کا اندازہ اس بات سے بھی لگایا جا سکتا ہے کہ اس کا ذکر شعروں اور گیتوں میں بھی ملتا ہے۔ خواتین کے استعمال کی بہت ساری آرائشی مصنوعات جیسے فیشیل، تیل اور کریم وغیرہ میں شامل کر کے اسے مزید موثر بنایا جا سکتا ہے۔ یہاں صندل کے ماسک کی کچھ گھریلو ترکیبیں کی جا رہی ہیں جن کا استعمال نہ صرف جلد کے لئے مفید ہے بلکہ یہ چہرے کی دل کشی میں اضافے کا باعث بھی بنے گا۔ اگر آپ کے چہرے کی دلکشی میں اضافے کا باعث بھی بنے گا۔ اگر آپ کے چہرے کی جلد پر کسی قسم کی الرجی ہے تو ماسک لگانے سے پہلے تھیلی کی پشت پر لگا کر ماسک کا اثر دیکھ لیں۔ اگر کوئی مضر اثر نہ ہو تو بآسانی استعمال کریں۔

تجارت اور لین دین کے اصول

Rules of Trade and Transactions

Misbah Kausar Mulla

B.Com.II

فکری فیصلے کرنا ہمارے مالی وجود کو مثبت یا منفی شکل دے سکتا ہے، لیکن ان فیصلوں کا کیا ہوگا جو ہماری اخلاقی زندگیوں پر تجاوز کرتے ہیں؟ سادہ تجارت سے زیادہ لین دین میں بہت کچھ ہے؛ اسلام میں ایک مخصوص اور مخصوص "ضابطہ کاروباری اخلاقیات" ہے جس پر عمل کرنا ضروری ہے۔ کاروباری طرز عمل کے ان قواعد و ضوابط کی تفصیل اور کردار صدیوں سے ہمارے آباؤ اجداد اور اسلام میں ہمارے بھائیوں نے ادا کیا ہے جنہوں نے ان پر غیر متزلزل طور پر عمل کیا ہے۔

بڑھتے بڑھتے سود کے استعمال کے نئے طریقے ہمارے دروازوں پر دستک دے رہے ہیں اور ہمیں اسلامی قانون کی گہرائی میں کھودی گئی ان ضروری اقدار کی جڑوں کو سمجھنے کے لئے علم حاصل کرنا ہوگا۔ ہمیں نہ صرف ان پر غیر متزلزل طور پر عمل کرنے کی خواہش کرنے کی ضرورت ہے بلکہ ہمیں یہ سمجھنے کی بھی ضرورت ہے کہ اس "اسلامی ضابطہ اخلاق" کا اطلاق بہت گہرا ہے۔ ہمیں اس بات کو سمجھنا شروع کرنا چاہئے کہ جو غیر قانونی ہے اس کا "کیوں" ہے اور شیطان کی سرگوشی کے نتیجے کو سمجھنا چاہئے کہ یہ گناہ صرف عارضی ہے۔ لین دین میں اسلامی اصول ان اصولوں اور قواعد کو کہتے ہیں جو اسلامی قانون یا شریعت کے مصادر سے اخذ کیے گئے ہیں اور جو عمومی طور پر لین دین سے متعلق ہیں اور ان میں تجارتی لین دین، معاشی لین دین اور مالی لین دین جیسی چیزیں شامل ہیں۔

ان اصولوں میں بطور حوالہ فقہ اکیڈمیوں کی جانب سے عصری مسائل سے متعلق جاری کردہ فیصلے اور فتویٰ (قانونی فیصلے) موجود ہیں۔ انفرادی آراء پر غور نہیں کیا جانا چاہئے اگر وہ مسلم علماء یا فقہا اکیڈمیوں کی رائے سے متصادم ہوں۔ لین دین میں اسلامی اصولوں کو سمجھنے اور ان پر عمل کرنے کے بہت سے قواعد ہیں جن میں درج ذیل شامل ہیں:

اللہ کی رضا، ہدایت اور رحمت کا حصول اور اس کے قوانین کی مخالفت سے گریز کرنا۔
کسی کی دولت میں اضافہ، ممنوع کاموں میں پڑنے سے گریز کرنا اور اس طرح گناہ اور برے کاموں سے پرہیز کرنا۔

مسلمانوں میں شک سے بچنا اور لین دین میں تمام لوگوں میں انصاف قائم کرنا۔
اسلام کی جامعیت پر زور دینا جو نہ صرف مذہبی فرائض کا مجموعہ ہے بلکہ ایک طرز زندگی بھی ہے۔
دوسروں کو علم کے ساتھ اسلام کی جھولی میں بلانا اور الفاظ کو حقیقت میں بدلنا۔

زندگی کے میدان میں مسلمان تاجر کے لئے ایک مثالی مثال قائم کرنا۔ انسانیت کو مصیبتوں اور مصائب سے بچانے کے مقصد سے اللہ کے قانون کے نفاذ کو فعال بنانا۔

لین دین میں اسلامی اصول

☆ اس بات کو یقینی بنانا کہ کسی کا مخلصانہ ارادہ ہو، یعنی لین دین کا مقصد اپنی بنیادی ضروریات کو پورا کرنے کے لئے حلال ذرائع سے روزی کمانا ہے اور اس طرح اپنے آپ کو اللہ کی عبادت کرنے اور دولت کی عبادت سے دور رکھنے کے قابل بنانا ہے۔ جس کے بصورت دیگر نقصان دہ اثرات مرتب ہو سکتے ہیں۔

☆ لین دین میں اعلیٰ اخلاق کا مشاہدہ کرنا کیونکہ ایسا کرنا کسی کی سچی عبادت اور اطاعت کی گواہی دیتا ہے، اللہ اور اس سے یقیناً کسی کی کمائی میں اضافہ کرنے میں مدد ملے گی۔

☆ صرف حلال منصوبوں کا انتخاب کرنا، چاہے منافع کم سے کم ہی کیوں نہ ہو۔

☆ اچھے اخلاقی طرز عمل کی بنیاد پر اچھے شرکات داروں اور مزدوروں کا انتخاب کرنا، کیونکہ اس سے کامیابی حاصل کرنا اور زیادہ منافع حاصل کرنے میں مدد ملنی لازمی ہے۔

☆ مزدوروں کو ان کے واجبات "پینہ خشک ہونے سے پہلے" دینا تاکہ انہیں ترغیب دی جاسکے اور انہیں زور و شور سے کام کرنے کی ترغیب دی جاسکے۔

ضمیر کو کال کریں ہمیں چھوٹے بڑے اپنے لین دین کے ذمہ دار بننا چاہیے اور اس زندگی اور آخرت میں کیے جانے والے فیصلوں کے نتائج اٹھانے کی تیاری کرنی چاہیے۔ یہ سمجھنا کہ ہم جو کچھ بھی کرتے ہیں وہ آخر میں پوشیدہ اور بھولا نہیں جائے گا۔ اپنی اور اپنی کمیونٹی کو تعلیم دے کر ہم مسلمانوں کے ایک ایسے معاشرے کو فروغ دینا شروع کر دیں گے جو نہ صرف ساتھی مسلمانوں کے ساتھ منصفانہ ڈیلر ہوگا بلکہ ہماری امت کے ساتھ نمٹنے والے تمام لوگوں کے لئے بھی اہم مثالیں بن جائے گا۔

ایک اچھا کاروباری مرد یا عورت، جسے منصفانہ، ایماندار اور قابل بھروسہ کہا جاتا ہے، وہ شخص ہے جو دعوہ کی بہترین شکلوں میں سے ایک فراہم کرتا ہے۔ کبھی نہ بھولیں، ہمارے پیارے نبی، ایک معروف تاجر تھے جو تمام لوگوں کے ساتھ اپنے اخلاقی معاملات کے لئے جانے جاتے تھے۔ ہمیں اسلامی کاروباری اخلاقیات کے تقدس کو برقرار رکھتے ہوئے ان کی بہترین مثال کی تقلید کرنے کی کوشش کرنی چاہیے کیونکہ کاروباری اصول بالآخر ہماری پیشہ ورانہ میراث ہوں گے۔